Y Pwyllgor Cyllid | Finance Committee
FIN(5)-28-19 P1

Mehefin 2019

Archwilydd Cyffredinol Cymru
Auditor General for Wales

ADRODDIAD BLYNYDDOL A CHYFRIFON 2018-19

WALES AUDIT OFFICE
SWYDDFA ARCHWILIO CYMRU

Mae'r Adroddiad Blynyddol ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2018 wedi cael ei baratoi ar y cyd, ac fe'i gosodir gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru, gan Archwilydd Cyffredinol Cymru a Chadeirydd Swyddfa Archwilio Cymru, yn unol ag Atodlen 2 i Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013 ac mae'n cynnwys materion fel a gyfarwyddwy gan y Trysorlys.

Mae'r Adroddiad Blynyddol yn dangos y canlynol yn ystod 2018-19:

- mae swyddogaethau'r Archwilydd Cyffredinol a Swyddfa Archwilio Cymru wedi cael eu harfer yn gyson â'r Cynllun Blynyddol a baratowyd ar gyfer y flwyddyn o dan adran 25 o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013, heb unrhyw newidiadau sylweddol i'r gwaith a gynlluniwyd; ac

- mae'r blaenoriaethau a nodwyd yn y Cynllun ar gyfer 2018-19 wedi'u cyflawni i raddau helaeth.

Mae'r Cyfrifon ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2019 wedi cael eu paratoi gan Archwilydd Cyffredinol Cymru, fel Swyddog Cyfrifyddu Swyddfa Archwilio Cymru, yn unol ag Atodlen 1 i Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013 ac ar ffurf a gyfarwyddwyd gan y Trysorlys.

Os oes arnoch angen y cyhoeddiad hwn mewn fformat a/ neu iaith arall, neu os oes gennych unrhyw gwestiynau am ei gynnwys, cysylltwch â ni gan ddefnyddio'r manylion isod. Rydym yn croesawu gohebiaeth yn Gymraeg a Saesneg a byddwn yn ymateb yn yr iaith a ddefnyddiwyd gennych. Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

SWYDDFA ARCHWILIO CYMRU

24 HEOL Y GADEIRLAN

CAERDYDD

CF11 9LJ

Ffôn 029 2032 0500

E-bost post@archwilio.cymru

Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg.

CIPOLWG AR Y FLWYDDYN

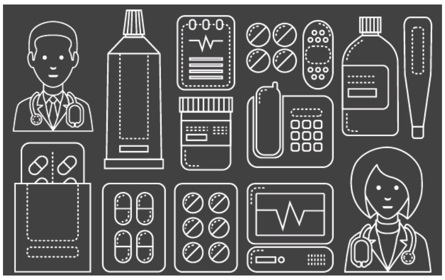

EBRILL 2018

Daethom â nifer o ffynonellau data ynghyd i ddarparu cipolwg ar gyflwr presennol gofal sylfaenol yng Nghymru.

Daethom i'r casgliad bod cyrff cyhoeddus yng Nghymru'n amrywio wrth ystyried i ba raddau y maent yn sicrhau bod eu gwasanaethau'n hygyrch i bobl ac arnynt angen gwasanaethau dehongli a chyfieithu.

MAI

Fe gyhoeddon ni adroddiad yn nodi nad yw cyrff cyhoeddus wedi mynd ati mewn modd systematig eto i gymhwyso'r egwyddor datblygu cynaliadwy a gyflwynwyd gan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 i'w ffordd o weithio.

Fe argymhellon ni y dylai awdurdodau lleol wneud mwy i gynnwys pobl ag anableddau dysgu a'u gofalwyr yn y broses o gynllunio gofal a'r broses o gytuno ar lwybrau at fwy o annibyniaeth.

MEHEFIN

Fe archwilion ni berthynas Llywodraeth Cymru â Pinewood ac fe nodon ni'r ffeithiau a arweiniodd at derfynu cytundeb cydweithredol i hyrwyddo cynyrchiadau teledu a ffilm yng Nghymru.

Fe gynhalion ni weminar a oedd yn trafod sut y gallai'r rhai sy'n rhan o gynllunio a darparu gwasanaethau amddiffyn defnyddwyr sydd wedi dioddef profiadau niweidiol yn ystod plentyndod ac ymgysylltu â hwy mewn ffordd well.

GORFFENNAF

Fe gynhyrchon ni ganllaw i'r modd y mae cyllid cyhoeddus yng Nghymru'n gweithio, a oedd wedi'i fwriadu i gefnogi gweithgarwch effeithiol i graffu ar benderfyniadau ynglŷn â gwariant cyhoeddus.

Fe ymgymerodd Archwilydd Cyffredinol newydd Cymru, Adrian Crompton, â'i swydd.

AWST

Fe gyhoeddon ni femorandwm am gontractau gwerthu pren a ddyfarnwyd gan Cyfoeth Naturiol Cymru gan nodi'r rhesymau dros ddarparu barn archwilio amodol.

Daethom i'r casgliad, er gwaethaf ymdrechion cadarnhaol Swyddfa Cyllid Ewropeaidd Cymru i neilltuo holl gyllid yr UE cyn Brexit, fod Cymru'n wynebu risg sylweddol o golli peth cyllid os bydd y DU yn gadael heb gytundeb.

MEDI

Fe gyhoeddon ni bedwar adroddiad budd y cyhoedd a oedd yn amlygu methiannau mewn trefniadau llywodraethu ac annigonolrwydd mewn rheolaeth ariannol mewn cynghorau tref a chymuned.

Fe gynhalion ni seminar dysgu ar y cyd a oedd yn dwyn y teitl 'dal y drych i fyny' ac a oedd yn ymwneud â dylunio a darparu gwasanaethau trwy ganolbwyntio ar anghenion defnyddwyr gwasanaethau.

HYDREF

Fe gyhoeddon ni ganlyniadau ymarfer diweddaraf y Fenter Twyll Genedlaethol yng Nghymru, sydd wedi canfod at atal £5.4 miliwn mewn twyll a gordaliadau.

Daethom i'r casgliad bod Llywodraeth Cymru wedi sefydlu rhaglen a reolir yn dda i helpu cynghorau i gaffael capasiti ar gyfer trin gwastraff bwyd a gwastraff gweddillol.

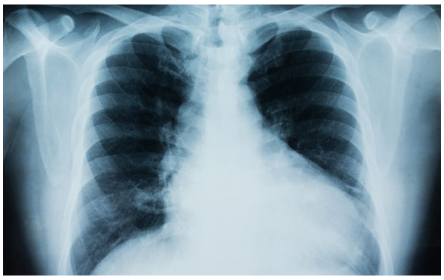

TACHWEDD

Fe alwon ni ar awdurdodau lleol yng Nghymru i feddwl a gweithredu'n wahanol i gynnal gwasanaethau mewn cymunedau gwledig a helpu'r cymunedau hynny i oresgyn yr heriau y maent yn eu hwynebu.

Fe gyhoeddon ni adroddiad a oedd yn nodi bod targedau amser aros ar gyfer archwiliadau radioleg yn cael eu cyrraedd ar hyn o bryd a bod gwasanaethau radioleg yn cael eu rheoli'n dda, ond bod angen camau gweithredu clir ac wedi'u targedu i sicrhau eu bod yn gallu ymdopi â'r galw yn y dyfodol.

RHAGFYR

Daethom i'r casgliad mai dim ond rhai awdurdodau lleol sydd wedi canolbwyntio ar greu amgylchedd i gael y gorau o'r data y maent yn ei ddal i helpu i wella gwasanaethau a deilliannau.

Fe ddangoson ni fod Awdurdod Cyllid Cymru wedi gweithredu'n effeithiol hyd yma i weinyddu trethi a oedd newydd gael eu datganoli yng Nghymru.

IONAWR 2019

Canfuom fod cyfradd defnyddio Fy Ngherdyn Teithio, y cynllun teithiau rhatach ar fysiau i bobl ifanc, wedi bod yn sylweddol is nag a awgrymwyd gan amcangyfrifon cynnar Llywodraeth Cymru.

Fe gyhoeddon ni adroddiad a oedd yn nodi bod gwariant ar staff asiantaeth gan GIG Cymru wedi cynyddu'n sylweddol dros y blynyddoedd diwethaf, gyda thuag 80% o'r gwariant hwnnw'n talu am staff i gyflenwi pan fo swyddi'n wag.

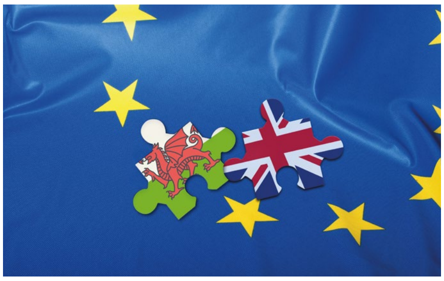

CHWEFROR

Fe gynhyrchon ni bapur trafod a rhestr wirio chwe phwynt ar gyfer cynghorau yng Nghymru i helpu i wella swyddogaethau trosolwg a chraffu.

Fe nodon ni ein barn ynglŷn â dull y sector cyhoeddus o reoli goblygiadau Brexit 'heb gytundeb'.

MAWRTH

Fe sefydlon ni rai gwersi i'w dysgu ar gyfer penderfyniadau buddsoddi yn y dyfodol gan Fargen Ddinesig Prifddinas-Ranbarth Caerdydd a phartneriaethau eraill tebyg.

Fe gynhalion ni weminar a oedd wedi'i bwriadu i roi'r offer a'r wybodaeth angenrheidiol i aelodau o fyrddau ac aelodau anweithredol allu ceisio sicrwydd bod eu sefydliad wedi rhoi'r trefniadau seiberddiogelwch angenrheidiol ar waith.

CYNNWYS A CHALLAW I DDARLLEWYR

ADRODDIAD AR BERFFORMIAD

Adolygiad o waith yr Archwilydd Cyffredinol a Swyddfa Archwilio Cymru yn 2018-19, gan gynnwys dadansoddiad o'n cyflawniadau a'n perfformiad, a'n sefyllfa ar ddiwedd y flwyddyn.

Trosolwg 9

Crynodeb o bwy ydym ni, yr hyn a wnawn, y prif risgiau rydym yn eu hwynebu a'n perfformiad yn ystod y flwyddyn ddiwethaf.

Datganiadau gan yr Archwilydd Cyffredinol a Chadeirydd y Bwrdd 9
Pwy ydym ni a beth rydym yn ei wneud 11
Y prif broblemau a risgiau rydym yn eu hwynebu 13
Dangosyddion perfformiad 14

Dadansoddi perfformiad 18

Asesiad sy'n ystyried i ba raddau y mae'r rhaglenni gwaith a'r blaenoriaethau tair blynedd a nodwyd yng Nghynllun Blynyddol 2018-19 wedi'u cyflawni.

Prosiectau archwilio 19
Gwaith arfer da 21
Cefnogi gwaith craffu ac atebolrwydd effeithiol 23
Gweithgarwch ymgysylltu a chydweithio 25
Ein trefniadau llywodraethu ac arwain 27
Ein defnydd o adnoddau 28

ADRODDIAD AR ATEBOLRWYDD

Datganiadau ac adroddiadau allweddol sy'n ein galluogi i fodloni gofynion atebolrwydd a dangos cydymffurfiaeth ag arfer llywodraethu corfforaethol da.

Adroddiad ar lywodraethu corfforaethol 47

Esboniad o gyfansoddiad a threfniadaeth ein strwythurau llywodraethu a'r ffordd y maent yn helpu i gyflawni ein nod a'n hamcanion.

Adroddiad y Cyfarwyddwyr 48
Datganiad o gyfrifoldebau'r Swyddog Cyfrifyddu 50
Datganiad llywodraethu 52

Adroddiad ar gydnabyddiaeth ariannol a staff 72

Ein polisi cydnabyddiaeth ariannol, manylion cydnabyddiaeth ariannol a buddion pensiwn aelodau'r Bwrdd, ei bwyllgorau a'r Pwyllgor Rheoli, ein datgeliad cyflog teg ac adroddiad ar ein strwythur staffio.

Adroddiad ar gydnabyddiaeth ariannol 72

Adroddiad staff 83

Alldro adnoddau ac adroddiad yr archwilydd 90

Ein crynodeb o alldro adnoddau, trosolwg o dueddiadau yn ein gwariant hirdymor, ac adroddiad yr archwilydd annibynnol, gan gynnwys ei farn ar y datganiadau ariannol, rheoleidd-dra a materion eraill.

Crynodeb o alldro adnoddau a nodiadau cysylltiedig 90

Adroddiad yr archwilydd annibynnol i Gynulliad Cenedlaethol Cymru 95

DATGANIADAU ARIANNOL

Datganiadau ariannol Swyddfa Archwilio Cymru, ynghyd â nodiadau ategol ac esboniadol.

Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr 101

Datganiad o'r Sefyllfa Ariannol 102

Datganiad o Lifoedd Arian Parod 104

Datganiad o Newidiadau yn Ecwiti Trethdalwyr 105

Nodiadau i'r Datganiadau Ariannol 106

Geirfa 126

ATODIADAU

Atodiad 1: Rhaglenni gwaith a gyflawnwyd yn 2018-19 129

Atodiad 2: Sylwebaeth ar gynnydd tuag at gyflawni ein blaenoriaethau 134

ADRODDIAD AR BERFFORMIAD

ADOLYGIAD O WAITH YR ARCHWILYDD CYFFREDINOL A SWYDDFA ARCHWILIO CYMRU YN 2017-18, GAN GYNNWYS DADANSODDIAD O'N CYFLAWNIADAU A'N PERFFORMIAD, A'N SEFYLLFA AR DDIWEDD Y FLWYDDYN.

Adrian Crompton
Archwilydd Cyffredinol Cymru a'r Swyddog Cyfrifyddu

6 Mehefin 2019

TROSOLWG

Datganiad gan yr Archwilydd Cyffredinol

Roedd 2018-19 yn flwyddyn gynhyrchiol iawn i ni o ran ein gwaith archwilio. Fe lwyddom ni i gyflawni'r rhaglen gyfan o archwiliadau a oedd wedi'i nodi yn ein Cynllun Blynyddol i safon ansawdd uchel. Rhaid i'r rhan fwyaf o'r clod am y llwyddiant hwn fynd i broffesiynoldeb, ymroddiad a gwaith caled staff Swyddfa Archwilio Cymru a'n contractwyr, yr wyf yn eithriadol o ddiolchgar iddynt.

Mae detholiad o astudiaethau achos wedi cael ei gynnwys yn yr Adroddiad hwn i roi mwy o ddealltwriaeth am rai o'r prosiectau yr ydym wedi bod yn rhan ohonynt, a'r cyfraniad sylweddol y mae ein gwaith yn ei wneud o ran dwyn cyrff cyhoeddus i gyfrif a helpu i wella'r modd y darperir gwasanaethau cyhoeddus yng Nghymru.

Fe wnaethom hefyd gynnydd sylweddol yn ystod y flwyddyn o ran trawsnewid y ffordd yr ydym yn cyflawni ein rhaglen archwilio i wneud yn siŵr ein bod yn cynyddu pŵer ein mewnwelediad unigryw i'r eithaf, yn dod â sylwebaeth ddibynadwy i'r amlwg ar y materion cywir ar yr adeg gywir, ac yn ymgysylltu mewn ffordd sy'n taro tant gydag ystod ehangach o gynulleidfaoedd.

Fe wnaethom adolygu digwyddiadau megis sefyllfa Brexit, a oedd yn newid yn gyflym, wrth iddynt ddatblygu, a darparu ein safbwynt annibynnol ar yr hyn y mae amgylchedd sy'n newid yn ei olygu i'r cyrff a archwilir gennym.

Fe wnaethom ddefnydd cynyddol o ddadansoddeg data i wella'r modd yr ydym yn canfod, yn caffael ac yn dadansoddi data a sut yr ydym yn darlunio ac yn cyfleu ein canfyddiadau a'n hargymhellion.

Ac fe gefnogom ni'r broses newid trwy hwyluso'r drefn o rannu arfer da a gwersi o archwiliadau trwy raglen o seminarau a gweminarau, gan fynd ati'n fwyfwy i gynnwys barn a phrofiadau defnyddwyr gwasanaethau ac arbenigwyr byd-eang yn y sgyrsiau hyn.

Wrth edrych ymlaen, rydym yn amcanu at adeiladu ar y momentwm a fagwyd trwy ein gwaith yn 2018-19 a datgloi ein potensial llawn fel ysgogydd newid a gwelliant wrth graidd gwasanaethau cyhoeddus trwy wireddu'r uchelgeisiau a nodir yn ein Cynllun Blynyddol newydd.

Adrian Crompton
Archwilydd Cyffredinol Cymru

Datganiad gan y Cadeirydd

Mewn nifer o ffyrdd mae'r deuddeng mis diwethaf wedi bod yn flwyddyn o newid yn Swyddfa Archwilio Cymru. Fe groesawom ni Adrian fel yr Archwilydd Cyffredinol a'r Prif Weithredwr newydd ac fe dreuliom ni amser yn ail-werthuso ein risgiau a'n blaenoriaethau allweddol ac yn diweddaru ein huchelgeisiau corfforaethol. Fodd bynnag, fe wnaethom hefyd barhau i weithio'n ddygn i gyflawni ein hymrwymiadau parhaus i gynnal safonau uchel o ran llywodraethu corfforaethol, ceisio arbedion effeithlonrwydd pellach a gwneud gwaith sy'n cael effaith ac yn ychwanegu gwerth.

Ar y cyfan, fe wnaethom berfformio'n dda ac rwy'n fodlon ar ein cyflawniadau ac yn ymfalchïo ynddynt. Cafodd risgiau strategol eu rheoli'n dda a llwyddom i gyrraedd llawer o'r targedau heriol a osodwyd gennym ar gyfer ein dangosyddion perfformiad allweddol. Hoffwn dalu teyrnged i staff Swyddfa Archwilio Cymru am eu holl waith caled a'u hymrwymiad trwy gydol y flwyddyn. Yn yr Adroddiad hwn rydym yn dathlu ein cyflawniadau, y mae llawer ohonynt, ond rydym hefyd yn nodi rhai meysydd pwysig lle mae angen i ni fyfyrio a gwneud gwelliannau pellach.

Ein rôl ni fel bwrdd yw goruchwylio'r gwaith o gyflawni holl swyddogaethau Swyddfa Archwilio Cymru a chefnogi'r Archwilydd Cyffredinol yn ei rôl o ran darparu sicrwydd annibynnol bod arian cyhoeddus yn cael ei wario'n ddoeth. Fe gwrddom ni'n ffurfiol chwe gwaith yn ystod y flwyddyn ac rwy'n ddiolchgar iawn am gefnogaeth fy nghyd-aelodau o'r bwrdd.

Fel pob corff cyhoeddus, yn awr mae angen i ni barhau i addasu a gwella i sicrhau ein bod yn gallu ymateb i'r newidiadau a'r heriau sydd o'n blaenau a gwireddu ein huchelgais i fod yn sefydliad patrymol ar gyfer y sector cyhoeddus yng Nghymru a'r tu hwnt.

Isobel Everett
Cadeirydd, ar ran Swyddfa Archwilio Cymru

Pwy ydym ni a beth rydym yn ei wneud

Archwilydd Cyffredinol Cymru yw archwilydd allanol statudol y rhan fwyaf o'r sector cyhoeddus yng Nghymru.

Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn gyfrifol am archwilio'r rhan fwyaf o'r arian cyhoeddus sy'n cael ei wario yng Nghymru, gan gynnwys yr arian y mae'r Cynulliad Cenedlaethol yn pleidleisio arno bob blwyddyn. Mae Llywodraeth Cymru yn trosglwyddo elfennau sylweddol o'r arian hwn i'r GIG a llywodraeth leol yng Nghymru.

Mae Swyddfa Archwilio Cymru yn cyflogi tua 270 o staff proffesiynol ac yn defnyddio adnoddau eraill The Wales Audit Office gan gynnwys arbenigedd ychwanegol gan gwmnïau cyfrifyddu yn y sector preifat, er mwyn galluogi'r Archwilydd Cyffredinol i gyflawni ei swyddogaethau.

Pam ein bod yma

Sicrhau

pobl Cymru bod arian cyhoeddus yn cael ei reoli'n dda

Egluro

sut mae arian cyhoeddus yn cael ei ddefnyddio i ddiwallu anghenion pobl

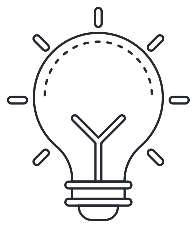

Ysbrydoli

a grymuso'r sector cyhoeddus yng Nghymru i wella

Mae swyddogaethau'r Archwilydd Cyffredinol yn cynnwys archwilio cyfrifon a gwneud gwaith archwilio perfformiad lleol mewn ystod o gyrff cyhoeddus, ynghyd â chynnal rhaglen o archwiliadau ac astudiaethau gwerth am arian cenedlaethol. Gall y swyddogaethau hyn gael eu harfer, ac y cyd â'i gilydd os oes angen, ar draws gwahanol fathau o gyrff i archwilio gwariant cyhoeddus ni waeth pwy sy'n darparu'r gwasanaethau.

At ei gilydd, rydym yn archwilio gwerth tuag £19 biliwn o incwm a gwariant, sydd bron yn draean o Gynnyrch Domestig Gros Cymru.

Bob blwyddyn rydym yn cyhoeddi Cynllun Blynyddol sy’n darparu rhagor o wybodaeth am:

a sut rydym yn dilyn y bunt gyhoeddus yng Nghymru

b ein huchelgeisiau mwy hirdymor;

c ein hamgylchedd gweithredu ;

ch ein rhaglenni gwaith arfaethedig ac ymrwymiadau cysylltiedig i newid am y 12 mis nesaf; a

d sut rydym yn mesur ein perfformiad ac yn adrodd arno.

Y prif broblemau a risgiau rydym yn eu hwynebu

Dros y blynyddoedd nesaf, rydym am ryddhau ein potensial llawn fel ysgogydd newid a gwelliant wrth galon gwasanaethau cyhoeddus ac atebolrwydd democrataidd. Mae gennym bedwar uchelgais eang a fydd yn ein galluogi i wneud hyn yn ein tyb ni.

Manteisio i'r eithaf ar ein harbenigedd, dealltwriaeth graff a safbwynt unigryw

- Cryfhau natur rymus ein dealltwriaeth unigryw drwy weithio mewn tîm a rhannu gwybodaeth mewn ffordd fwy integredig.
- Chwilio'n rhagweithiol am synergeddau a thueddiadau yn y wybodaeth sydd gennym.
- Canolbwyntio ar yr hyn sydd bwysicaf ac a wnaiff y gwahaniaeth mwyaf i gyrff cyhoeddus a'r cyhoedd.

Cryfhau ein statws fel llais awdurdodol ac annibynnol yr ymddiriedir ynddo

- Dod â thystiolaeth a sylwebaeth ddibynadwy i'r amlwg ar y materion cywir ar yr adeg gywir.
- Sicrhau ein bod yn cyflwyno'r ffeithiau'n glir ac yn egluro'n gryno pam ein bod wedi dod i gasgliad neu ddehongliad penodol.
- Bod yn effro ac yn ymatebol i gyfleoedd newydd i rannu gwybodaeth a dealltwriaeth archwilio lle gall ychwanegu gwerth.

Dod yn fwy amlwg, dylanwadol a pherthnasol

- Canolbwyntio tuag allan mewn ffordd amlwg ac ymgysylltu mewn ffordd sy'n berthnasol i ystod eang o gynulleidfaoedd.
- Dylanwadu ar ffordd o feddwl ac ymddygiad eraill a llywio'r ddadl gyhoeddus ehangach.
- Ceisio a gwrando ar syniadau a meddyliau y tu hwnt i Gymru a'r sector cyhoeddus.

Dangos esiampl i'r sector cyhoeddus yng Nghymru a thu hwnt

- Gan ein bod yn arddel barn archwilio ar eraill, sicrhau ein bod yn gwneud yr hyn rydym yn cynghori eraill i wneud.
- Darparu arweinyddiaeth glir, gyson a dilys a gwneud penderfyniadau'n gyflymach.
- Grymuso pobl drwy'r sefydliad i feddwl am syniadau newydd a gwneud newid cadarnhaol.

Fel a nodir mewn mwy o fanylder yn ein Cynllun Blynyddol, yn ein barn ni, y ffactorau canlynol yw'r rhai a fydd yn cael y dylanwad mwyaf ar y ffordd y byddwn yn gwneud ein gwaith ac yn cyrraedd ein nod a chyflawni ein hamcanion dros y blynyddoedd nesaf:

a Rydym yn dal i fod mewn cyfnod o gyfyngiadau ariannol

b Mae'r dirwedd wleidyddol a'r dirwedd polisi yn parhau i esblygu

c Mae cwmpas ehangach i drefniadau llywodraethu yn y sector cyhoeddus

ch Rydym yn byw mewn cymdeithas fwyfwy rhwydweithiol

Darperir cyfrif o'n trefniadau rheoli risg yn 2018-19, ynghyd â disgrifiad o'r prif risgiau ac ansicrwydd yr ydym yn eu hwynebu, yn yr adran Datganiad Llywodraethu o'r Adroddiad hwn.

Dangosyddion perfformiad

Roedd fframwaith o ddangosyddion perfformiad allweddol wedi'i gynnwys yn ein Cynllun Blynyddol ar gyfer 2018-19. Gwnaethom hefyd ddatblygu cyfres o dargedau gan gyfeirio at lefelau perfformiad ar ddiwedd 2017-18 a meincnodau priodol.

Yn ystod 2018-19, fe ddefnyddiom ni gymysgedd o ddulliau meintiol ac ansoddol i fesur ein perfformiad a'n risgiau ac adrodd a myfyrio arnynt. Roedd hyn yn cynnwys adroddiadau chwarterol i'n Pwyllgor Rheoli a'r Bwrdd ar y cynnydd a wnaed tuag at gyrraedd ein targedau perfformiad.

Ar y cyfan, yn 2018-19, fe gyrhaeddom ni ein targedau ar gyfer 11 o'r 26 o ddangosyddion perfformiad, ac roeddem yn agos at gyrraedd ein targedau ar gyfer saith dangosydd arall. Bydd ein gwaith gwella yn ystod 2019-20 yn canolbwyntio ar wella ein perfformiad yn erbyn yr wyth dangosydd sy'n weddill. Yn 2019-20 byddwn hefyd yn cynnal adolygiad llawn o'n fframwaith o ddangosyddion perfformiad allweddol er mwyn sicrhau ei fod yn dal yn gyson â'n hamcanion ar y cyfan.

Sefyllfa ar ddiwedd y flwyddyn o ran cyrraedd ein targedau perfformiad allweddol

CYFLAWNIAD AC EFFAITH

99%	wedi'u derbyn yn llwyr i'w gweithredu
£6.6M	o arbedion posibl wedi'u pennu drwy ein gwaith
89%	o'r rhanddeiliaid yn tybio ein bod yn cyflawni amcanion yr Archwilydd Cyffredinol
90%	o'r cynhyrchion archwilio allweddol wedi'u cyflawni'n brydlon
1,363	o bobl wedi mynychu ein seminarau a gweminarau dysgu ar y cyd
95%	o'r mynychwyr yn ein digwyddiadau cyfnewid arfer da wedi dweud eu bod yn ddefnyddiol
35%	o'r ymweliadau â'r wefan wedi arwain at weithred, ee lawrlwytho adroddiad
22,394	o ymweliadau â'r wefan lle cyflawnwyd o leiaf un weithred
AMH	Sgôr Klout sy'n adlewyrchu ein cyrhaeddiad yn y cyfryngau cymdeithasol[1]
2	achos lle na chafodd ymateb i bryder a godwyd ynghylch gwariant cyhoeddus ei roi o fewn 30 diwrnod
26	o Adroddiadau Cenedlaethol wedi'u cyhoeddi

Wedi cyflawni ein targed | Yn agos at gyflawni ein targed | Angen gwella | Angen gwella'n sylweddol

1 Nid yw'r mesur sgôr Klout yn cael ei ddefnyddio mwyach. Ar hyn o bryd, rydym yn edrych am ddull arall sy'n mesur lefel gyffredinol yr ymgysylltu ar bob platfform cyfryngau cymdeithasol.

ARWEINYDDIAETH A DIWYLLIANT

67%	o'r staff yn teimlo cysylltiad emosiynol cryf â'r sefydliad ac ymrwymiad cryf iddo	
84%	o'r staff yn teimlo'n gadarnhaol ynglŷn â'n hamcanion a'n dibenion sefydliadol	
42%	o'r staff yn teimlo'n gadarnhaol ynglŷn â'n harweinyddiaeth a'r modd rydym yn rheoli newid	
77%	o'r staff yn teimlo'n gadarnhaol ynglŷn â'n diwylliant sefydliadol	
71%	o'r staff yn teimlo'n gadarnhaol ynglŷn ag effeithiolrwydd eu rheolwr	
79%	o'r staff yn teimlo'u bod yn cael eu trin yn deg ac yn gynhwysol	
52%	o'r staff yn teimlo'n gadarnhaol ynglŷn â'n trefniadau dysgu a datblygu	
81%	o'r staff yn teimlo'n gadarnhaol ynglŷn â'r adnoddau sydd ar gael iddynt a'u llwyth gwaith	

Wedi cyflawni ein targed   Yn agos at gyflawni ein targed   Angen gwella   Angen gwella'n sylweddol

RHEOLI'R BUSNES

6.7	diwrnod wedi'u colli i salwch am bob aelod o staff y flwyddyn	Yn agos at gyflawni ein targed
1.1%	amrywiant mewn gwariant gros a nodwyd yn ein Hamcangyfrif ar gyfer 2018-19	Wedi cyflawni ein targed
84%	o daliadau i gyflenwyr wedi'u gwneud o fewn deng niwrnod gwaith	Angen gwella
£490K	o arbedion cost ac effeithiolrwydd wedi'u hadnabod drwy'r busnes	Wedi cyflawni ein targed
£3,378	yw costau'r ystâd am bob aelod o staff cyfwerth ag amser llawn	Yn agos at gyflawni ein targed
0	cwyn ynglŷn â'n darpariaeth Gymraeg wedi dod i law ac wedi'i chadarnhau	Wedi cyflawni ein targed
LEFEL 5	Wedi ein hachredu i Lefel 5 Safon Amgylcheddol y Ddraig Werdd	Wedi cyflawni ein targed
398	tunnell o allyriadau cyfwerth â CO_2 wedi'i cynhyrchu[2]	Wedi cyflawni ein targed

Wedi cyflawni ein targed · Yn agos at gyflawni ein targed · Angen gwella · Angen gwella'n sylweddol

2 Y cawsant i gyd eu gwrthbwyso trwy brynu credydau carbon; ceir rhagor o fanylion am hyn yn yr adran ar Stiwardiaeth Amgylcheddol.

DADANSODDI PERFFORMIAD

Yn yr adran hon, rydym yn asesu i ba raddau y mae'r rhaglenni gwaith a'r blaenoriaethau tair blynedd a nodwyd yn ein Cynllun Blynyddol 2018-19 wedi'u cyflawni, gan gynnwys drwy ddefnyddio enghreifftiau o astudiaethau achos.

Dylid darllen yr adran hon ar y cyd â'r canlynol:

a Atodiad 1, sy'n rhoi mwy o fanylion am raglen waith yr Archwilydd Cyffredinol a gyflawnwyd yn 2018-19, ac sy'n cynnwys adroddiad yr Archwilydd Cyffredinol ar ddatgelu gwybodaeth; ac

b Atodiad 2, sy'n darparu sylwebaeth bellach ar y cynnydd rydym wedi'i wneud tuag at gyflawni ein blaenoriaethau.

Rhennir ein dadansoddiad yn chwe adran. Mae'r pedair adran gyntaf yn ymwneud â rhaglen waith yr Archwilydd Cyffredinol. Mae'r ddwy adran arall yn ymwneud â rhaglen waith Swyddfa Archwilio Cymru.

Yn 2018-19 fe lwyddon ni i gyflawni'r rhaglen waith a oedd wedi'i nodi yn ein Cynllun Blynyddol ar gyfer y flwyddyn.

Prosiectau archwilio

Mae swyddogaethau'r Archwilydd Cyffredinol yn cynnwys archwilio cyfrifon a gwneud gwaith archwilio perfformiad lleol mewn ystod o gyrff cyhoeddus, ynghyd â chynnal rhaglen o archwiliadau ac astudiaethau gwerth am arian cenedlaethol. Gall y swyddogaethau hyn gael eu harfer, ac y cyd â'i gilydd os oes angen, ar draws gwahanol fathau o gyrff i archwilio gwariant cyhoeddus ni waeth pwy sy'n darparu'r gwasanaethau.

At ei gilydd, rydym yn archwilio gwerth tuag £19 biliwn o incwm a gwariant, sydd bron yn draean o Gynnyrch Domestig Gros Cymru.

Yn ystod 2018-19, cafodd ein holl brosiectau archwilio eu cwblhau neu fe wnaed cynnydd gyda hwy yn unol â'n Cynllun.

Mae ansawdd ein gwaith o'r pwys mwyaf i ni a'n rhanddeiliaid. Mae'r Cod Ymarfer Archwilio, a gaiff ei adolygu'n flynyddol, yn rhagnodi'r ffordd y dylid cyflawni swyddogaethau archwilio a rhai o swyddogaethau penodol eraill yr Archwilydd Cyffredinol, ac mae wedi'i fwriadu i ategu'r Safonau Rhyngwladol ar Archwilio ac ymgorffori arfer proffesiynol gorau.

Mae ein Datganiad Tryloywder yn darparu mwy o fanylder ynghylch sut y mae Swyddfa Archwilio Cymru yn cyrraedd safonau uchel o ran y ffordd y mae'n gweithio ac yn ansawdd ei gwaith. Fel a nodir yn y Datganiad, rydym yn cyflawni rhaglenni blynyddol o adolygiadau ansawdd ar sampl o archwiliadau o gyfrifon a phrosiectau archwilio perfformiad a gwblhawyd i sicrhau eu bod yn cyrraedd safonau ansawdd gofynnol. Eleni, dangosodd ein gwaith monitro ansawdd fod 100% o'r archwiliadau o gyfrifon yn 2017-18 a samplwyd a 100% o'r prosiectau archwilio perfformiad yn 2018 a adolygwyd wedi cyrraedd y safonau ansawdd gofynnol.

CYHOEDDWYD DROS **800** O FARNAU ARCHWILIO AR GYFRIFON CYRFF CYHOEDDUS

ARDYSTIWYD 23 O GYNLLUNIAU GRANT SY'N WERTH BRON I **£3 BILIWN**

CYHOEDDWYD **26** O ADRODDIADAU CENEDLAETHOL

CYMERADWYWYD TUAG **£1 BILIWN** O DALIADAU ALLAN O GRONFA GYFUNOL CYMRU BOB MIS

Enghreifftiau o astudiaethau achos

Tynnu sylw at broblem gynyddol – rheoli apwyntiadau dilynol cleifion allanol

Ym mis Hydref 2018, cyhoeddodd yr Archwilydd Cyffredinol adroddiad ar Reoli apwyntiadau dilynol cleifion allanol ar draws Cymru. Yn yr adroddiad hwn, fe dynnon ni sylw at broblem gynyddol sydd, hyd yma, yn nodweddiadol heb gael llawer o sylw – ledled Cymru, mae niferoedd uchel o gleifion yn disgwyl am adolygiad ar restr gan y GIG o gleifion allanol ac arnynt angen apwyntiad dilynol, gyda risgiau clinigol cysylltiedig.

Ynghyd â chyfleu ein canfyddiadau ar lefel genedlaethol trwy'r adroddiad cryno byr a hawdd i'w ddarllen, fe wnaethom ystod o argymhellion ar gyfer gweithredu trwy adroddiadau archwilio lleol.

Fe gymeron ni gamau rhagweithiol i sicrhau bod grwpiau cenedlaethol allweddol yn gweld y canfyddiadau trwy roi cyflwyniadau i'r canlynol:

a Y Bwrdd Cenedlaethol y Rhaglen Gofal wedi'i Drefnu a'i Grŵp Llywio Cleifion Allanol;

b Grŵp Cyfarwyddwyr Meddygol Cymru Gyfan; a

c Grŵp Effeithlonrwydd, Gwerth a Gwella Gofal Iechyd GIG Cymru.

Cafodd y cyflwyniadau eu hategu ag offeryn data rhyngweithiol, ac mae ein gwaith wedi helpu i sicrhau bod gweithgarwch craffu a chamau gweithredu yn canolbwyntio ar y maes pwysig hwn. Mae'r Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus bellach yn cynnal ymchwiliad yn sgîl ein gwaith ac mae disgwyl iddynt gyhoeddi eu canfyddiadau yn haf 2019.

> **MAE CLEIFION ALLANOL SY'N DISGWYL AM APWYNTIADAU DILYNOL WEDI DIODDEF O GANLYNIAD I'R AMSER RHWNG ATGYFEIRIO A THRINIAETH; YN AWR BYDD GWAITH SWYDDFA ARCHWILIO CYMRU YN SICRHAU BOD CRAFFU CENEDLAETHOL YN DIGWYDD MEWN PERTHYNAS Â CHLEIFION ALLANOL**
>
> **MAE ADRODDIAD SWYDDFA ARCHWILIO CYMRU YN ALLWEDDOL I SICRHAU BOD GWELLIANNAU'N CAEL EU GWNEUD**
>
> – DETHOLIADAU O GOFNODION Y GRŴP LLYWIO CENEDLAETHOL AR GLEIFION ALLANOL

Gwaith archwilio sy’n gysylltiedig â Brexit

Mae ymadawiad arfaethedig y DU â’r Undeb Ewropeaidd wedi cael lle amlwg yn ein gwaith archwilio yn 2018-19.

Yn hanner cyntaf y flwyddyn, fe gyhoeddon ni ganfyddiadau ein hadolygiadau o’r modd yr oedd y risgiau a’r cyfleoedd a achosir gan Brexit i Gronfeydd Strwythurol yr UE a’r Rhaglen Datblygu Gwledig yng Nghymru yn cael eu rheoli. Wedyn ym mis Chwefror 2019 fe gyhoeddon ni adroddiad ar y Paratoadau yng Nghymru ar gyfer Brexit ‘heb gytundeb’; adroddiad a gafodd gryn dipyn o sylw yn y cyfryngau ac a ategodd ymchwiliad parhaus i Brexit a oedd yn cael ei gynnal gan Bwyllgor Materion Allanol y Cynulliad Cenedlaethol.

Fe godon ni ymwybyddiaeth bellach o’n canfyddiadau allweddol ac fe hwyluson ni drafodaethau pellach am y pwnc trwy weminar, y cyfryngau cymdeithasol, negeseuon blog ac mewn tair cynhadledd a gynhaliwyd mewn lleoliadau ledled Cymru.

Yn 2019-20, byddwn yn parhau i fonitro datblygiadau sy’n gysylltiedig â Brexit a’u goblygiadau ar gyfer gwasanaethau cyhoeddus Cymru yn fwy manwl.

Gwaith arfer da

Ffocws allweddol i’n gwaith arfer da yw hwyluso sgyrsiau rhwng darparwyr gwasanaeth lle mae’r gwersi o’n gwaith archwilio ac o’u llwyddiannau a methiannau cymharol hwy’n cael eu rhannu wyneb yn wyneb. Yn gynyddol, rydym yn cyflwyno barn a phrofiad defnyddwyr gwasanaethau ac arbenigwyr byd-eang i’r sgyrsiau hyn.

Mae ein rhaglen o seminarau a gweminarau dysgu ar y cyd yn hyblyg a chaiff pynciau pellach eu hychwanegu yn ystod y flwyddyn.

CYNHALIWYD **18** O SEMINARAU A GWEMINARAU DYSGU AR Y CYD	**1,363** O BOBL WEDI MYNYCHU EIN SEMINARAU A’N GWEMINARAU	**95%** O’R MYNYCHWYR O’R FARN BOD EIN SEMINARAU A’N GWEMINARAU’N DDEFNYDDIOL NEU’N DDEFNYDDIOL IAWN	**88%** O’R RHANDDEILIAID O’R FARN BOD EIN GWAITH ARFER DA WEDI BOD O FUDD I WASANAETHAU CYHOEDDUS

Enghraifft o astudiaeth achos

Rhannu gwersi a ddysgwyd o Wlad y Basg

Yn ystod 2018, enillodd un o aelodau ein tîm arfer da Gymrodoriaeth Teithio Winston Churchill i edrych ar drefniadau llywodraethu ac effaith cwmnïau cydweithredol a mentrau cymdeithasol ar raddfa fawr yn UDA a Gwlad y Basg. Mae rôl y sefydliadau hyn o ran cefnogi cymunedau ffyniannus, lles pobl a lleihau anghydraddoldeb yn uniongyrchol berthnasol i wasanaethau cyhoeddus yng Nghymru.

Ym mis Rhagfyr 2018, fe gynhalion ni ddigwyddiad dysgu ar y cyd a gafodd dderbyniad da lle teithiodd chwech o bobl o Wlad y Basg i Gymru am bedwar diwrnod i rannu eu profiadau ac enghreifftiau o gyflawni prosiectau sy'n gyson â llawer o ddyheadau Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Trwy ddefnyddio gweminarau ar-lein, blogiau, ymweliadau â safleoedd a digwyddiadau wyneb yn wyneb roedd dros 250 o bobl yn gallu ymgysylltu â'r ymwelwyr o Wlad y Basg i ddysgu o'u profiadau a meithrin perthnasoedd rhyngwladol cadarnhaol.

Cefnogi craffu ac atebolrwydd effeithiol

Mae gan ein gwaith rôl allweddol o ran cefnogi gwaith y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus pan fo'n ystyried materion sy'n ymwneud â'r defnydd o adnoddau wrth gyflawni swyddogaethau cyhoeddus yng Nghymru. Lle y bo'n berthnasol, gall ein gwaith hefyd lywio gwaith pwyllgorau eraill y Cynulliad Cenedlaethol y mae eu cylch gwaith ehangach yn cynnwys craffu ar wariant a pholisïau Llywodraeth Cymru, dwyn Gweinidogion i gyfrif, ac archwilio deddfwriaeth arfaethedig . Yn 2018-19, fe gyflwynom ni 20 o adroddiadau i'w hystyried gan y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus a phwyllgorau eraill y Cynulliad.

Trwy gydol y flwyddyn, fe wnaethom hefyd fynychu'r rhan fwyaf o gyfarfodydd pwyllgorau archwilio'r prif gyrff rydym yn eu harchwilio er mwyn eu briffio'n rheolaidd ac adrodd ar ein gwaith archwilio, ac fe ddarparon ni ragor o gyngor a chymorth i bwyllgorau archwilio a chraffu.

Hefyd, cawsom ohebiaeth yn rheolaidd gan aelodau o'r cyhoedd, eu cynrychiolwyr etholedig lleol a chenedlaethol ac eraill a oedd yn codi pryderon posibl am stiwardiaeth ar arian ac asedau cyhoeddus, ac mae'r Archwilydd Cyffredinol yn 'berson rhagnodedig' ar gyfer gwneud datgeliadau chwythu'r chwiban.

GWNAETH ALLBYNNAU EIN GWAITH GEFNOGI **30** O **GYFARFODYDD** Y **PWYLLGOR CYFRIFON CYHOEDDUS**

CAFWYD **96** O DDARNAU O **OHEBIAETH** YN CODI PRYDERON POSIBL AM WARIANT CYHOEDDUS

DIM OND DAU ACHOS LLE **NA CHAFODD YMATEB I BRYDERON** A GODWYD YNGHYLCH GWARIANT CYHOEDDUS **EI ROI O FEWN 30 DIWRNOD**

GWNAETH **23** O UNIGOLION GYSYLLTU Â NI GAN DDYNODI EU BOD AM WNEUD **DATGELIAD CHWYTHU'R CHWIBAN**

Enghreifftiau o astudiaethau achos

Helpu i wneud craffu'n addas ar gyfer y dyfodol

Trwy gydol 2018, aethom ati ar y cyd gyda'r 22 o gynghorau yng Nghymru i archwilio pa mor 'addas ar gyfer y dyfodol' yw eu trefniadau trosolwg a chraffu. Fe wnaethom ystyried sut y mae craffu'n ymateb i heriau cyfredol, gan gynnwys y rhai a gyflwynir gan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 a sut y maent yn dechrau craffu ar y Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus (BGCau) a sefydlwyd yn ddiweddar.

Fe wnaethom hefyd archwilio pa mor barod yw swyddogaethau trosolwg a chraffu i ymateb i heriau yn y dyfodol megis pwysau parhaus ar gyllid cyhoeddus. Ar ôl cwblhau ein gwaith, fe wnaethom:

a cyhoeddi adroddiadau ar wahân gyda chynigion ar gyfer gwella i bob un o'r cynghorau;

b adnabod chwe thema a mater cyffredin a ddeilliodd o'r gwaith a chyhoeddi'r rhain ym mis Chwefror 2019 mewn Papur trafod a rhestr wirio gysylltiedig i gynorthwyo cynghorau i fyfyrio ynghylch sut i wella effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd eu swyddogaethau craffu.

Ymateb i bryderon a godwyd trwy ohebiaeth

Mewn ymateb i bryderon a godwyd trwy ohebiaeth gan Aelod Cynulliad a gafodd eu hystyried gan y tîm archwilio perthnasol, fe wnaethom archwilio a chyhoeddi adroddiad am berthynas Llywodraeth Cymru â Pinewood. Roedd ein hadroddiad yn nodi ystod o bryderon ynghylch llywodraethu a gwerth am arian ac fe roddodd gymorth gydag ymchwiliadau dilynol gan ddau o Bwyllgorau'r Cynulliad Cenedlaethol. Fe wnaeth y Pwyllgor Diwylliant, y Gymraeg a Chyfathrebu a'r Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus ystyried agweddau ar berthynas fasnachol Llywodraeth Cymru â Stiwdios Pinewood, gan dynnu'n helaeth ar ein gwaith archwilio wrth lunio eu hargymhellion i'w cyflwyno i Lywodraeth Cymru.

Gweithgarwch ymgysylltu a chydweithio

Yn ystod y cyfnod adrodd, mae'r Archwilydd Cyffredinol a Swyddfa Archwilio Cymru wedi parhau i weithredu ar eu hymrwymiad i ymgysylltu'n effeithiol â rhanddeiliaid er mwyn llywio'r broses o ddatblygu gwaith yr Archwilydd Cyffredinol, sicrhau ei fod mor berthnasol â phosibl ac estyn ei gyrhaeddiad a'i effaith.

Yn unol â'n Cynllun, rydym hefyd wedi gweithio'n agos gydag asiantaethau archwilio eraill y DU a'r prif gyrff adolygu allanol eraill yng Nghymru i wella effaith gyfunol ein gwaith, ac wedi gwneud ychydig o waith archwilio a gomisiynwyd.

Mae Swyddfa Archwilio Cymru yn gallu gwneud trefniadau gyda mathau penodol o gyrff er mwyn iddi hi neu'r Archwilydd Cyffredinol ddarparu gwasanaethau i'r cyrff hynny, neu arfer eu swyddogaethau. Ond rydym yn ymwybodol y dylai'r holl weithgareddau hynny fod yn hunangyllidol ac na ddylid eu cyflawni ar draul ein gwaith archwilio craidd yng Nghymru.

O bryd i'w gilydd, rydym yn falch o gynrychioli Cymru ar y llwyfan rhyngwladol mewn perthynas â'n gwaith ac, yn 2018-19, gwnaethom gyflwyno papurau'n rheolaidd mewn digwyddiadau EURORAI.

AELOD SY'N **SYLWEDYDD** O YSTOD O **WEITHGORAU POLISI ALLANOL**

ARCHWILIWYD **£250 MILIWN** O **ARIAN EWROPEAIDD** A DDEFNYDDIR I GEFNOGI FFERMWYR AC AMAETHYDDIAETH YNG NGHYMRU

56% O'R RHANDDEILIAID O'R FARN EIN BOD YN **GWEITHIO'N DDA GYDA CHYRFF ADOLYGU ALLANOL ERAILL**

WEDI HWYLUSO GWAITH I GANFOD AC ATAL TWYLL A GWALLAU GWERTH MWY NA **£5.4 MILIWN**

Enghraifft o astudiaeth achos

Adnabod data anomalaidd ar geisiadau am grantiau myfyrwyr a allai fod o ganlyniad i dwyll

Yn 2018, cyflwynwyd system cyllid myfyrwyr addysg uwch newydd ar gyfer myfyrwyr a fyddai'n dechrau eu hastudiaethau ym mlwyddyn academaidd 2018-19. Roedd y system newydd hon yn golygu y gallai myfyrwyr wneud cais am grantiau cymorth cynhaliaeth hyd at £10,124 y flwyddyn. Mae risg o dwyll ceisiadau'n gysylltiedig â'r holl grantiau, budd-daliadau neu wasanaethau sy'n seiliedig ar brawf modd.

Mewn ymateb i'r risg hon, fe ymgysyllton ni â Llywodraeth Cymru, Cyllid Myfyrwyr Cymru (CMC), Swyddfa'r Cabinet a Cyllid a Thollau EM mewn prosiect cydweithredol a oedd wedi'i fwriadu i adnabod ceisiadau a allai fod yn dwyllodrus. Defnyddiodd y prosiect dechnegau paru data soffistigedig i gymharu data a gyflwynwyd i CMC â data a ddelir gan sefydliadau eraill gan gynnwys Cyllid a Thollau EM ac asiantaethau gwirio credyd. Agwedd hanfodol i lwyddiant y prosiect oedd alinio pwerau rhannu data statudol Cyllid a Thollau EM â phwerau paru data statudol yr Archwilydd Cyffredinol.

Mae'r prosiect hwn wedi bod yn hynod lwyddiannus o ran adnabod data anomalaidd ar geisiadau myfyrwyr a allai fod o ganlyniad i dwyll. Mae CMC yn ymchwilio i'r anomaleddau hyn ar hyn o bryd. Mae'r prosiect wedi dangos y manteision a all ddeillio pan fo cyrff cyhoeddus ac archwilwyr yn cydweithio, gan rannu gwybodaeth ac alinio pwerau i fynd i'r afael â her gyffredin. Mae llwyddiant y prosiect yng Nghymru wedi arwain at sefydlu prosiect yr un fath yn yr Alban.

Ein trefniadau llywodraethu ac arwain

Mae Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013 yn rhagnodi'r fframwaith ar gyfer ein trefniadau llywodraethu, yn anad dim mewn perthynas â chyfansoddiad a swyddogaethau Bwrdd Swyddfa Archwilio Cymru, a'r gydberthynas rhwng Swyddfa Archwilio Cymru a'r Archwilydd Cyffredinol.

Mae ein Bwrdd yn cyfuno gwybodaeth a sgiliau aelodau anweithredol, aelodau gweithredol ac aelodau etholedig sy'n gyflogeion er mwyn cynnig dealltwriaeth a phrofiad sy'n helpu i lunio ein cyfeiriad strategol.

Mae gan Swyddfa Archwilio Cymru strwythur uwch reolwyr hefyd, sy'n cael ei adolygu a'i fireinio ymhellach ar hyn o bryd i sicrhau llinellau adrodd ac atebolrwydd mwy eglur, i'w gwneud yn bosibl gwneud penderfyniadau'n gyflymach ac yn fwy effeithlon ac i gefnogi proses fwy effeithiol o reoli newid.

Mewn arolwg o randdeiliaid allweddol a gynhaliwyd ar ddechrau 2018, roedd 86% o ymatebwyr naill ai'n cytuno neu'n cytuno'n gryf â'r gosodiad 'mae Swyddfa Archwilio Cymru yn sefydliad sydd i'w weld fel pe bai'n cael ei redeg yn dda'.

Mae ein Datganiad Llywodraethu yn rhoi amlinelliad o strwythur rheoli Swyddfa Archwilio Cymru, adroddiadau ar drefniadau llywodraethu corfforaethol a rheoli risg ar gyfer y flwyddyn, a disgrifiad o'r prif risgiau ac ansicrwydd a wynebwyd gennym yn 2018-19.

Ceir rhagor o wybodaeth am aelodau'r Bwrdd a'r Pwyllgor Rheoli yn ystod 2017-18 yn Adroddiad y Cyfarwyddwyr.

Yn ystod y flwyddyn, cymeradwyodd y Bwrdd, ymhlith materion eraill, yr Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon ar gyfer 2017-18, Amcangyfrif o incwm a threuliau ar gyfer 2019-20, Adroddiad Interim ar gynnydd yn erbyn Cynllun Blynyddol 2018-19, Cynllun Ffioedd ar gyfer 2019-20 a Chynllun Blynyddol ar gyfer 2019-20 sy'n cynnwys gwybodaeth ychwanegol am ein huchelgeisiau mwy hirdymor a dangosyddion perfformiad allweddol.

Cafodd y dogfennau hyn eu gosod gerbron y Cynulliad Cenedlaethol a chraffodd ei Bwyllgor Cyllid arnynt.

Ein defnydd o adnoddau

Rydym wedi bod yn gweithio’n galed i ymgorffori egwyddorion datblygu cynaliadwy[3] yn y ffordd rydym yn rhedeg ein busnes, ac yn y ffordd rydym yn neilltuo adnoddau ar gyfer gwaith archwilio’r Archwilydd Cyffredinol, ers nifer o flynyddoedd. Yn yr adran hon, rydym yn darparu sylwebaeth lefel uchel ynghylch sut rydym wedi rheoli ein defnydd o adnoddau yn 2018-19.

Er nad yw’r Archwilydd Cyffredinol na Swyddfa Archwilio Cymru wedi’u rhestru fel cyrff cyhoeddus at ddibenion Deddf Llesiant Cenedlaethau’r Dyfodol (Cymru) 2015, rydym, serch hynny, yn ceisio cyfrannu cymaint â phosibl at gyrraedd y saith nod llesiant yng Nghymru:

a Cymru lewyrchus

b Cymru gydnerth

c Cymru iachach

ch Cymru sy’n fwy cyfartal

d Cymru o gymunedau cydlynus

dd Cymru â diwylliant bywiog lle mae’r Gymraeg yn ffynnu

g Cymru sy’n gyfrifol ar lefel fyd-eang.

Hefyd, rydym wedi dangos yn yr adran hon (trwy ddefnyddio eiconau perthnasol) yr achosion hynny lle cyfrannodd ein perfformiad yn 2018-19 at un neu fwy o 17 o Nodau Datblygu Cynaliadwy’r Cenhedloedd Unedig[4].

WALES AUDIT OFFICE
SWYDDFA ARCHWILIO CYMRU

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

3 Fe’i diffinnir yn Neddf Llesiant Cenedlaethau’r Dyfodol (Cymru) 2015 fel gweithredu mewn modd ‘sy’n ceisio sicrhau bod anghenion y presennol yn cael eu diwallu heb beryglu gallu cenedlaethau’r dyfodol i ddiwallu eu hanghenion hwythau’.

4 Yn unol â chanllawiau Trysorlys EM Public sector annual reports: sustainability reporting guidance 2018-19.

Gwaith rheoli ariannol ac arbedion effeithlonrwydd

Ers 2013-14, mae Swyddfa Archwilio Cymru wedi lleihau ei gwariant 13% mewn termau real[5]. Mae arbedion cronnus a gyflawnwyd dros y pum mlynedd ddiwethaf yn gyfanswm o £10.1 miliwn, gan leihau ein galwad ar Gronfa Gyfunol Cymru (ac eithrio ar gyfer cyfrifoldebau newydd) a'r swm y mae'n ofynnol ei godi o ffioedd a godir ar gyrff archwiliedig.

Gwariant Swyddfa Archwilio Cymru

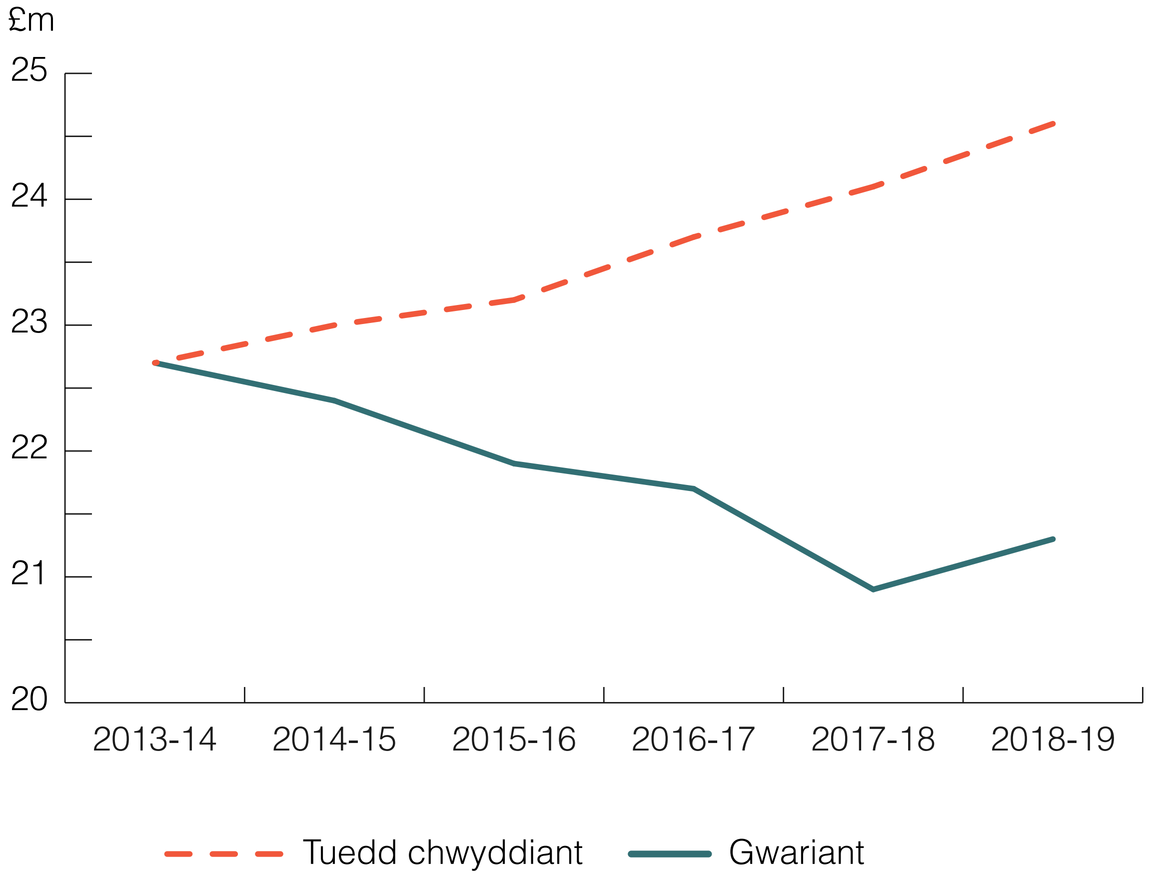

5 Yn seiliedig ar ddatchwyddyddion Cynnyrch Domestig Gros a gyhoeddwyd gan y Swyddfa Ystadegau Gwladol ym mis Mawrth 2019.

Yn 2018-19, roedd ein cyfanswm gwariant gros £240,000 (1.1%) yn is na'r Amcangyfrif cymeradwy ar gyfer y flwyddyn.

Fe ddefnyddion ni arbedion ar gostau staffio a chostau eraill o £384,000 a grëwyd yn ystod y flwyddyn i ariannu cynllun ymadael gwirfoddol a oedd yn cyd-fynd â'n hymrwymiadau mwy hirdymor ar gyfer cynllunio'r gweithlu. Amcangyfrifir y bydd y cynllun yn dwyn arbedion blynyddol o £242,000 yn y dyfodol, gan felly gael effaith gadarnhaol ar ein cynllun ariannol tymor canolig.

Roedd cyfanswm yr arbedion a adnabuwyd ar gyfer 2018-19 oddeutu £490,000, gan gynnwys arbedion o gynlluniau ymadael gwirfoddol blaenorol a'r rhai a adnabuwyd trwy brosiectau trawsnewid sefydliadol.

Dros y flwyddyn ac yn unol â'n Hamcangyfrif, fe barhaom ni i fuddsoddi mewn prosiectau trawsnewid, gan gynnwys mewn perthynas â dadansoddeg data a'n ffyrdd o weithio yn y dyfodol, i sicrhau bod ein heffaith yn dal i gael ei chynyddu i'r eithaf yn yr amgylchedd newidiol sydd o'n blaenau ac i ddwyn arbedion pellach i'n cynllun ariannol tymor canolig.

Fe wnaethom hefyd fuddsoddi £210,000 o gyllid cyfalaf ar draws pum maes, y bydd peth ohono'n ein helpu i gyflawni arbedion effeithlonrwydd pellach yn y blynyddoedd sydd i ddod:

a £70,000 ar liniaduron hybrid newydd sy'n galluogi ein staff i weithio'n fwy effeithlon ac sy'n lleihau ein defnydd o bapir;

b £50,000 ar welliannau i'n systemau a meddalwedd rheoli data archwilio a chorfforaethol;

c £41,000 ar welliannau hanfodol i'n rhwydwaith TG;

ch £37,000 ar atgyweiriadau angenrheidiol a gwelliannau o ran hygyrchedd i'n swyddfa yng Nghaerdydd, gan gynnwys er mwyn hwyluso ffyrdd newydd o weithio; a

d £12,000 ar welliannau i'n cyfleusterau fideogynadledda sy'n ein galluogi i leihau teithiau busnes gydag arbedion cysylltiedig o ran costau a manteision amgylcheddol.

Dysgu a datblygu

Fel corff archwilio proffesiynol a darparwr hyfforddiant achrededig â thri chorff cyfrifyddu proffesiynol, mae Swyddfa Archwilio Cymru yn ymrwymedig i raglen dreigl o recriwtio hyfforddeion. Trwy ein hymgyrchoedd recriwtio blynyddol anelwn at ddenu ymgeiswyr o'r safon orau bosibl.

Yn ystod blwyddyn ariannol 2018-19, llwyddodd 39 o hyfforddeion i symud ymlaen i gamau nesaf eu hastudiaethau ac fe wnaeth 90% ohonynt lwyddo i basio arholiadau Sefydliad Cyfrifwyr Siartredig Cymru a Lloegr (ICAEW) ar y cynnig cyntaf.

Yn 2018-19, fe wnaethom barhau i weithio mewn partneriaeth â chyrff eraill a ariennir yn gyhoeddus yng Nghymru ar y Fenter Datblygu Sgiliau Cyllid, sy'n amcanu at wneud cyllid cyhoeddus yn ddewis gyrfa mwy deniadol i raddedigion a chodi safonau ym maes rheolaeth ariannol yn y wlad. O dan y fenter hon, mae sefydliadau partner, gan gynnwys Swyddfa Archwilio Cymru, yn cynnig secondiadau i hyfforddeion cyllid dreulio amser mewn cyrff eraill a ariennir yn gyhoeddus. Yn 2018-19, cwblhaodd wyth o hyfforddeion Swyddfa Archwilio Cymru leoliadau mewn cyrff a oedd yn cynnwys Cyfoeth Naturiol Cymru, Comisiwn y Cynulliad Cenedlaethol, Bwrdd Iechyd Prifysgol Aneurin Bevan, Bwrdd Iechyd Prifysgol Bae Abertawe, Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr, Tŷ'r Cwmnïau a nifer o awdurdodau lleol. Fe wnaethom hefyd hwyluso secondiad cyfatebol atom ni ar gyfer unigolyn o Fwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr.

Rydym yn parhau i fuddsoddi'n fwy eang mewn cyfleoedd dysgu a datblygu i gynorthwyo ein staff i gyflawni eu gwaith. Yn 2018-19, treuliwyd cyfartaledd o 5.8 diwrnod y cyflogai ar amrywiaeth o weithgareddau dysgu a datblygu. Cafodd rhywfaint o'r hyfforddiant ei gynllunio a'i ddarparu'n fewnol, a lle y bo'n briodol ac yn gost-effeithiol, fe wnaethom gomisiynu cymorth allanol i ddarparu hyfforddiant yn unol â'n gofynion penodol.

Mae dysgu a datblygu yn un o’r themâu allweddol a gaiff eu harchwilio yn ein harolwg staff blynyddol. Yn 2018, dywedodd dwy ran o dair o’r staff eu bod yn teimlo’u bod yn gallu cael mynediad at y cyfleoedd dysgu a datblygu cywir pan fo angen iddynt, ac roedd mwy na hanner yn cytuno bod gweithgareddau dysgu a datblygu yr oeddent wedi’u cwblhau yn y 12 mis diwethaf wedi helpu i wella’u perfformiad. Fodd bynnag, ychydig yn llai na 50% o’r staff oedd o’r farn bod gweithgareddau dysgu a datblygu a gaiff eu cwblhau wrth weithio i’r sefydliad yn helpu i ddatblygu eu gyrfaoedd; bydd mynd i’r afael â’r pryderon hyn yn faes ffocws pwysig ar gyfer ein gwaith mewn perthynas â’r Strategaeth Pobl yn 2019-20.

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

4 QUALITY EDUCATION

Ymgysylltu â staff a phrofiad cyflogeion

Yn ystod y flwyddyn fe ddefnyddiom ni amrywiaeth o gyfryngau a dulliau i roi gwybodaeth gorfforaethol i gyflogeion Swyddfa Archwilio Cymru, er mwyn eu hannog i ymwneud â pherfformiad y sefydliad, ac i ymgynghori â chyflogeion fel bod modd ystyried eu safbwyntiau wrth wneud penderfyniadau sy'n debygol o effeithio ar eu buddiannau.

Roedd y rhain yn cynnwys:

a cyhoeddi blogiau rheolaidd gan aelodau o'r Bwrdd a'r Pwyllgor Rheoli, a sicrhau bod cofnodion cyfarfodydd y Bwrdd a'r Pwyllgor Rheoli ar gael yn rhwydd ar ein mewnrwyd;

b annog staff i rannu gwybodaeth ac arfer da drwy rwydwaith cyfryngau cymdeithasol mewnol, y defnyddiodd yr Archwilydd Cyffredinol a'r Prif Weithredwr i gynnal sesiwn holi ac ateb fyw ar gyfer staff hefyd; ac

c trefnu cyfarfodydd 'fforwm partneriaeth' gyda chynrychiolwyr undebau llafur, a chynnwys cynrychiolwyr o'r fath yn y gwaith o baratoi neu ddiwygio polisïau penodol a mentrau datblygu sefydliadol, lle y bo'n berthnasol.

Ym mis Hydref 2018, fe gynhaliom ni arolwg staff cyfan eto er mwyn meithrin gwell dealltwriaeth am brofiad cyflogeion yn Swyddfa Archwilio Cymru a nodi'r meysydd y mae angen eu gwella. Am yr ail flwyddyn yn olynol, fe ddefnyddiom ni'r un holiadur arolwg craidd ag a ddefnyddir yn Arolwg Pobl y Gwasanaeth Sifil (CSPS).

Roedd yr arolwg yn cwmpasu amrywiaeth o themâu, o arweinyddiaeth a diwylliant y sefydliad i'r ffordd mae timau unigol yn gweithredu.

Ar y cyfan, roedd canlyniadau yn 2018 yn dal yn gryf o'i gymharu â chyfartaledd Arolwg Pobl y Gwasanaeth Sifil, ac mewn nifer o achosion meincnod perfformiad uchel (chwarter uwch) Arolwg Pobl y Gwasanaeth Sifil. O'i gymharu â'r meincnodau hyn, mae staff Swyddfa Archwilio Cymru yn fodlon ar y cyfan ar eu pecyn cyflog a buddion, yn teimlo ymlyniad cryf wrth y sefydliad ac yn teimlo bod ganddynt yr offer i wneud eu swydd yn effeithiol. Cafodd yr agwedd gadarnhaol hon ei hadlewyrchu yn ein sgôr mynegai ymgysylltu gyffredinol gref, sef 67%.

Fodd bynnag, o'i gymharu â'n canlyniadau yn 2017, mae canfyddiadau staff yn 2018 wedi dirywio'n amlwg, yn enwedig yn y meysydd canlynol:

a arweinyddiaeth a pha mor dda y caiff newid ei reoli yn y sefydliad;

b dysgu a datblygu, yn enwedig mewn perthynas â chyfleoedd ar gyfer datblygiad gyrfa; ac

c effeithiolrwydd adborth ar berfformiad.

Tuag at ddiwedd 2018 ac yn gynnar yn 2019, fe archwiliom ni'r rhesymau dros ganlyniadau'r arolwg yn fanylach, trwy gynnal trafodaethau mewn cyfarfodydd tîm ac rydym wedi defnyddio deilliannau'r arolwg a'r trafodaethau hynny i oleuo ein blaenoriaethau cynllunio yn y dyfodol. Mae'r rhain yn cynnwys:

a gwneud newidiadau i gyfansoddiad a ffocws y Pwyllgor Rheoli a sut y dylai hwn a'r Uwch Dîm Arwain ehangach weithredu yn y dyfodol;

b gwella ein capasiti a'n gallu i reoli newid trwy ddull rheoli rhaglenni a recriwtio rheolwr rhaglenni sydd â chymwysterau a phrofiad addas;

c llunio fframwaith datblygu sefydliadol sy'n cynnwys llwybrau dysgu allweddol, ynghyd â defnyddio dull mwy rhagweithiol o adnabod a chefnogi cyfleoedd ar gyfer secondiadau allanol; a

ch gwaith arfaethedig i ailwampio ein cynllun arfarnu perfformiad, gan ymgorffori fframwaith ymddygiadol newydd a mecanweithiau i ddarparu adborth 360°, a chyda'r nod o greu cysylltеddau 'llinyn aur' mwy eglur rhwng uchelgeisiau corfforaethol ar y cyfan ac amcanion unigolion a thimau.

Byddwn yn ailadrodd yr arolwg ym mis Hydref 2019.

YOUR EMPLOYEE ENGAGEMENT SCORE 67%		RESPONSE SCALE	% POSITIVE	VARIANCE FROM PREVIOUS SURVEY	VARIANCE FROM CSPS 2018 AVERAGE	VARIANCE FROM CSPS 2018 HIGH PERFORMERS
				-2	+5 ↑	+1
SAY	Q47. I am proud when I tell others I am part of my organisation	27 / 50 / 19	77%	-2	+11 ↑	+6 ↑
SAY	Q48. I would recommend my organisation as a great place to work	28 / 39 / 23 / 8	67%	-10 ↓	+9 ↑	+2
STAY	Q49. I feel a strong personal attachment to my organisation	22 / 44 / 23 / 10	66%	-1	+14 ↑	+8 ↑
STRIVE	Q50. My organisation inspires me to do the best in my job	17 / 38 / 27 / 14	55%	-8 ↓	+6 ↑	-2
STRIVE	Q51. My organisation motivates me to help it achieve its objectives	12 / 40 / 29 / 15	53%	-5 ↓	+5 ↑	-2

KEY

↑ AT LEAST 5 PERCENTAGE POINTS GREATER THAN COMPARATOR

↓ AT LEAST 5 PERCENTAGE POINTS LESS THAN COMPARATOR

Strongly agree | Agree | Neither | Disagree | Strongly disagree

VARIANCE FROM PREVIOUS SURVEY

- 3 questions above
- 37 questions in line
- 24 questions below

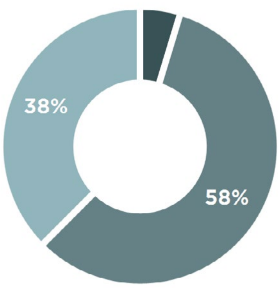

VARIANCE FROM CSPS 2018 AVERAGE

- 26 questions above
- 31 questions in line
- 9 questions below

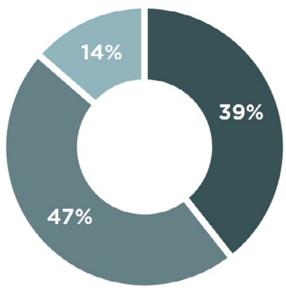

Lles cyflogeion

Rydym yn ymrwymedig i annog ein staff i fabwysiadu ffordd iach o fyw a tharo cydbwysedd da rhwng bywyd a gwaith. Rydym hefyd am i'n staff deimlo eu bod yn cael eu gwerthfawrogi a'u cefnogi'n llawn pan fyddant yn wynebu anawsterau, ni waeth pa un a oes effaith ar eu gallu i gyflawni eu rôl ai peidio.

Caiff ein polisi lles ei ategu gan ganllawiau er mwyn cefnogi ein hymrwymiadau a sicrhau bod unrhyw faterion o ran iechyd a lles staff yn cael eu nodi a'u rheoli mewn ffordd ragweithiol a sensitif. Rydym hefyd yn hybu ac yn cefnogi iechyd emosiynol a chorfforol staff, a'u lles, gan gynnwys trwy raglen flynyddol o ddigwyddiadau a thrwy gynnig gwasanaeth sgrinio iechyd.

Hefyd, mae rhaglen cynorthwyo cyflogeion ar gael naill ai trwy wasanaeth ffôn 24 awr neu drwy gyfleuster ar-lein. Mae'r rhaglen cynorthwyo cyflogeion yn rhoi cyngor proffesiynol a chymorth emosiynol i staff ar amrywiaeth o faterion.

Ar lefel sefydliadol, yn ein harolwg staff fe wnaethom gynnwys y pedwar cwestiwn a ddefnyddir gan y Swyddfa Ystadegau Gwladol fel rhan o'i rhaglen Mesur Lles y Genedl:

- a Ar y cyfan, pa mor fodlon ydych chi ar eich bywyd y dyddiau hyn?
- b Ar y cyfan, i ba raddau ydych chi'n meddwl bod y pethau rydych yn eu gwneud yn eich bywyd yn werth chweil?
- c Ar y cyfan, pa mor hapus oeddech chi'n teimlo ddoe?
- ch Ar y cyfan, pa mor bryderus oeddech chi'n teimlo ddoe?

Yn 2018, roedd ymatebion gan ein staff yn nodweddiadol yn fwy cadarnhaol na rhai gan sefydliad 'uchel ei berfformiad' yn Arolwg Pobl y Gwasanaeth Sifil.

Rydym hefyd yn monitro cyfraddau absenoldeb oherwydd salwch yn fanwl ac mae gennym nifer o systemau ar waith i helpu staff i ddychwelyd i'r gwaith yn llwyddiannus. Collwyd 6.7 diwrnod y cyflogai ar gyfartaledd i absenoldeb oherwydd salwch yn ystod y flwyddyn adrodd a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2018 (o'i gymharu â 7.6 diwrnod y cyflogai ar gyfer y flwyddyn flaenorol, ac 8.5 diwrnod ar gyfartaledd i'r sector cyhoeddus[6]).

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

3 GOOD HEALTH AND WELL-BEING

6 Ffynhonnell: Iechyd a Lles yn y Gwaith (Crynodeb y sector cyhoeddus): CIPD, Mai 2018

Cydraddoldeb a hawliau dynol

Mae Archwilydd Cyffredinol Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru yn ymrwymedig i ddarparu amgylchedd gwaith sy’n gwerthfawrogi amrywiaeth pawb, gan gynnwys ein staff ein hunain a’r rhai rydym yn dod i gysylltiad â hwy fel rhan o’n gwaith, ac rydym yn llwyr gefnogi hawliau pobl i gael eu trin ag urddas a pharch.

Mae’n ofynnol i ni ddilyn y fframwaith diogelu rhag gwahaniaethu, aflonyddu ac erledigaeth a dyletswyddau cydraddoldeb y sector cyhoeddus a gyflwynwyd gan Ddeddf Cydraddoldeb 2010. Mae gennym gyfrifoldeb hefyd i gydymffurfio â’r confensiynau a nodwyd yn Neddf Hawliau Dynol 1998.

Mae ein Cynllun Cydraddoldeb Strategol yn amlinellu ein hymrwymiad parhaus i gydraddoldeb a’n hamcanion cysylltiedig. Mae ein Hadroddiad Blynyddol ar gynnydd o ran cyflawni ein hamcanion cydraddoldeb yn 2017-18 ar gael ar ein gwefan. Caiff ein hadroddiad ar gyfer 2018-19 ei gyhoeddi yn ystod haf 2018.

Hyrwyddo defnydd o’r Gymraeg

Mae’r Archwilydd Cyffredinol a Swyddfa Archwilio Cymru yn ymfalchïo yn y ffaith eu bod yn darparu gwasanaeth archwilio dwyieithog. Mae ein dogfennau cyhoeddus ar gael yn Gymraeg a Saesneg, mae gennym wefan gwbl ddwyieithog a thrwy gydol 2018-19, fe wnaethom gyfathrebu â’r cyhoedd, cyrff a archwilir a’r cyfryngau yn y ddwy iaith. Rydym hefyd yn mynd ati’n frwd i annog staff i ddysgu Cymraeg a defnyddio’r iaith yn eu gwaith ac yn gymdeithasol.

Rydym yn ymrwymedig i weithredu a chynnal safonau newydd y Gymraeg. Mae ein Hysbysiadau Cydymffurfio i’w gweld ar ein gwefan, ynghyd â’n Hadroddiad Blynyddol ar y Gymraeg.

Caffael adnodd archwilio ychwanegol

Mae Swyddfa Archwilio Cymru yn cyflogi staff hynod fedrus i gyflawni tua 90% o raglen waith yr Archwilydd Mewnol, a hwythau'n cael eu hategu gan 10% arall o adnodd archwilio a gontractir yn bennaf o gwmnïau cyfrifyddu yn y sector preifat.

Mae contract cyfredol Swyddfa Archwilio Cymru gyda'r cwmnïau hynny'n rhedeg hyd at 31 Mawrth 2020 ac yn cwmpasu archwiliadau hyd at a chan gynnwys y rhai ar gyfer blwyddyn ariannol 2019-20. Yn ystod 2018-19, rydym wedi bod yn ystyried yn ofalus iawn pa drefniadau y dylem eu rhoi ar waith pan fo'r contractau cyfredol yn dod i ben.

Ym mis Chwefror 2019, fe benderfynodd Bwrdd Swyddfa Archwilio Cymru beidio â gwahodd tendrau ar gyfer archwiliadau y tu hwnt i 2020; o ganlyniad, bydd holl archwiliadau'r Archwilydd Cyffredinol o 2020-21 yn cael eu cynnal gan staff Swyddfa Archwilio Cymru yn unig. Roedd hwn yn benderfyniad anodd ac nid yw'n adlewyrchiad ar ansawdd gwaith archwilio'r cwmnïau. Yn hytrach, mae'n cymryd nifer o ffactorau i ystyriaeth, gan gynnwys:

- a gostyngiad cyffredinol rhagamcanol ym maint gwaith archwilio'r sector cyhoeddus yng Nghymru dros y blynyddoedd nesaf gyda'r angen o ganlyniad i sicrhau bod gwasanaethau archwilio'n cael eu darparu mewn ffordd gost-effeithiol;
- b yr angen i sicrhau bod Swyddfa Archwilio Cymru a'r Archwilydd Cyffredinol yn cyflawni eu rhwymedigaethau dan Safonau'r Gymraeg;
- c ansicrwydd ynghylch trefn y sector cynghorau tref a chymuned yn y dyfodol a'r gyfundrefn archwilio a fydd yn ofynnol ar gyfer y sector hwnnw; a
- ch ansicrwydd a fydd uno cyrff llywodraeth leol yn uno'n wirfoddol dros y tymor canolig.

Mae effaith y ffactorau hyn a ffactorau eraill gyda'i gilydd yn creu lefel o ansicrwydd a fyddai'n ei gwneud yn anodd iawn dros y flwyddyn neu ddwy nesaf gwahodd tendrau ar gyfer contractau ystyrlon nad ydynt yn creu risgiau a phwysau cost annerbyniol i Swyddfa Archwilio Cymru a'r cwmnïau yn y sector preifat.

Gwaith cymunedol ac elusennol

Mae Swyddfa Archwilio Cymru yn cydnabod y manteision y gall gwaith cymunedol a gwaith elusennol gan staff eu dwyn i'r gymuned ehangach ac mae'n cymeradwyo'i staff am eu hymdrechion unigol. Gall staff ddefnyddio'r sgiliau a ddatblygwyd ganddynt yn y gweithle a gallant ddatblygu sgiliau newydd, gan wella eu morâl, eu hiechyd corfforol a'u cydbwysedd bywyd a gwaith ar yr un pryd.

Yn amodol ar ofynion gweithredol, rydym yn cefnogi cyflogeion sydd am gymryd rhan mewn gweithgareddau cymunedol neu elusennol megis gwaith gofal yn y gymuned, prosiectau cadwraeth, a gweinyddu digwyddiadau cyhoeddus.

Dewisodd staff Swyddfa Archwilio Cymru elusennau sy'n ymwneud â helpu pobl sy'n ddigartref neu sydd wedi colli eu cartrefi fel ffocws ar gyfer eu gweithgareddau codi arian yn 2018-19. Dros y flwyddyn ac yn eu hamser eu hunain, cynhaliodd ein staff nifer o ddigwyddiadau codi arian:

a digwyddiad glanhad blynyddol lle cafodd staff eu hannog i roi eitemau nas defnyddir neu nad oes arnynt mo'u heisiau;

b diwrnod elusennol staff a gynhaliwyd gan ein timau archwilio ariannol yn Ne Cymru, a gododd £280 trwy werthu cacennau a chystadleuaeth pobi, ac a arweiniodd at gasglu 550 o duniau o fwyd a'u cyflwyno'n rhodd i Fanc Bwyd Caerdydd;

c cododd un aelod o staff bron i £1,000 ar ei liwt ei hun i'r elusen digartrefedd Llamau trwy'r gefnogaeth a gafodd am gwblhau her hynod anodd Ironman Wales; a

ch nifer o ddigwyddiadau eraill yn ein swyddfeydd, gan gynnwys rafflau ac arwerthiannau cacennau rheolaidd, a chystadleuaeth darogan sgoriau a chanlyniadau ym Mhencampwriaeth y Chwe Gwlad.

Ar y cyfan, fe gododd staff bron i £1,500 ar gyfer elusennau sy'n rhan o helpu pobl sy'n ddigartref neu sydd wedi colli eu cartrefi.

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

3 GOOD HEALTH AND WELL-BEING

Stiwardiaeth amgylcheddol[7]

ACHREDWYD AR **LEFEL 5** **SAFON AMGYLCHEDDOL** Y DDRAIG WERDD

WEDI LLEIHAU EIN **DEFNYDD O BAPUR** BRON **16%**

WEDI AILGYLCHU DROS **¾** EIN **GWASTRAFF**

WEDI DEFNYDDIO CREDYDAU CARBON I **WRTHBWYSO** **100%** O'N **HALLYRIADAU** NWYON TŶ GWYDR

Yn 2018-19, roeddem yn falch o gyrraedd ein targed, sef cyrraedd Lefel 5 (lefel uchaf) Safon Amgylcheddol y Ddraig Werdd, gan ddangos ein hymrwymiad parhaus i reolaeth amgylcheddol effeithiol.

Fel rhan o'r ymrwymiad hwn, i roi cymorth i leihau allyriadau nwyon tŷ gwydr yn fyd-eang, fe wnaethom wrthbwyso[8] ein holl allyriadau cyfwerth â charbon deuocsid (tCO_2e) gan gynnwys y rhai a ddeilliodd o'n teithiau busnes, trwy gefnogi'r prosiectau canlynol:

a Prosiect lleihau datgoedwigo Portel-Pará ym Mrazil (199 tCO_2e)

b Prosiect cynhyrchu ynni gwynt gan Panama Wind yn India (198 tCO_2e)

c Plannu 199 o goed yng Nghymru

Yn 2018-19 fe wnaethom barhau i fuddsoddi mewn Skype for Business - system sy'n galluogi ein staff i gydweithio a chyfathrebu â'i gilydd, a chyda chysylltiadau allanol, trwy alwadau ffôn, fideogynadledda, rhannu sgrîn a negeseua gwib, trwy eu gliniaduron ni waeth ble maent yn gweithio. Mae hyn yn lleihau'n sylweddol yr angen i gydweithwyr a staff cleientiaid deithio i gyfarfod a chydweithio; yn 2018-19, fe gyflawnom ostyngiad o 79,000 o filltiroedd yn y teithiau busnes mewn ceir.

Mae llawer o'n staff hefyd yn defnyddio gliniaduron bellach sy'n cyfuno fformat maint llechi ag ymarferoldeb dyfais symudol, gan leihau'r angen i argraffu papurau cyfarfodydd a'u galluogi i wneud nodiadau ar y sgrin.

7 Paratowyd yn unol â chanllawiau Trysorlys EM HM Treasury Public Sector Annual Reports Sustainability Reporting Guidance 2018-19.

8 Ystyr gwrthbwyso carbon yw defnyddio credydau carbon i alluogi sefydliadau i ddigolledu am rai o'u hallyriadau. Gall sefydliadau wneud iawn am rai o'r allyriadau carbon trwy brynu credydau mewn prosiectau trwy ariannu arbediad cyfwerth mewn carbon deuocsid yn rhywle arall.

Rydym yn ymrwymedig i ddefnyddio deunydd papur wedi'i ailgylchu, a defnyddio'r Safonau Prynu fel canllaw ar gyfer glanhau, adeiladu a phrynu cyfarpar. Fe wnaethom hefyd fuddsoddi mewn peiriannau aml-swyddogaeth sydd â chynhyrchiant uchel, sy'n cynnig gwerth uchel am arian ac sy'n cael effaith isel ar yr amgylchedd ar gyfer ein swyddfeydd.

Yn ystod y flwyddyn, fe lansiom ni gynllun beicio i'r gwaith newydd ar gyfer staff, fe brynon ni feiciau cronfa ar gyfer ein swyddfeydd ac fe fuddsoddom ni mewn cawell feiciau fwy ar gyfer ein swyddfa yng Nghaerdydd, i helpu i leihau ein heffeithiau amgylcheddol ymhellach a gwella iechyd a lles ein staff.

Fe wnaethom hefyd wneud atgyweiriadau ataliol i'n swyddfa yng Nghaerdydd i wella'i pherfformiad ar y cyfan ac fe sefydlom ni grŵp staff hyrwyddwyr amgylcheddol i hybu'r egwyddor cynaliadwyedd a chodi ymwybyddiaeth o fentrau amrywiol.

Defnyddio adnoddau y mae pen draw iddynt

Graff llinell sy'n dangos tueddiadau yn ein defnydd o ddŵr a phapur dros y pum mlynedd

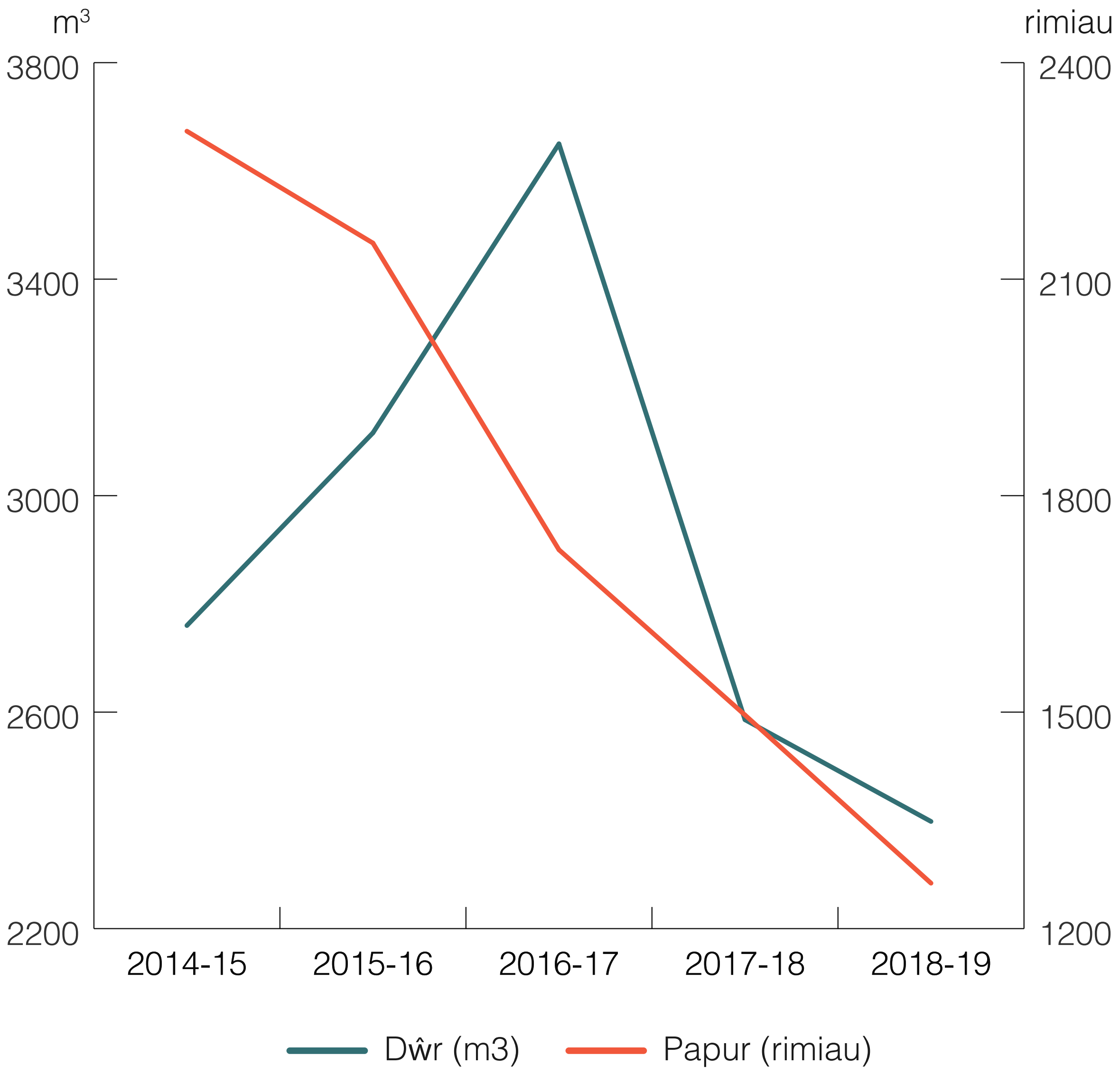

Lleihau a rheoli gwastraff

Siart golofnau sy'n dangos y duedd yng nghyfanswm y gwastraff a gafodd ei gynhyrchu a'r gyfran o'r gwastraff hwnnw a gafodd ei hailddefnyddio, ei hailgylchu neu ei chompostio neu a anfonwyd i safle tirlenwi dros y pum mlynedd ddiwethaf

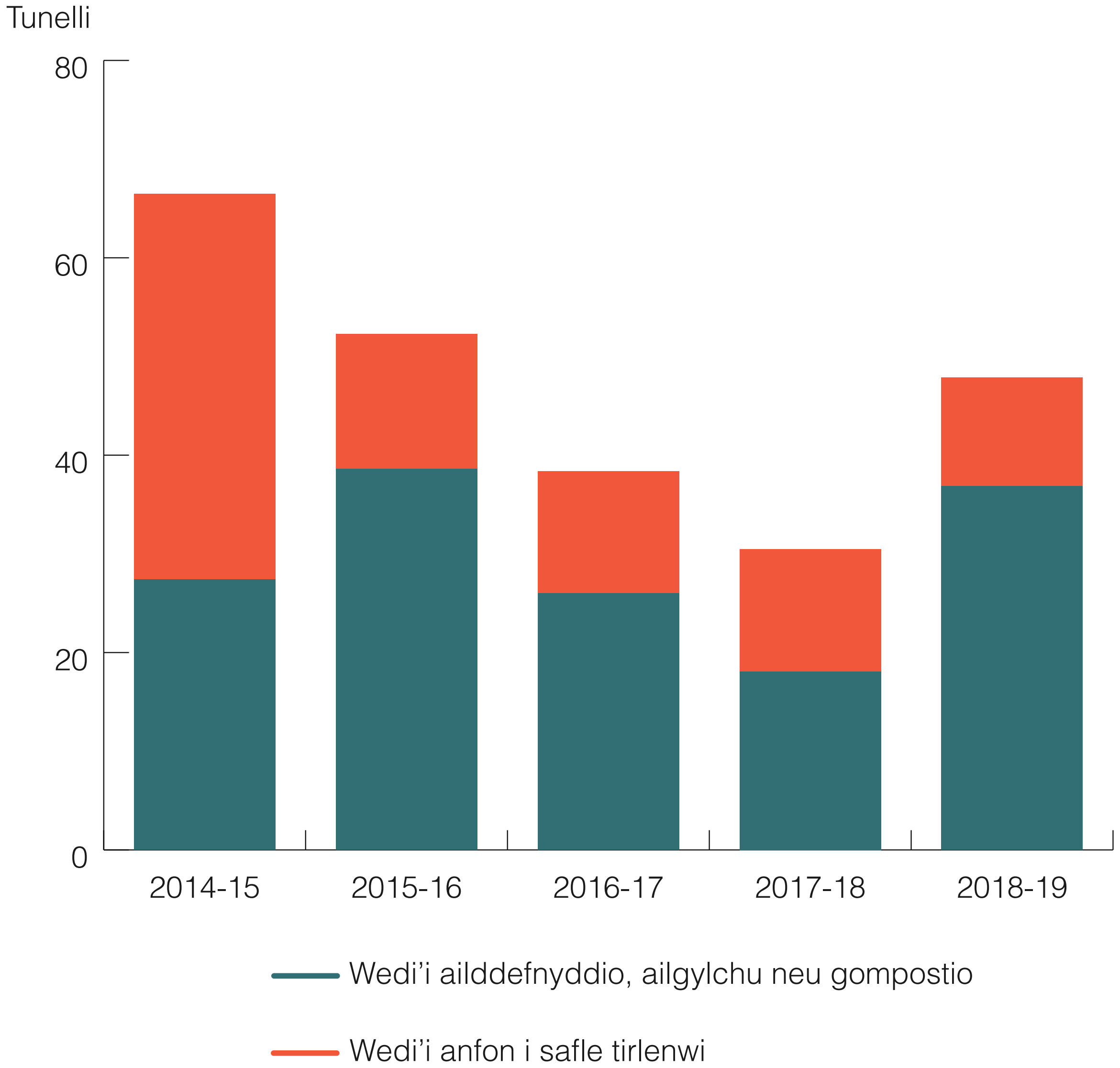

Allyriadau nwyon tŷ gwydr

Siart golofnau sy'n dangos y duedd yn nghyfanswm yr allyriadau cyfwerth â CO_2 a'r gyfran o'r allyriadau hynny yn ôl cwmpas dros y pum mlynedd diwethaf

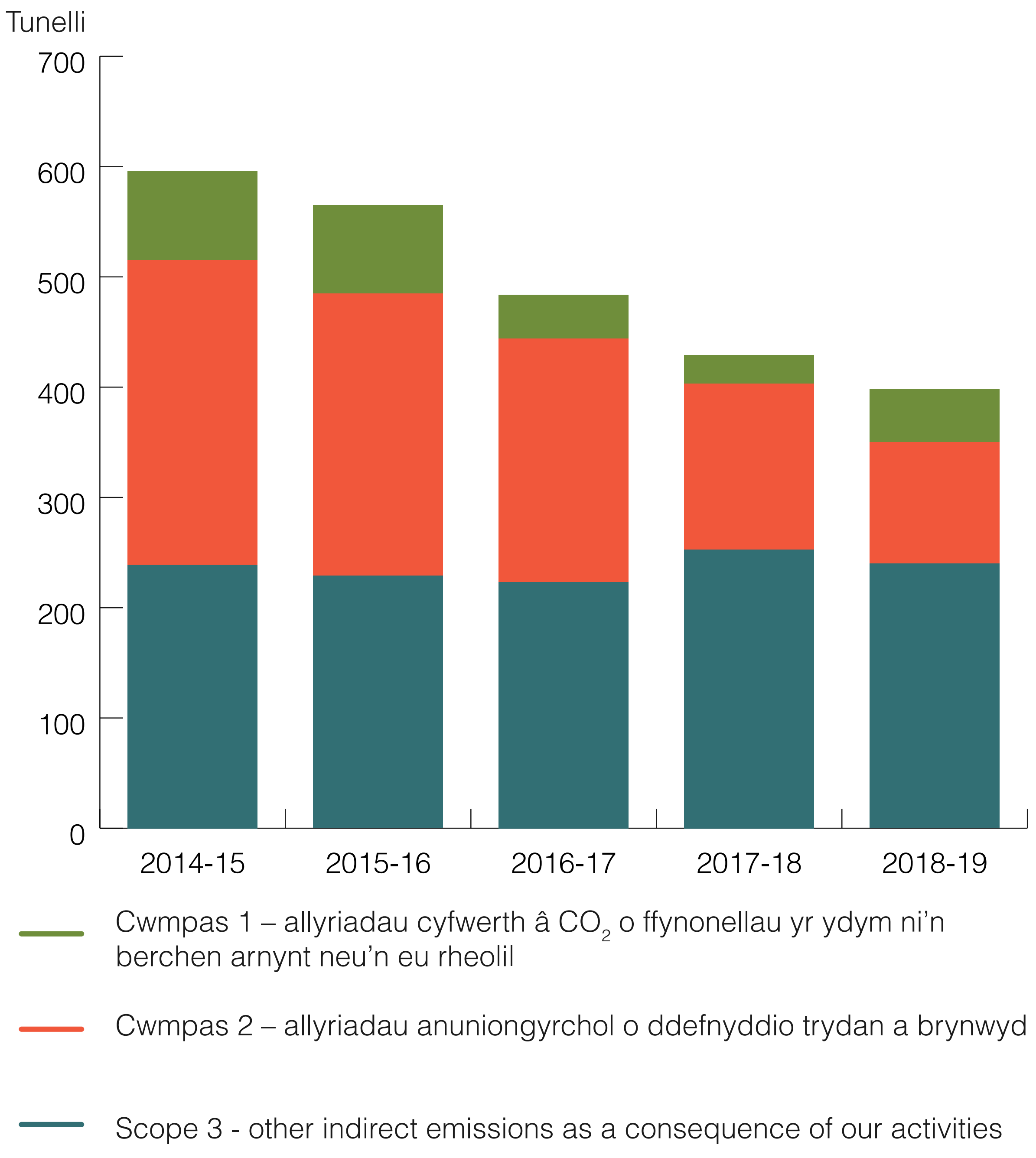

Defnyddio ynni

Siart golofnau sy'n dangos y duedd mewn cyfanswm defnydd o ynni a'r gyfran o'r ynni hwnnw a gafwyd o gyflenwad nwy a thrydan dros y pum mlynedd ddiwethaf

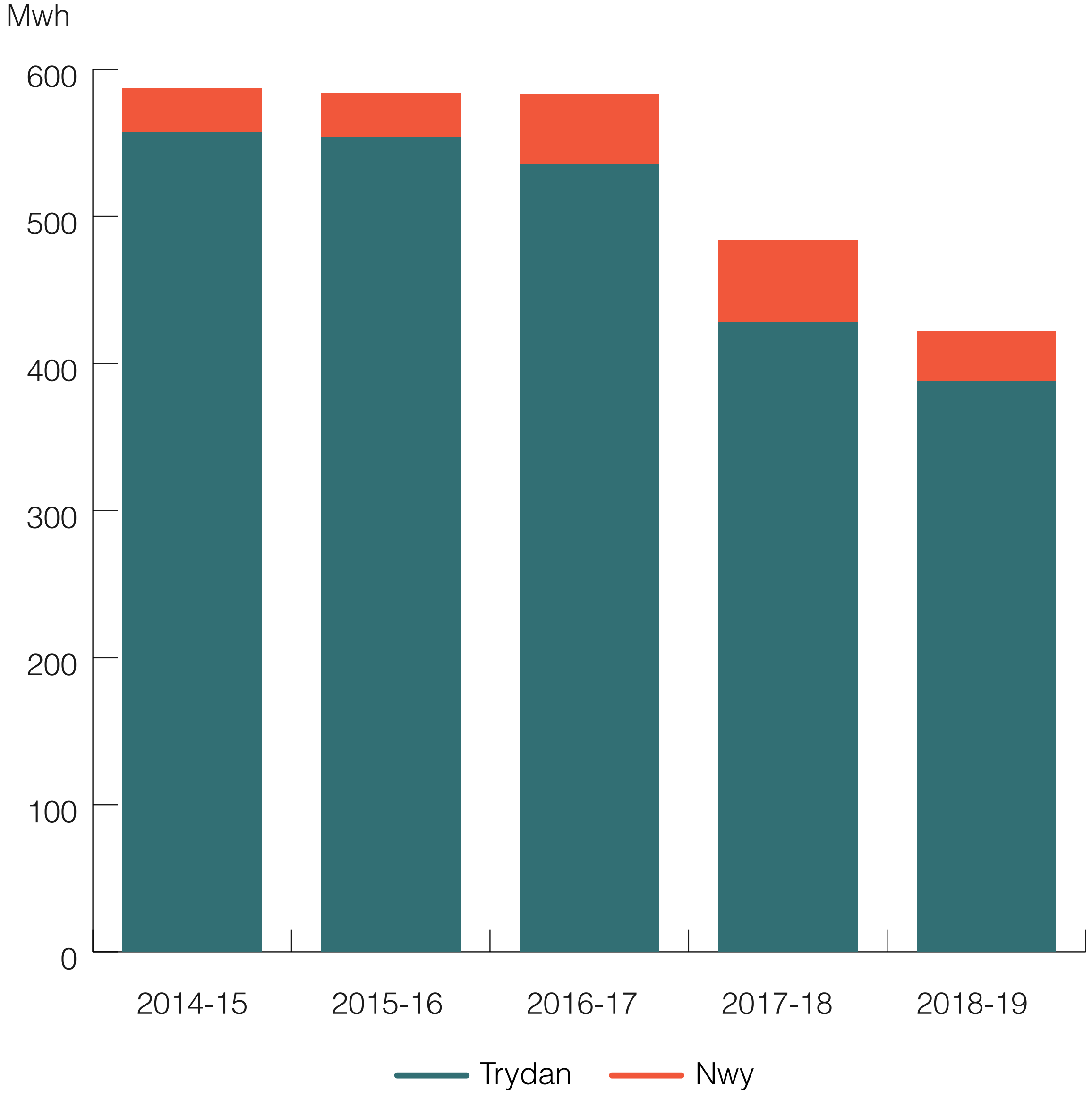

Tabl sy'n darparu gwybodaeth fanylach am ein rheolaeth amgylcheddol, defnydd o adnoddau y mae pen draw iddynt a'n gwaith i leihau a rheoli gwastraff dros y pum mlynedd ddiwethaf

	2014-15	2015-16	2016-17	2017-18	2018-19
Rheolaeth amgylcheddol					
Lefel achrediad y Ddraig Werdd	4	4	4	4	5
Defnydd o adnoddau y mae pen draw iddynt[9]					
Defnydd o ddŵr m^3 [10]	2,760	3,116	3,650	2,586	2,398
Defnydd o ddŵr m^3 am bob cyflogai CagALI	12.0	10.5	13.9	10.0	9.1
Costau cyflenwi dŵr £	4,754	6,280	6,219	3,564	4,389
Defnydd o bapur mewn rimiau	2,305	2,150	1,725	1,496	1,263
Costau cyflenwi papur £	6,349	5,609	4,269	3,737	3,894
Lleihau a rheoli gwastraff[11]					
Cyfanswm y tunelli o wastraff	66.5	54.9	38.7	33.2	47.9
Wedi'i ailddefnyddio, ailgylchu neu gompostio	27.4	38.6	26.0	18.1	36.9
Gwastraff TGCh a ailgylchwyd ac a ailddefnyddiwyd)	0.0	2.6	0.7	0.2	0.5
Dodrefn ac offer (allanol)	0.0	12.3	2.6	0.0	3.8
Ailgylchu cymysg, papur, gwastraff bwyd, gardd	27.4	23.7	22.6	17.9	32.6
Tirlenwi	39.1	13.7	12.4	12.4	10.5
Peryglus	0.0	2.5	0.4	2.7	0.5
Wedi'i ailddefnyddio, ailgylchu neu gompostio fel canran o'r gwastraff ar y cyfan[12]	41.1	70.4	67.0	54.5	76.9
Cyfanswm costau gwaredu £	7,337	16,400	13,466	9,964	13,340

9 Ystyrir mai arfer da ar gyfer defnyddio dŵr mewn swyddfa yw rhwng 4 m3 a 6 m3 am bob cyflogai Cyfwerth ag Amser Llawn (CagALl) y flwyddyn (Targedau Ymrwymiad Gwyrdd y Llywodraeth). Fodd bynnag, nid ydym yn cynnwys ymwelwyr â swyddfeydd yn ein cyfrifiad sy'n debygol o gael effaith sylweddol ar ein ffigurau oherwydd nifer y digwyddiadau dysgu ar y cyd a gynhelir yn ein pencadlys yng Nghaerdydd.

10 Nid yw'r cyfnodau bilio'n cyd-fynd â'r cyfnod adrodd ariannol, felly amcangyfrif yw'r ffigyrau defnydd yn 2018-19. Roedd ein defnydd uwch o ddŵr yn 2016-17 i'w briodoli'n bennaf i bibell yn gollwng, sydd wedi cael ei thrwsio ers hynny.

11 Cyfrifwyd drwy ddefnyddio ffactorau trosi priodol WRAP; mae gwastraff peryglus yn cynnwys gwarediadau TGCh a glanhau seiffonau. Mae'r cynnydd mewn gwastraff yn 2018-19 i'w briodoli i newid dodrefn ac offer TG a oedd wedi cyrraedd diwedd eu hoes ddefnyddiol, a gwastraff gardd ar gyfer llawr caled newydd.

12 Wyth deg ag wyth y cant ar gyfer Llywodraeth Cymru yn 2017-18 (Adroddiad Cyflwr yr Ystâd 2017-18).

Tabl sy'n darparu gwybodaeth fanylach am ein hallyriadau nwyon tŷ gwydr ac effeithlonrwydd rheoli ystâd dros y pum mlynedd ddiwethaf

	2014-15	2015-16	2016-17	2017-18	2018-19
Allyriadau nwyon tŷ gwydr[13]					
Cyfanswm tunelli allyriadau CO_2e	563.1	533.0	483.7	419.0	397.5
I'w priodoli i deithiau busnes	275.7	272.3	233.2	242.1	229.0
Mewn car	239.1	232.7	199.5	215.7	188.7
Ar drên ac awyren	36.6	39.6	33.7	26.4	40.3
I'w priodoli i ddefnyddio ynni	263.3	233.8	227.8	160.7	116.1
Trydan	257.7	228.3	220.5	150.5	109.8
Nwy	5.5	5.5	7.3	10.2	6.3
I'w priodol i ffynhonnell arall[14]	24.1	23.6	22.6	16.1	52.4
Cyfanswm gwariant ar deithiau busnes £000[15]	1,214	1,258	1,232	1,204	1,205
Cost teithiau busnes am bob cyflogai CagALI £	5,037	4,972	4,720	4,658	4,566
Cyfanswm gwariant ar ynni £	63,119	64,394	57,051	54,676	60,046
Effeithlonrwydd yr ystâd					
Cost am bob cyflogai CagALI[16] £	3,397	3,228	3,072	3,317	3,378
Cost-effeithlonrwydd[17] £ am bob m^2	278	300	287	306	318
Effeithlonrwydd gofod[18] m^2 am bob cyflogai CagALI	12.2	10.7	10.7	10.8	10.6

13 Cyfrifwyd yn unol â chanllawiau DEFRA Environmental Reporting Guidelines.

14 I'w priodoli i allyrru a dosbarthu ynni, gwaredu gwastraff a defnyddio a thrin dŵr.

15 Mae'n cynnwys costau ceir ar brydles, lwfansau trafnidiaeth a chostau teithio a chynhaliaeth.

16 O'i gymharu â £3,576 ar gyfer Llywodraeth Cymru ar 31 Mawrth 2018.

17 Gan gynnwys rhent, ardrethi a chostau eraill.

18 O'i gymharu â 15.5 m^2 am bob cyflogai CagALI ar gyfer Llywodraeth Cymru ar 31 Mawrth 2018. 2015-16 oedd y flwyddyn gyntaf i ni gynnwys contractwyr yn ein cyfanswm o gyflogeion CagALI, i sicrhau cymhariaeth feincnodi gyfatebol.

ADRODDIAD AR ATEBOLRWYDD

DATGANIADAU AC ADRODDIADAU ALLWEDDOL SY'N EIN GALLUOGI I ATEB GOFYNION ATEBOLRWYDD A DANGOS CYDYMFFURFIAETH AG ARFER LLYWODRAETHU CORFFORAETHOL DA.

Adrian Crompton
Archwilydd Cyffredinol Cymru a'r Swyddog Cyfrifyddu

6 Mehefin 2019

Adroddiad y cyfarwyddwyr

Bwrdd Swyddfa Archwilio Cymru

Adrian Crompton
Archwilydd Cyffredinol, a'r Prif Weithredwr

Alison Gerrard
Aelod anweithredol

Amanda Hughes
Aelod etholedig sy'n gyflogai

Anne Beegan
Aelod etholedig sy'n gyflogai

Bill Richardson
Aelod anweithredol

David Francis
Aelod anweithredol

Isobel Everett
Cadeirydd y Bwrdd

Kevin Thomas
Aelod wedi'i benodi sy'n gyflogai

Lindsay Foyster
Aelod anweithredol Uwch Gyfarwyddwr Annibynnol

Pwyllgor Rheoli Swyddfa Archwilio Cymru

Adrian Crompton
Archwilydd Cyffredinol, Swyddog Cyfrifyddu a'r Prif Weithredwr

Anthony Barrett
Archwilydd Cyffredinol Cynorthwyol

Jane Holownia
Arweinydd Sector, Llywodraeth Leol a Chyfiawnder Troseddol

Kevin Thomas
Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol

Mike Usher
Arweinydd Sector, Iechyd a'r Llywodraeth Ganolog

Steve O'Donoghue
Cyfarwyddwr Cyllid ac Adnoddau Dynol

Archwilydd Swyddfa Archwilio Cymru

Penodwyd RSM UK Audit LLP yn archwilydd allanol Swyddfa Archwilio Cymru gan Bwyllgor Cyllid Cynulliad Cenedlaethol Cymru ers 1 Mawrth 2015, yn fwyaf diweddar am gyfnod o 48 mis a ddechreuodd ar 1 Tachwedd 2018.

Yn ogystal â'i waith i lunio barn ar y datganiadau ariannol a rheoleidd-dra, gall yr archwilydd edrych ar ddarbodaeth, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yr Archwilydd Cyffredinol a Swyddfa Archwilio Cymru wrth ddefnyddio adnoddau i gyflawni eu swyddogaethau, a gosod adroddiad ar ganlyniadau unrhyw waith o'r fath gerbron y Cynulliad Cenedlaethol.

Mae manylion am gost gwasanaethau archwilio allanol wedi'u cynnwys yn y Nodiadau i'r datganiadau ariannol.

Datganiad o gyfrifoldebau'r Swyddog Cyfrifyddu

O dan baragraff 33 o Atodlen 1 i Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013, yr Archwilydd Cyffredinol yw Swyddog Cyfrifyddu Swyddfa Archwilio Cymru ac mae'n rhaid iddo wneud y canlynol ar gyfer pob blwyddyn ariannol:

a cadw cyfrifon priodol a chofnodion priodol mewn perthynas â hwy; a

b paratoi datganiad cyfrifon ar y ffurf ac ar y sail a nodir yn y Cyfarwyddyd Cyfrifon a gyhoeddwyd gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru.

Mae cyfrifoldebau Swyddog Cyfrifyddu, gan gynnwys ei gyfrifoldeb am briodoldeb a rheoleidd-dra'r cyllid cyhoeddus y mae'r Swyddog Cyfrifyddu yn atebol amdano, am gadw cofnodion priodol ac am ddiogelu asedau Swyddfa Archwilio Cymru, wedi'u nodi yn Rheoli Arian Cyhoeddus Cymru a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru.

Caiff cyfrifoldebau ychwanegol eu disgrifio yn y Memorandwm ar gyfer Swyddog Cyfrifyddu Swyddfa Archwilio Cymru, a gyhoeddwyd gan y Cynulliad Cenedlaethol.

Wrth baratoi'r cyfrifon, mae'n ofynnol i'r Swyddog Cyfrifyddu gydymffurfio â gofynion Llawlyfr Adroddiadau Ariannol y Llywodraeth, ac, yn benodol, y canlynol:

- a dilyn y Cyfarwyddyd Cyfrifon, gan gynnwys y gofynion cyfrifyddu a datgelu perthnasol, a chymhwyso polisïau cyfrifyddu addas yn gyson;
- b llunio barn ac amcangyfrifon ar sail resymol;
- c datgan a yw'r safonau cyfrifyddu perthnasol a nodir yn Llawlyfr Adroddiadau Ariannol y Llywodraeth wedi eu dilyn, a datgelu ac esbonio unrhyw achosion perthnasol o wyro oddi wrthynt yn y cyfrifon; a
- ch haratoi'r cyfrifon ar sail busnes gweithredol.

Caiff y cyfrifon eu paratoi ar sail croniadau a rhaid iddynt roi darlun cywir a theg o sefyllfa Swyddfa Archwilio Cymru a'i hincwm a'i gwariant, Datganiad o Sefyllfa Ariannol a llifoedd ariannol ar gyfer y flwyddyn ariannol.

Fel Swyddog Cyfrifyddu, rwyf yn cadarnhau:

- a bod yr Adroddiad Blynyddol a'r Cyfrifon hyn yn eu cyfanrwydd yn deg, yn gytbwys ac yn ddealladwy ac fy mod yn cymryd cyfrifoldeb personol am yr Adroddiad Blynyddol a'r Cyfrifon hyn a'r barnau sy'n ofynnol er mwyn penderfynu eu bod yn deg, yn gytbwys ac yn ddealladwy;
- b fy mod wedi cymryd yr holl gamau y dylwn fod wedi'u cymryd i'm gwneud fy hunan yn ymwybodol o unrhyw wybodaeth archwilio berthnasol ac i gadarnhau bod archwilwyr Swyddfa Archwilio Cymru yn ymwybodol o'r wybodaeth honno; ac
- c hyd y gwn i, nad oes unrhyw wybodaeth archwilio berthnasol nad yw archwilwyr Swyddfa Archwilio Cymru yn ymwybodol ohoni.

Datganiad llywodraethu

Mae'r datganiad hwn yn nodi strwythur rheoli Swyddfa Archwilio Cymru, ac yn rhoi cyfrif o drefniadau llywodraethu corfforaethol a rheoli risg, ynghyd â disgrifiad o'r prif risgiau ac ansicrwydd yr ydym yn eu hwynebu.

Mae fy nghyfrifoldebau fel Swyddog Cyfrifyddu wedi'u nodi yn y Datganiad o gyfrifoldebau'r Swyddog Cyfrifyddu. Wrth gyflawni'r cyfrifoldebau hyn ac ymhlith gofynion eraill, mae'n rhaid i mi geisio sicrhau'r canlynol:

a. bod system rheolaeth fewnol gadarn ar waith bob amser yn Swyddfa Archwilio Cymru, gan gynnwys proses archwilio mewnol drylwyr, er mwyn helpu i arfer swyddogaethau statudol yn briodol; a

b. bod Swyddfa Archwilio Cymru yn taro'r cydbwysedd cywir trwy reoli cyfleoedd a risgiau mewn ffordd sy'n gymesur â busnes yr Archwilydd Cyffredinol a Swyddfa Archwilio Cymru

Llywodraethu corfforaethol

Y fframwaith llywodraethu

Mae fframwaith llywodraethu Swyddfa Archwilio Cymru, gan gynnwys gwybodaeth am gwmpas gwaith y Bwrdd a'i bwyllgorau, wedi'i grynhoi yn yr arddangosyn ar y dudalen nesaf.

Mae ein Bwrdd o naw aelod yn cynnwys mwyafrif o bum aelod anweithredol (gan gynnwys y Cadeirydd), yr Archwilydd Cyffredinol, aelod sy'n gyflogai a benodir yn ôl argymhelliad yr Archwilydd Cyffredinol a dau aelod etholedig sy'n gyflogeion.

Ceir Uwch Gyfarwyddwr Annibynnol sy'n gyfrifol am y canlynol, ymhlith pethau eraill: dirprwyo ar ran y Cadeirydd pan na all ef/hi weithredu; arfarnu perfformiad y Cadeirydd; cael adroddiadau gan rai sy'n chwythu'r chwiban y tu allan i'r gadwyn rheolwyr llinell arferol; a goruchwylio'r broses o ethol aelodau sy'n gyflogeion i'r Bwrdd.

Caiff y gydberthynas rhwng Swyddfa Archwilio Cymru a'r Archwilydd Cyffredinol ei llywodraethu gan God Ymarfer a gymeradwyir gan y Cynulliad Cenedlaethol ac a adolygir o bryd i'w gilydd.

Mae'r Bwrdd wedi sefydlu dau bwyllgor sy'n cyflawni swyddogaeth gynghori:

- a mae'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn cynnwys dau aelod anweithredol o'r Bwrdd, aelod etholedig o'r Bwrdd sy'n gyflogai ac aelod allanol annibynnol; a
- b mae'r Pwyllgor Cydnabyddiaeth Ariannol ac Adnoddau Dynol yn cynnwys tri aelod anweithredol o'r Bwrdd ac aelod etholedig o'r Bwrdd sy'n gyflogai.

Nid yw'r aelodau etholedig o'r Bwrdd sy'n gyflogeion yn aelodau o'r Pwyllgor Rheoli nac yn cyfrannu at unrhyw benderfyniadau a wneir ar lefel uwch, ac eithrio fel rhan o'r Bwrdd. Mae'r Bwrdd wedi'i argyhoeddi nad oes unrhyw wrthdaro buddiannau o ran aelodaeth Pwyllgorau a, lle ceir gwrthdaro, y caiff ei reoli a'i liniaru'n effeithiol.

Rwy'n cadeirio Pwyllgor Rheoli i'm cynghori yn rhinwedd fy swydd fel Archwilydd Cyffredinol, Prif Weithredwr a Swyddog Cyfrifyddu. Mae'n cynnwys y pum rheolwr uchaf eu statws yn Swyddfa Archwilio Cymru sy'n cyfarfod bob mis. Tuag at ddiwedd y flwyddyn fe gyhoeddais fy nghynigion i newid yr aelodaeth ac ailbennu'r ffocws o ran diben y Pwyllgor Rheoli ac rwy'n disgwyl gweithredu'r newidiadau hynny yn 2019-20.

Caiff y Bwrdd a'i Bwyllgorau, a'r Pwyllgor Rheoli, eu cynorthwyo gan Ysgrifennydd Bwrdd. Ceir blaenraglen fusnes sy'n llywio eu hagenda amodol, a luniwyd i sicrhau bod busnes yn cael ei gynnal mor effeithlon ac effeithiol â phosibl.

Ceir rhagor o wybodaeth am aelodau'r Bwrdd a'r Pwyllgor Rheoli yn Adroddiad y Cyfarwyddwyr.

PWYLLGOR CYLLID Y CYNULLIAD CENEDLAETHOL

Yn craffu ar ddefnydd Swyddfa Archwilio Cymru o adnoddau, yn gwneud argymhellion ynghylch penodi'r Archwilydd Cyffredinol ac yn gyfrifol am benodi aelodau anweithredol Bwrdd Swyddfa Archwilio Cymru, ac yn gyfrifol am benodi archwilydd allanol Swyddfa Archwilio Cymru.

BWRDD SWYDDFA ARCHWILIO CYMRU

Monitro'r ffordd y caiff swyddogaethau'r Archwilydd Cyffredinol eu harfer.

Rhoi cyngor i'r Archwilydd Cyffredinol.

Cyflogi staff a darparu adnoddau er mwyn arfer swyddogaethau'r Archwilydd Cyffredinol.

Codi ffioedd am waith a wneir gan yr Archwilydd Cyffredinol.

Paratoi, ar y cyd â'r Archwilydd Cyffredinol, amcangyfrif o incwm a threuliau, cynllun ffioedd, cynllun blynyddol, adroddiad(au) interim ac adroddiad blynyddol.

PWYLLGOR CYDNABYDDIAETH AC ADNODDAU DYNOL

Yn cynghori'r Bwrdd drwy graffu ar y tri maes cyffredinol ym maes rheoli a datblygu adnoddau dynol, a'u herio:

a) llywodraethu

b) perfformiad; ac

c) polisi a chydnabyddiaeth

PWYLLGOR ARCHWILIO A SICRHAU RISG

Yn cynghori'r Bwrdd drwy:
a) adolygu cystadleurwydd a dibynadwyedd ffynonellau o sicrwydd corfforaethol;
b) adolygu uniondeb yr adroddiad blynyddol a'r cyfrifon; ac
c) rhoi barn ar ba mor dda y caiff y Bwrdd a'r Swyddog Cyfrifyddu eu cynorthwyo wrth iddynt gyflawni eu rolau perthnasol.

PWYLLGOR RHEOLI

Yn cyfarwyddo ac yn goruchwylio'r broses o gyflawni'r weledigaeth, y nod a'r amcanion, a'r blaenoriaethau strategol a nodir yng nghynllun blynyddol ar y cyd yr Archwilydd Cyffredinol a Swyddfa Archwilio Cymru.

Presenoldeb yng nghyfarfodydd y Bwrdd a'r pwyllgorau 2018-19

	Bwrdd	ARAC	RHRC	PRh
Nifer y cyfarfodydd a gynhaliwyd	6	4	3	17
Aelodau'r Bwrdd a'i bwyllgorau				
Adrian Crompton[19]	5	3	2	13
Alison Gerrard, Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg (ARAC)	6	4		
Amanda Hughes[20]	6	1	3	
Anne Beegan[21]	6	3		
Bill Richardson	6		3	
David Francis[22]	1			
Dianne Thomas, Aelod Annibynnol o ARAC[23]	1	4		
Huw Vaughan Thomas[24]	1	1		5
Isobel Everett	6	4		
Kevin Thomas[25]	6	4		16
Lindsay Foyster, Cadeirydd y Pwyllgor Cydnabyddiaeth Ariannol ac Adnoddau Dynol (RHRC)[26]	6		3	
Louise Fleet[27]	1			
Steven Burnett[28]	4		2	

19 Fe ymgymerodd Adrian Crompton â'i swydd fel yr Archwilydd Cyffredinol a'r Prif Weithredwr o 21 Gorffennaf 2018 a chyn hynny fe arsylwodd ar un cyfarfod Bwrdd ac un cyfarfod Pwyllgor Rheoli fel y Darpar Archwilydd Cyffredinol. Mynychodd gyfarfodydd ARAC a RHRC yn ei gymhwyster fel Prif Weithredwr a Swyddog Cyfrifyddu.
20 Ail-benodwyd Amanda Hughes yn aelod o'r Bwrdd sy'n gyflogai o 11 Mehefin 2018. Ar y dyddiad hwnnw trosglwyddodd o ARAC i'r RHRC.
21 Penodwyd Anne Beegan yn aelod etholedig o'r Bwrdd sy'n gyflogai ac fel aelod o ARAC o 11 Mehefin 2018. Cyn ei phenodiad mynychodd un cyfarfod Bwrdd fel y Darpar Aelod Etholedig sy'n Gyflogai. Mynychodd un cyfarfod Bwrdd pellach fel sylwedydd i warchod y cworwm yn absenoldeb Steven Burnett.
22 Penodwyd David Francis yn aelod anweithredol o'r Bwrdd o 16 Mawrth 2019.
23 Mynychodd Dianne Thomas un cyfarfod Bwrdd yn ei rôl fel Aelod Annibynnol o ARAC.
24 Ymddeolodd Huw Vaughan Thomas o swydd yr Archwilydd Cyffredinol ar 20 Gorffennaf 2018.
25 Mynychodd Kevin Thomas gyfarfodydd ARAC yn ei gymhwyster fel Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol.
26 Ail-benodwyd Lindsay Foyster yn aelod anweithredol o'r Bwrdd o 16 Mawrth 2019. Fe'i penodwyd yn Uwch Gyfarwyddwr Annibynnol ar 21 Mawrth 2019.
27 Daeth cyfnod Louise Fleet fel aelod etholedig o'r Bwrdd sy'n gyflogai i ben ar 8 Mehefin 2019.
28 Daeth cyfnod penodiad Steven Burnett fel aelod anweithredol o'r Bwrdd, pan weithredodd hefyd fel Uwch Gyfarwyddwr Annibynnol, i ben ar 15 Mawrth 2019.

	Bwrdd	ARAC	RHRC	PRh
Nifer y cyfarfodydd a gynhaliwyd	6	4	3	17
Aelodau o'r Pwyllgor Rheoli (PRh) nad ydynt yn aelodau o'r Bwrdd[29]				
Anthony Barrett	5			15
Jane Holownia	5			16
Mike Usher[30]	6		1	15
Steven O'Donoghue[31]	6	4	3	16

29 Mynychodd aelodau'r Pwyllgor Rheoli gyfarfodydd ARAC yn ôl yr angen i'w briffio, cyfranogi mewn trafodaethau neu geisio eu cyngor. Mae ganddynt wahoddiad sefydlog i fynychu cyfarfodydd y Bwrdd.
30 Mynychodd Mike Usher RHRC i gyflwyno un eitem y mae'n gyfarwyddwr arweiniol ar ei gyfer.
31 Mae'n ofynnol i Steve O'Donoghue, fel y Cyfarwyddwr Cyllid ac Adnoddau Dynol, fynychu holl gyfarfodydd y Bwrdd, ARAC a RHRC.

Cyfrif o lywodraethu corfforaethol

Mae'r Bwrdd yn cael sicrwydd bod ei amcanion yn cael eu cyflawni drwy:

a adroddiadau rheoli mewnol, adroddiadau ar berfformiad a briffiadau amserol;

b adroddiadau mewnol annibynnol, gan gynnwys adroddiadau archwilio mewnol ac adroddiadau'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg a'r Pwyllgor Cydnabyddiaeth ac Adnoddau Dynol; ac

c adroddiadau archwilio allanol.

Mae lefel y sicrwydd a geisir ac a ddarperir yn gymesur â'r lefelau risg cysylltiedig a aseswyd.

Mae'r Bwrdd wedi'i argyhoeddi ynghylch ansawdd yr wybodaeth y mae'n ei chael er bod rhywfaint o le i wella ei hehangder a'i hamseroldeb ac i sicrhau bod ffocws gwaith y Pwyllgor Rheoli a'r Bwrdd yn fwy cyson â'i gilydd; mae gwaith ar y gweill i ymdrin â'r pwyntiau hyn.

Wrth gyflawni ein gwaith, mae Swyddfa Archwilio Cymru a minnau (fel yr Archwilydd Cyffredinol a'r Swyddog Cyfrifyddu) yn cymhwyso Cynlluniau Dirprwyo Ffurfiol. Mae'r cynlluniau dirprwyo'n goleuo amodau gorchwyl y Bwrdd, ei bwyllgorau a'r Pwyllgor Rheoli, a adolygir yn flynyddol.

Mae'r Bwrdd yn gweithredu Cod Ymddygiad a ddefnyddir gan Ysgrifennydd y Bwrdd i gadw cofrestrau o fuddiannau aelodau a adolygir bob blwyddyn ac a ddiwedderir yn ystod y flwyddyn er mwyn nodi unrhyw newidiadau y mae aelodau yn rhoi gwybod amdanynt. Mae hyn yn sicrhau bod unrhyw achosion posibl o wrthdaro buddiannau, gan gynnwys risgiau i annibyniaeth yr Archwilydd Cyffredinol, yn cael eu nodi'n barhaus a bod camau gweithredu priodol yn cael eu cymryd i'w lliniaru. Mae Swyddfa Archwilio Cymru yn cyhoeddi'r Cofrestrau ar ei gwefan.

Mae gan Gadeirydd Swyddfa Archwilio Cymru a chadeiryddion ei phwyllgorau hawl mynediad a gallant hysbysu Cadeirydd y Pwyllgor Cyllid yn uniongyrchol am unrhyw faterion sy'n peri pryder.

Mae Pennaeth y Gwasanaeth Archwilio Mewnol a'r Archwilydd Allanol yn dal if od â mynediad agored a chyfrinachol at Gadeirydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg. Hefyd, mae'r Pwyllgor yn cynnal sesiwn breifat gyda'r archwilwyr mewnol ac allanol cyn pob un o gyfarfodydd y pwyllgor.

Ar sail wirfoddol, mae Swyddfa Archwilio Cymru yn asesu ei threfniadau yn erbyn gofynion y Cod Arfer Da ar gyfer Llywodraethu Corfforaethol yn adrannau'r Llywodraeth ganolog. Mae'r Bwrdd wedi'i argyhoeddi ei fod yn cydymffurfio â'r gofynion hynny i'r graddau y maent yn berthnasol ac yn ymarferol o ystyried yr angen i warchod annibyniaeth yr Archwilydd Cyffredinol. Nid oedd y trefniadau'n cydymffurfio â gofynion y Cod o ran yr agweddau canlynol:

a nid adran weinidogol yw Swyddfa Archwilio Cymru, ac nid yw'n adrodd wrth weinidogion na'u swyddogion nac yn cael cyfarwyddiadau ganddynt;

b mae rôl a chyfrifoldebau'r Bwrdd a'i aelodau wedi'u nodi mewn statud; ac

c nid yw'r Bwrdd wedi sefydlu pwyllgor penodiadau, ond caiff y swyddogaethau a ddisgrifir yn y Cod eu cyflawni gan y Bwrdd a'r Pwyllgor Cydnabyddiaeth Ariannol ac Adnoddau Dynol.

Adolygiad o berfformiad ac effeithiolrwydd y Bwrdd

Fe gwblhaodd y Bwrdd hunanasesiad o'i effeithiolrwydd ac fe ystyriodd y canlyniadau ym mis Mawrth 2019. Roedd ei fesuriad yn dynodi bod ei effeithiolrwydd yn yr ystod rhwng gweddol effeithiol a hynod effeithiol ar draws pob agwedd ar asesu ac roedd wedi'i argyhoeddi ar y cyfan na wnaeth y canlyniadau ddatgelu unrhyw beth annisgwyl. Roedd nifer o gamau gweithredu eisoes ar y gweill i fynd i'r afael â rhai o'r meysydd y nodwyd fod angen eu gwella, yn anad dim mewn perthynas â datblygu'r trefniadau rheoli perfformiad ar gyfer y Cynllun Blynyddol newydd.

Fel rhan o'u gofynion adrodd blynyddol, mae pob un o bwyllgorau'r Bwrdd yn cwblhau hunanasesiad o'u heffeithiolrwydd. Mae'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn asesu ei hun yn erbyn yr egwyddorion arfer da a ddisgrifir yn Llawlyfr Pwyllgorau Archwilio Trysorlys EM. Mae'r Pwyllgor Cydnabyddiaeth Ariannol ac Adnoddau Dynol wedi addasu'r asesiad hwnnw i sicrhau ei fod yn berthnasol ac yn gymesur â'i anghenion. Mae'r Bwrdd wedi'i argyhoeddi ynghylch cadernid yr asesiadau ac yn fodlon nad oes unrhyw faterion sy'n achosi pryder.

Mae gan y Bwrdd broses ar waith i gynnal arfarniadau o berfformiad aelodau bob 12 i 18 mis. Cawsant eu cwblhau ddiwethaf ym mis Tachwedd 2018. Mae'r Uwch Gyfarwyddwr Annibynnol yn cwblhau arfarniad o berfformiad y Cadeirydd ar sail yr un cylch.

Mae gan y Bwrdd gynllun dysgu a datblygu a gaiff ei ddiweddaru'n flynyddol. Mae'r cynllun yn nodi'r trefniadau ar gyfer hyfforddiant sefydlu a diwallu anghenion dysgu a datblygu parhaus a nodir yn ystod y flwyddyn, gan gynnwys trwy'r broses arfarnu perfformiad.

Adroddiad y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg

Cyflwynodd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg ei adroddiad blynyddol i'r Bwrdd a'r Swyddog Cyfrifyddu ym mis Mehefin 2019, gan grynhoi ei gasgliadau o'r gwaith yr oedd wedi'i wneud yn ystod 2018-19.

Darparodd y Pwyllgor y sicrwydd canlynol:

a ei bod yn ymddangos bod y trefniadau rheoli risg yn gweithredu'n effeithiol o fewn fframwaith polisi a adolygwyd yn ystod y flwyddyn ac a ddiweddarwyd i roi cyfrif am ganlyniad adolygiad archwilio mewnol;

b bod y broses adrodd ariannol yn gyson â Llawlyfr Adroddiadau Ariannol y Llywodraeth a pholisïau cyfrifyddu priodol a fabwysiadwyd;

c bod gan y Pwyllgor, trwy ei adolygiadau strategol o'r map sicrwydd, ddealltwriaeth well am y fframwaith rheoli mewnol ac unrhyw fylchau ynddo;

ch bod y trefniadau i alluogi staff i roi gwybod am gamweddau yn y gweithle er budd y cyhoedd a rhoi gwybod am wyngalchu arian yn gadarn; a

d bod rheolwyr wedi cryfhau'r trefniadau atal twyll ac wedi diweddaru'r ddogfennaeth ategol yn ystod y flwyddyn, gan sicrhau eu bod yn gyson ag arfer da.entation during the year, ensuring they are consistent with good practice.

Er bod y Pwyllgor wedi'i argyhoeddi ei bod yn ymddangos nad oedd unrhyw fylchau yn y fframwaith risg a sicrwydd, fe amlygodd ei hunanasesiad yr angen am fwy o ffocws ar graffu dibynadwyedd y sicrwydd y mae'n ei gael gan reolwyr. Roedd y Pwyllgor yn rhagweld y byddai'r gwaith hwn:

a yn dilyn ystyriaeth gan y Bwrdd i'r sicrwydd y mae'i angen arno ynghylch cyflawni'r Cynllun Blynyddol ar gyfer 2019-20 ac a fydd yn rhoi arweiniad i'w raglen waith; ac

b yn dibynnu, i ryw raddau, ar y gwaith sydd ar y gweill i wella'r trefniadau llywodraethu islaw lefel y Bwrdd y bydd rheolwyr yn adrodd yn ôl wrth y Pwyllgor arnynt ym mis Medi 2019.

Ar sail y casgliadau hyn, ni wnaeth y Pwyllgor nodi'r angen i wneud argymhellion ond bydd yn tracio cynnydd yn ystod y flwyddyn gan ddefnyddio'i offeryn tracio camau gweithredu.

Mae hunanasesiad y Pwyllgor yn dangos ei fod yn dilyn arfer da a dderbynnir.

Adroddiad y Pwyllgor Cydnabyddiaeth Ariannol ac Adnoddau Dynol

Yn 2018-19, fe graffodd y Pwyllgor ar ystod eang o faterion ar draws sbectrwm cyfan ei amodau gorchwyl. Ymhlith themâu cyffredin a gafodd eu hystyried gan y Pwyllgor roedd:

a sicrhau bod penderfyniadau sy'n gysylltiedig â'r gweithlu'n cael eu goleuo gan y weledigaeth a'r strategaeth ar gyfer y gweithlu yn hytrach na chael eu gwneud ar wahân neu gael eu hysgogi gan ystyriaethau sy'n ymwneud â chostau yn unig;

b y trefniadau sydd wedi datblygu'n dda mewn perthynas â diweddaru'r fframwaith polisi Adnoddau Dynol trwy raglen sefydledig o adolygiadau treigl a chynnwys meincnodi mwy cadarn yn erbyn sefydliadau eraill tebyg;

c y cyfyngiadau o ran capasiti yn y tîm Adnoddau Dynol a oedd hefyd wedi cael eu trafod gan y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg a'r Bwrdd;

ch tystiolaeth bod rheolwyr yn gweithredu canlyniadau ymarferon dysgu ar ôl prosiectau a oedd yn arwain at welliannau amlwg yn y broses benderfynu; a

d heriau cael sicrwydd bod blaenoriaethau'r Bwrdd yn cael eu cyflawni, er enghraifft trwy weithgarwch gan y Pwyllgor i fonitro cynllun cyflawni'r Strategaeth Pobl a'i drafodaethau ynglŷn â'r rhaglen hyfforddeion a phrentisiaethau.

Ar y cyfan, roedd y Pwyllgor wedi'i argyhoeddi fwy neu lai bod y trefniadau cydnabyddiaeth ariannol ac Adnoddau Dynol:

a yn cefnogi nodau strategol y Bwrdd;

b yn ei gwneud yn bosibl cynnal busnes yn effeithlon, yn effeithiol ac yn ddarbodus gan gynnwys recriwtio, cymell a chadw staff; ac

c yn cydymffurfio â gofynion rheoleiddiol, gan gynnwys sicrhau bod y datgeliadau yn yr adroddiad blynyddol ar gydnabyddiaeth ariannol yn unol â gofynion cyfreithiol.

Fodd bynnag, nododd y Pwyllgor y canlynol:

a cydnabyddiaeth y rheolwyr bod gwaith i'w wneud i sicrhau bod y fframwaith llywodraethu a chyflawni mewn perthynas â'r Strategaeth Pobl yn effeithiol gyda'r mesurau cywir yn eu lle i ddarparu sicrwydd; ac

b ei gyfraniad at lefel sylweddol o weithgarwch yn ystod y flwyddyn, a chydnabu fod ar y tîm Adnoddau Dynol angen cyfnod o sefydlogrwydd yn ei drefniadau rheoli a staffio o ystyried ei rôl ganolog o ran rhoi cymorth i gyflawni'r Strategaeth Pobl.

Mae'r Pwyllgor wedi'i argyhoeddi nad yw'r adolygiad hunanasesu o'i effeithiolrwydd wedi datgelu unrhyw feysydd sy'n achosi pryder er ei fod wedi gwneud rhai argymhellion cysylltiedig. Mae'r Pwyllgor yn ymwybodol y gallai penodi Cadeirydd ac aelod anweithredol newydd newid dynamig ei weithrediad mewnol y bydd angen iddo'i fonitro a'i reoli wrth i'r flwyddyn fynd rhagddi.

Adroddiad yr archwilydd mewnol

Yn dilyn ymarfer tendro a gynhaliwyd dan Fframwaith Ymgynghoriaeth Reoli Gwasanaethau Masnachol y Goron, mae PricewaterhouseCoopers LLP wedi'u penodi'n archwilwyr mewnol Swyddfa Archwilio Cymru am y cyfnod o dair blynedd rhwng 2018-19 a 2020-21.

Cafodd strategaeth a chynllun archwilio mewnol ar gyfer 2018-19 eu paratoi i'w hystyried ac fe'u cymeradwywyd gan y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn ei gyfarfod ar 28 Chwefror 2018. Yn ystod 2018-19, cyhoeddwyd chwe adroddiad archwilio mewnol gan PricewaterhouseCoopers LLP.

Cynhaliwyd offeryn tracio gan y Pennaeth Archwilio Mewnol i dracio argymhellion archwilio a chamau gweithredu y cytunwyd arnynt a chyflawni gweithgarwch dilynol mewn perthynas â hwy yn ystod y flwyddyn. Hefyd, ym mis Mawrth 2019, fe wnaeth yr adran archwilio mewnol ddilysu bod camau gweithredu yr adroddwyd eu bod wedi'u cwblhau yn ystod y flwyddyn wedi cael sylw digonol trwy archwilio tystiolaeth ategol briodol.

Lefelau sicrwydd a ddarparwyd trwy farnau mewn adroddiadau archwilio mewnol

Tabl sy'n rhestru'r adolygiadau archwilio mewnol a gwblhawyd yn 2018-19 ac sy'n darparu dosbarthiad yr adroddiad o ran lefelau sicrwydd pob adolygiad, ochr yn ochr â chrynodeb o sylwadau allweddol.

Adolygiad archwilio mewnol	Dosbarthiad yr adroddiad	Sylwadau archwilio mewnol
Strategaeth a llywodraethu corfforaethol	Risg isel	Ar y cyfan, rydym wedi canfod bod proses pennu strategaethau a strwythur llywodraethu corfforaethol Swyddfa Archwilio Cymru wedi'u dylunio ac yn gweithredu'n effeithiol.
Fframwaith rheoli risg	Risg isel	Fe wnaeth yr adolygiad hwn asesu fframwaith rheoli risg Swyddfa Archwilio Cymru yn erbyn egwyddorion Rheoli Risg mewn Menter trwy arfer gorau, fel a ddiffinnir gan Fframwaith Rheoli Risg mewn Menter COSO ac egwyddorion ISO31000. Ar y cyfan, canfuom fod y trefniadau rheoli risg yn Swyddfa Archwilio Cymru yn cael eu deall yn dda gan uwch randdeiliaid allweddol.
Strategaeth a diogelu data	Risg isel	Ar y cyfan, rydym yn credu bod gan Swyddfa Archwilio Cymru gynllun gweithredu gweddol aeddfed mewn perthynas â rhaglen y Rheoliad Cyffredinol ar Ddiogelu Data (GDPR).
Llywodraethu seiberddiogelwch ac asedau TGCh	Risg uchel	Nid yw'r trefniadau llywodraethu ar gyfer seiberddiogelwch wedi'u ffurfioli, ac ymdrinnir â'r risg mewn modd ad hoc braidd. Canfu ein hadolygiad nifer o feysydd lle gallai cryfhau'r trefniadau llywodraethu sy'n bodoli wella'r modd y rheolir y risg i seiberddiogelwch.
Darparu gwasanaethau a sicrhau ansawdd	Risg ganolig	Fe arsylwon ni ar nifer o feysydd lle ceir arfer da yn y prosesau a'r rheolaethau sy'n ategu'r trefniadau darparu gwasanaethau yn Swyddfa Archwilio Cymru, ond gallai'r prosesau a'r rheolaethau hyn gael eu cryfhau ymhellach.
Strategaeth y gweithlu a phobl	Risg uchel	Er nad oes cynllun strategol ar gyfer y gweithlu yn ei le, mae'r sefydliad yn deall manteision bod ag un ac mae cynlluniau i ddatblygu un. Fodd bynnag, nid yw rolau hollbwysig wedi cael eu hadnabod eto ac nid oes cynllun ar gyfer olyniaeth.

Yn ei ddatganiad sicrwydd blynyddol ar gyfer 2018-19, adroddodd y Pennaeth Archwilio Mewnol fel a ganlyn:

‘Mae trefniadau llywodraethu, rheoli risg a rheolaeth mewn perthynas â meysydd sy’n bwysig i’r busnes yn foddhaol ar y cyfan. Fodd bynnag, ceir rhai gwendidau a diffyg cydymffurfio yn y fframwaith llywodraethu, rheoli risg a rheolaeth a allai achosi risg o ran cyflawni amcanion. Mae angen rhai gwelliannau yn y meysydd hynny i wella digonolrwydd ac effeithiolrwydd y fframwaith llywodraethu, rheoli risg a rheolaeth.’

Awydd am risg a rheoli risg

O gofio natur ein busnes, mae ein lefel goddef risg ym meysydd barnau archwilio proffesiynol, rheoleidd-dra, priodoldeb a rheoli ariannol yn isel. Mewn meysydd eraill, er enghraifft, mewn perthynas â chyfnewid arfer da ac ymgysylltu’n fwy effeithiol â’r cyhoedd, rydym yn barod i dderbyn mwy o risg er mwyn manteisio ar gyfleoedd i fynd ar drywydd ein huchelgeisiau.

Mae’r 11 maes sicrwydd a restrir isod wedi cael eu mabwysiadu gan y Bwrdd fel fframwaith i’w ddefnyddio i strwythuro map sicrwydd sy’n rhestru rheolaethau a ffynonellau sicrwydd presennol ac sy’n amlygu unrhyw fylchau mewn perthynas â diwallu anghenion y Bwrdd.

CYFEIRIAD STRATEGOL

LLYWODRAETHU, ARWEINYDDIAETH A DIWYLLIANT

MODEL GWEITHREDU / DULL O DDEFNYDDIO ADNODDAU

CYDBERTHNASAU AC ENW DA RHANDDEILIAID ALLANOL

STRATEGAETH Y GWEITHLU A PHOBL

STRATEGAETH WYBODAETH

GWARCHOD ASEDAU FFISEGOL A TGCH

EFFEITHIOLRWYDD SYSTEMAU BUSNES

TREFNIADAU DIOGELU

SICRHAU GWERTH AM ARIAN O RAN EIN DEFNYDD O ADNODDAU

TREFNIADAU I FONITRO'R GWAITH O GYFLAWNI SWYDDOGAETHAU'R ARCHWILYDD CYFFREDINOL

Ar gyfer pob maes sicrwydd, mae'r Bwrdd wedi rhoi diffiniad bras o'i awydd am risg gan ddefnyddio'r dosbarthiad a argymhellir yng nghanllawiau Trysorlys EM ac mae'n mynd ati o bryd i'w gilydd i ystyried i ba raddau y mae rheolaethau presennol yn cyd-fynd â'r awydd hwnnw.

Mae Swyddfa Archwilio Cymru yn ymrwymedig i fabwysiadu arfer gorau o ran adnabod risgiau, eu gwerthuso a'u rheoli mewn modd cost-effeithiol i sicrhau eu bod yn cael eu lleihau i lefel dderbyniol neu'n cael eu dileu. Cydnabyddir y bydd rhai risgiau wastad yn bodoli ac na fyddant byth yn cael eu dileu – ond rhaid monitro a rheoli'r rhain hefyd.

Fframwaith rheoli risg a rheolaeth

Y Bwrdd sydd â chyfrifoldeb ar y cyfan am reoli risg ac mae'n cael ac yn ystyried cofrestr ac adroddiad risgiau strategol sy'n crynhoi unrhyw newidiadau arwyddocaol i broffil risg y sefydliad yn ei holl gyfarfodydd.

Caiff y Bwrdd ei gynorthwyo gan y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg, sy'n adolygu ac yn cynghori'r Bwrdd mewn perthynas â'r canlynol:

- a ei strategaeth risg, gan gynnwys priodoldeb dull Swyddfa Archwilio Cymru o bennu ei hawydd am risg;
- b prosesau asesu risg cyffredinol Swyddfa Archwilio Cymru sy'n llywio penderfyniadau gweithredol;
- c gallu Swyddfa Archwilio Cymru i nodi a rheoli risg;
- ch cylch gwaith y swyddogaeth rheoli risg; ac
- d ymatebolrwydd rheolwyr i asesiadau risg.

Mae'r Pwyllgor Rheoli yn gyfrifol am y canlynol: cymeradwyo a goruchwylio'r modd y caiff polisi rheoli risg Swyddfa Archwilio Cymru ei roi ar waith a chytuno ar unrhyw adnoddau y mae eu hangen i helpu i wneud hyn o safbwynt corfforaethol; asesu a rheoli risgiau strategol; ac adolygu'r gofrestr risgiau gweithredol bob chwe mis.

Mae'r Swyddog Cyfrifyddu yn cynghori'r Bwrdd a'i bwyllgorau ar y system rheolaeth fewnol, a chaiff ei gynorthwyo i wneud hynny gan y Pwyllgor Rheoli.

Asesu risg

Ym mhob un o'i gyfarfodydd yn 2018-19, ystyriodd y Bwrdd grynodeb o'r risgiau strategol allweddol a yr oedd y sefydliad yn eu hwynebu, ynghyd â chofrestr risgiau strategol fanylach a oedd:

- a yn asesu lefelau risg cynhenid a thargedau risg penodedig;
- b yn disgrifio'r rheolaethau allweddol a roddwyd ar waith i liniaru tebygolrwydd ac effaith risgiau a chyrraedd targedau;
- c yn asesu lefelau risg gweddilliol;
- ch yn nodi newidiadau o ran risg ac yn tynnu sylw at newidiadau a wnaed i reolaethau lliniaru ers cyfarfod diwethaf y Bwrdd; ac
- d yn crynhoi cynnwys y gofrestr trwy broffiliau a mapiau gwres o risgiau cynhenid a gweddilliol.

Amrywiodd nifer o risgiau strategol allweddol yn ystod y flwyddyn ac yn sgîl hynny, treuliodd y Bwrdd a'r Pwyllgor Rheoli dipyn o amser arnynt. Roedd y rhain yn cynnwys risgiau a oedd yn gysylltiedig â'r canlynol:

- a methu â chofleidio'r cyfleoedd a gyflwynir yn sgîl trosglwyddo rôl yr Archwilydd Cyffredinol, gan gynnwys ar gyfer codi ymwybyddiaeth o'n gwaith, adnewyddu perthnasoedd â rhanddeiliaid allweddol a chael dealltwriaeth bellach i helpu i lywio ein cyfeiriad strategol yn y dyfodol;
- b peidio ag ymateb yn briodol trwy ein gwaith archwilio i oblygiadau uniongyrchol a mwy hirdymor Brexit ar gyfer gwasanaethau cyhoeddus yng Nghymru;
- c rhoi'r gorau i drefniadau cyllid amaethyddol presennol yr UE yn dilyn Brexit a cholli gwaith archwilio ac incwm ffioedd cysylltiedig;
- ch ein gallu i wahodd tendrau ar gyfer contractau ystyrlon gyda chwmnïau yn y sector preifat ar gyfer adnodd archwilio ychwanegol; a
- d peidio â chymryd, a chael ein gweld yn peidio â chymryd, camau priodol mewn ymateb i ganlyniadau Arolwg Pobl Swyddfa Archwilio Cymru 2018.

Rwyf wedi fy argyhoeddi bod y risgiau hyn wedi cael eu monitro a'u rheoli'n effeithiol yn ystod y flwyddyn.

Yn 2018-19, parhaodd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg i fod â rôl o ran craffu ar y gofrestr risgiau strategol a gweithredol, gan gynnwys trwy brofi risgiau strategol unigol er mwyn penderfynu a oedd y trefniadau rheoli risg yn gadarn ar y cyfan. Yn ystod y flwyddyn, ystyriodd y Pwyllgor dair risg strategol, ynghyd â chynnal dau adolygiad o'r gofrestr risgiau gweithredol. Roedd y Pwyllgor yn fodlon bod ei adolygiadau manwl yn dangos bod trefniadau rheoli risg Swyddfa Archwilio Cymru i'w gweld fel pe baent yn gweithio'n effeithiol.

Cafodd nifer o risgiau eu rheoli'n llwyddiannus a'u dileu o'r gofrestr risgiau strategol yn ystod 2017-18. Cafodd y risgiau naill ai eu cau'n gyfan gwbl neu'u hisraddio i'r gofrestr risgiau gweithredol er mwyn i'r arweinydd risg perthnasol eu rheoli'n barhaus.

Mae Swyddfa Archwilio Cymru hefyd yn wynebu nifer fach o risgiau newydd a nodwyd wrth edrych ymlaen tuag at 2019-20, ac mae'r rhain wedi'u cynnwys yn ein cofrestr risgiau strategol. Mae'r rhain yn cynnwys risgiau sy'n gysylltiedig â'r canlynol:

- a toriadau posibl i ffrydiau incwm;
- b methu â sefydlu a chyflawni rhaglen newid holistaidd sydd ag adnoddau priodol;
- c cynllunio'r gweithlu; a
- ch llywodraethu a rheoli cofnodion seiberddiogelwch.

Rydym wedi comisiynu gwaith i liniaru'r risgiau newydd hyn.

Byddaf yn parhau i sicrhau bod risgiau'n cael eu rheoli'n dda yn gyffredinol, bod camau priodol yn cael eu cymryd i fynd i'r afael ag unrhyw wendidau, a bod rheolaethau mewnol Swyddfa Archwilio Cymru yn cael eu hadolygu'n rheolaidd er mwyn sicrhau eu bod yn parhau i fod yn effeithiol.

Proffil risgiau strategol Swyddfa Archwilio Cymru

Ceir crynodeb o broffil risgiau strategol Swyddfa Archwilio Cymru ar 31 Mawrth 2019 yn y 'map gwres' canlynol, sy'n amlygu nifer y risgiau strategol a lefelau'r risgiau gweddilliol a aseswyd ar ôl cymhwyso rheolaethau i liniaru eu heffaith a'u tebygolrwydd.

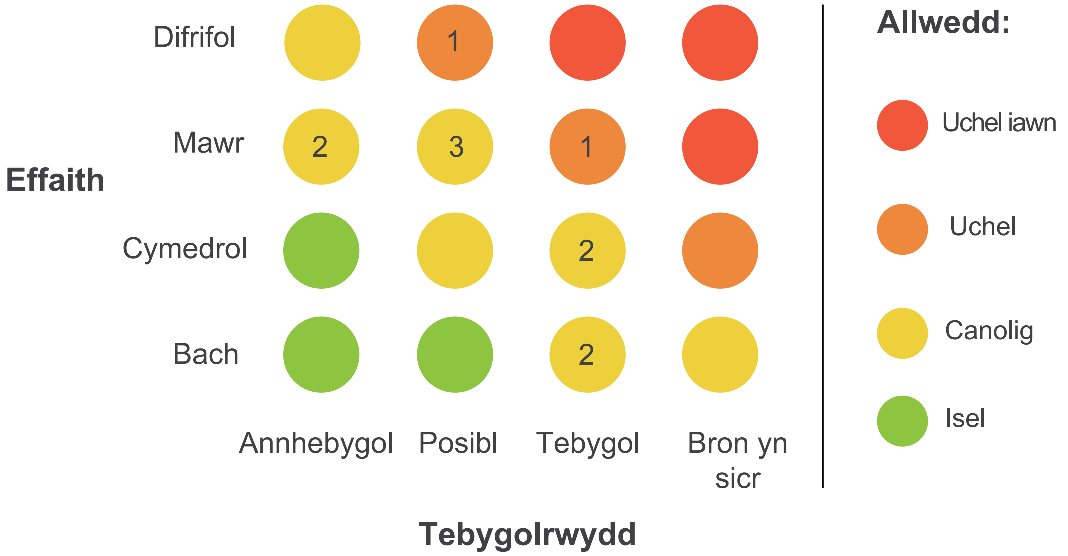

Llywodraethu gwybodaeth

Fel Archwilydd Cyffredinol, mae gen i fynediad eang at wybodaeth er mwyn cyflawni fy swyddogaethau archwilio. Ynghlwm wrth yr hawliau mynediad statudol grymus hyn mae cyfrifoldeb i sicrhau bod yr wybodaeth a geir gennyf fi a Swyddfa Archwilio Cymru yn cael ei diogelu'n briodol.

Felly, mae gan Swyddfa Archwilio Cymru Bolisi Llywodraethu Gwybodaeth a Pholisi Diogelu Gwybodaeth sy'n amlinellu rhwymedigaethau a chyfrifoldebau staff, gofynion prosesu data, trefniadau monitro ac adrodd, ac yn egluro sut y gall staff gael mwy o gymorth ac arweiniad.

Diogelu data

Mae diogelu data personol yn hynod bwysig, ac yn ystod y flwyddyn mae'r sefydliad wedi parhau i weithio i sicrhau y cydymffurfir â deddfwriaeth diogelu data gan gynnwys y Rheoliad Cyffredinol ar Ddiogelu Data (GDPR) a Deddf Diogelu Data 2018. Mae'r gwaith hwn wedi cynnwys:

a darparu hyfforddiant a chanllawiau diogelu data i staff ar draws y sefydliad;

b sicrhau bod cofnodion priodol yn cael eu dal ynghylch yr wybodaeth bersonol a brosesir gan Swyddfa Archwilio Cymru, dibenion y prosesu, y sail gyfreithiol ar gyfer y prosesu, cadw data a manylion mesurau diogelwch technegol a sefydliadol;

c datblygu rhaglen monitri cydymffurfiaeth gan y Swyddog Diogelu Data;

ch ymgysylltu ag argymhellion adolygiad archwilio mewnol o'r strategaeth wybodaeth a diogelu data ac ymateb i'r argymhellion hynny; a

d chynnal asesiad o effaith platfform TG newydd ar breifatrwydd .

Yn fy rôl fel Prif Weithredwr rwy'n atebol i'r Bwrdd am lywodraethu gwybodaeth, ac rwyf wedi dirprwyo'r swyddogaeth hon ymhellach i'r Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol. Mae Swyddfa Archwilio Cymru wedi mabwysiadu ISO 27001, sef y safon ryngwladol ar gyfer rheoli diogelwch gwybodaeth, gan addasu'r trefniadau yn unol ag anghenion y sefydliad.

Rydym yn cadw cofnodion o ddigwyddiadau diogelwch gwybodaeth, megis mynediad anawdurdodedig at wybodaeth neu golli gwybodaeth yn ddamweiniol. Mae'r rhan fwyaf o ddigwyddiadau yn y flwyddyn wedi bod yn fân ddigwyddiadau o ran natur. Fodd bynnag, fe wnaethom un digwyddiad yn hysbys i Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth, gan ein bod wedi cael ein gwneud yn ymwybodol o fynediad allanol yn ôl pob golwg at ffolderi electronig a oedd yn dal rhywfaint o wybodaeth bersonol ar ein systemau. Canfu ein hymchwiliadau, gan gynnwys adolygiad gan arbenigwyr allanol, nad oedd unrhyw wendidau arwyddocaol yn ein trefniadau diogelwch gwybodaeth.

Bod yn agored ac yn dryloyw

Rydym yn ymrwymedig i weithio mewn ffordd agored a thryloyw fel busnes ac rydym wedi mabwysiadu Cynllun Cyhoeddi Enghreifftiol y Comisiynydd Gwybodaeth. Mae'r Cynllun yn ein rhwymo i sicrhau bod gwybodaeth benodol ar gael fel mater o drefn i'r cyhoedd.

Yn ystod blwyddyn ariannol 2018-19, cawsom 62 o geisiadau am wybodaeth, gan gynnwys tri chais gan unigolion a oedd yn arfer eu hawliau mynediad gwrthrych dan gyfreithiau diogelu data. Fe wnaethom fodloni'r terfynau amser statudol o 20 diwrnod gwaith ar gyfer 57 o'r ceisiadau a wnaed dan y Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth, ac yn y ddau achos arall fe wnaethom estyn yr amser a ganiateir ar gyfer ymateb yn unol â'r Ddeddf er mwyn mynd ati'n briodol i gymhwyso profion lles y cyhoedd mewn perthynas ag esemptiadau. Mewn perthynas â dau o'r ceisiadau mynediad gwrthrych, fel a ganiateir dan y Rheoliad Cyffredinol ar Ddiogelu Data, fe wnaethom estyn yr amser a ganiateir ar gyfer ymateb oherwydd cymhlethdod un cais a chymhlethdod a maint yr wybodaeth mewn perthynas â chais arall.

Ni chynhaliodd y Comisiynydd Gwybodaeth unrhyw adolygiadau mewn perthynas â ni yn 2018-19.

Chwythu'r chwiban (mewnol)

Anogir pob aelod o staff Swyddfa Archwilio Cymru i godi pryderon ynghylch drwgweithred a ddaw i'w sylw pan fyddant yn y gwaith. Mae'r Bwrdd yn ystyried bod nodi drwgweithredoedd yn fewnol yn gyfraniad pwysig at reoli risg gorfforaethol a sicrhau llywodraethu da.

Mae gennym bolisi chwythu'r chwiban mewnol sefydledig sy'n adlewyrchu darpariaethau Deddf Datgelu er Lles y Cyhoedd 1998, sy'n nodi'r mecanwaith ar gyfer codi materion o'r fath, ac sy'n gymwys i staff Swyddfa Archwilio Cymru a'r holl gontractwyr ac unigolion eraill sy'n gweithio i Swyddfa Archwilio Cymru mewn unrhyw ffordd.

Er mwyn asesu effeithiolrwydd ein trefniadau chwythu'r chwiban, rydym wedi ystyried dau fater: hyder staff yn y trefniadau; a'r hyn rydym ni wedi'i ddysgu o ddatgeliadau. Rydym wedi gallu mynd i'r afael â'r ail fater am y tro cyntaf yn hanes Swyddfa Archwilio Cymru, gan ein bod wedi cael ein datgeliad cyntaf yn ystod chwarter cyntaf y flwyddyn (cawsom ail ddatgeliad yn y chwarter olaf hefyd).

O ran hyder staff mewn trefniadau, am yr ail flwyddyn o'r bron fe ofynnom ni i staff yn ein harolwg staff ym mis Hydref 2018 (yr ymatebodd 77% o'r staff iddo) roi eu hymateb i'r gosodiad canlynol ar raddfa a oedd yn amrywio o 'cytuno'n gryf' i 'anghytuno'n gryf': 'Rwy'n hyderus, pe bawn yn codi pryder dan drefniadau chwythu'r chwiban Swyddfa Archwilio Cymru, y byddai'r sefydliad yn ymchwilio'n briodol i'r pryder'. Dywedodd saith deg chwech y cant o'r rhai a gwblhaodd yr arolwg eu bod yn 'cytuno'n gryf' neu'n 'cytuno' â'r cwestiwn hwn, gydag 16% arall yn dewis yr ateb 'ddim yn cytuno nac yn anghytuno' (yn arolwg mis Hydref 2017 76% ac 17% yn y drefn honno oedd y ffigyrau cyfatebol). Er bod y canlyniad yn dynodi hyder eang yn y trefniadau o hyd, mae'n awgrymu angen parhaus am waith i sicrhau bod yr holl staff yn ymwybodol o'r trefniadau hynny a bod ganddynt hyder ynddynt.

O ran yr hyn yr ydym wedi'i ddysgu, fe wnaeth y datgeliad cyntaf a gafwyd gennym helpu'r Bwrdd i egluro ei reolau gweithdrefnol a'r canllaw i'r Cynllun Cyhoeddi Enghreifftiol, er mwyn darparu dull eglur a chymesur o ddatgelu papurau'r Bwrdd. Nid yw'r weithdrefn mewn perthynas â'r ail ddatgeliad yn gyflawn eto, felly mae'n rhy gynnar i ni adolygu'r gwersi o'r achos hwnnw.

ADRODDIAD AR GYDNABYDDIAETH ARIANNOL A STAFF

Adroddiad ar gydnabyddiaeth ariannol

Archwilydd Cyffredinol Cymru

Pennir cydnabyddiaeth ariannol yr Archwilydd Cyffredinol gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru ac, yn unol â Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013, daw'n uniongyrchol o Gronfa Gyfunol Cymru yn hytrach na chael ei thalu gan Swyddfa Archwilio Cymru. Er mwyn bod yn dryloyw, caiff cydnabyddiaeth ariannol yr Archwilydd Cyffredinol ei datgelu yn yr adroddiad hwn ar gydnabyddiaeth ariannol.

Penodwyd yr Archwilydd Cyffredinol presennol, Adrian Crompton, gan y Frenhines a dechreuodd yn ei swydd ar 21 Gorffennaf 2018 am gyfnod o wyth mlynedd na ellir ei adnewyddu. Fe ymddeolodd yr Archwilydd Cyffredinol blaenorol, Huw Vaughan Thomas, o'i rôl ar 20 Gorffennaf 2018.

The gross salary costs of the Auditors General during 2018-19 were:

- Huw Vaughan Thomas £58,227[32] (2017-18: £161,744)
- Adrian Crompton[33] £98,865 (2017-18: Nil)

Roedd y cyfraniadau pensiwn cyflogwr yn ystod 2018-19 fel a ganlyn:

- Huw Vaughan Thomas £8,991[34] (2017-18: £23,333)
- Adrian Crompton[35] £24,222 (2017-18: Nil)

32 Cyflog cyfwerth â blwyddyn lawn £161,744.
33 Cyflog cyfwerth â blwyddyn lawn £142,000.
34 Cyflog cyfwerth â blwyddyn lawn £24,975. Cyfranogodd Huw Vaughan Thomas mewn pensiwn cyfranddeiliaid sydd â chyfraniadau cyflogwr is na Phrif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil (PCSPS).
35 Cyflog cyfwerth â blwyddyn lawn £34,790.

Bwrdd Swyddfa Archwilio Cymru

Mae Bwrdd Swyddfa Archwilio Cymru yn cynnwys pum aelod anweithredol a benodir gan y Cynulliad Cenedlaethol, dau aelod etholedig sy'n gyflogeion, Archwilydd Cyffredinol Cymru a'r aelod sy'n gyflogai a enwebwyd ganddo, sef y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol ar hyn o bryd.

Nid yw cydnabyddiaeth ariannol aelodau anweithredol Bwrdd Swyddfa Archwilio Cymru yn bensiynadwy ac fe'i pennir gan y Cynulliad Cenedlaethol. Yn achos y Cadeirydd, telir y gost yn uniongyrchol o Gronfa Gyfunol Cymru, yn unol â Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013. Er mwyn bod yn fwy tryloyw, caiff cydnabyddiaeth ariannol y Cadeirydd ei datgelu yn yr adroddiad hwn.

Ym mis Mai 2018 cynhaliwyd pleidlais staff i ethol aelodau sy'n gyflogeion ar gyfer y cyfnod nesaf o bedair blynedd. Wedyn cafodd dau aelod sy'n gyflogeion eu penodi gan y Bwrdd. Pennir y lwfans y maent yn ei gael am eu dyletswyddau sy'n gysylltiedig â'r Bwrdd gan aelodau anweithredol y Bwrdd ac fe'i datgelir yn yr adroddiad hwn.

Nid yw'r Archwilydd Cyffredinol a'r Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol yn cael unrhyw lwfansau ychwanegol am eu dyletswyddau sy'n gysylltiedig â'r Bwrdd.

Caiff yr wybodaeth ar dudalennau 74 i 85 yn yr Adroddiad ar Gydnabyddiaeth Ariannol a Staff ei harchwilio

Cyfanswm ffigwr unigol cydnabyddiaeth ariannol aelodau Bwrdd Swyddfa Archwilio Cymru

	Cydnabyddiaeth Ariannol/ Lwfans		Treuliau sy'n cynnwys treth[36]		Cyfanswm ffigwr unigol cydnabyddiaeth ariannol	
	2018-19	**2017-18**	**2018-19**	**2017-18**	**2018-19**	**2017-18**
	£	**£**	**£**	**£**	**£**	**£**
Aelodau'r Bwrdd ar 31 Mawrth 2019						
Isobel Everett (Cadeirydd)[37]	25,000	25,000	6,373	9,403	31,373	34,403
Lindsay Foyster	12,500	12,500	513	1,156	13,013	13,656
David Francis[38]	504				504	
Alison Gerrard	12,500	6,771	1,174	1,412	13,674	8,183
Bill Richardson	12,500	5,712	3,407	1,480	15,907	7,192
Anne Beegan[39]	3,357		1,733		5,090	
Amanda Hughes[39]	4,167	4,167	2,301	1,982	6,468	6,149
Cyn-aelodau'r Bwrdd						
Steven Burnett[40]	11,962	12,500	1,819	3,324	13,781	15,824
David Corner		3,583		1,805		5,388
Peter Price		5,786		386		6,172
Louise Fleet[401]	787	4,167	52	457	839	4,624
Cyfanswm	**83,277**	**80,186**	**17,372**	**21,405**	**100,649**	**101,591**

36 Gall aelodau'r Bwrdd ac aelodau anweithredol pwyllgorau hawlio am eu costau teithio a threuliau ar gyfer busnes sy'n gysylltiedig â Swyddfa Archwilio Cymru. Caiff y rhwymedigaeth treth bersonol mewn perthynas â'r treuliau hyn ei setlo gan Swyddfa Archwilio Cymru o dan Gytundeb Setliad TWE gyda CThEM.

37 Daw cydnabyddiaeth y Cadeirydd yn uniongyrchol o Gronfa Gyfunol Cymru. Caiff costau teithio a threuliau'r Cadeirydd eu talu gan Swyddfa Archwilio Cymru.

38 Cymerodd David Francis le Steven Burnett ar Fwrdd Swyddfa Archwilio Cymru ar 16 Mawrth 2019.

39 Mae Anne Beegan ac Amanda Hughes yn aelodau o'r Bwrdd sy'n gyflogeion. Penodwyd Anne ar 11 Mehefin 2018; ail-benodwyd Amanda o 11 Mehefin 2018. Mae lwfansau a ddatgelir uchod yn ymwneud â dyletswyddau fel Aelodau'r Bwrdd yn unig.

40 Daeth cyfnod Steven Burnett yn ei swydd i ben ar 15 Mawrth 2019.

41 Roedd Louise Fleet yn aelod o'r Bwrdd sy'n gyflogai tan 8 Mehefin 2018. Mae lwfansau a ddatgelir uchod yn ymwneud â dyletswyddau fel Aelodau'r Bwrdd yn unig.

Aelodau anweithredol pwyllgorau

Mae Bwrdd Swyddfa Archwilio Cymru wedi penodi aelod annibynnol o'i Bwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg. (ARAC).

Cyfanswm ffigwr unigol cydnabyddiaeth ariannol aelodau'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg

	Cydnabyddiaeth Ariannol/ Lwfans		**Treuliau sy'n cynnwys treth**		**Cyfanswm ffigwr unigol cydnabyddiaeth ariannol**	
	2018-19	**2017-18**	**2018-19**	**2017-18**	**2018-19**	**2017-18**
	£	**£**	**£**	**£**	**£**	**£**
Dianne Thomas	5,000	1,667	496	399	5,496	2,066
Cyn-aelod o'r Pwyllgor						
Alison Gerrard		2,541		79		2,620
Cyfanswm	**5,000**	**4,208**	**496**	**478**	**5,496**	**4,686**

Staff Swyddfa Archwilio Cymru

Mae polisi tâl Swyddfa Archwilio Cymru a manylion amrediadau cyflog ar gyfer yr holl staff ar gael ar ein gwefan.

Cyflogir pob aelod o staff gan Swyddfa Archwilio Cymru ar y cyfryw delerau ac amodau a bennir gan y Bwrdd. Cynhelir adolygiad cyfnodol o gydnabyddiaeth ariannol pob aelod o staff yn unol â strategaethau a bennir gan y Bwrdd a chan ymgynghori ag undebau llafur o dan gydgytundeb. Mae cydnabyddiaeth ariannol yn bensiynadwy o dan Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil (PCSPS).

Mae aelodau o staff Swyddfa Archwilio Cymru fel arfer yn dal swyddi penagored, oni bai eu bod ar gontractau cyfnod penodol. Byddai terfynu penodiad yn gynnar, ac eithrio o ganlyniad i gamymddwyn, yn arwain at roi iawndal i'r unigolyn fel y nodir yng Nghynllun Digolledu'r Gwasanaeth Sifil.

Nid yw Swyddfa Archwilio Cymru yn talu bonysau sy'n gysylltiedig â pherfformiad i unrhyw aelodau o staff, ond mae trefniadau arfarnu perfformiad ar waith sy'n atal codiadau cyflog os na fydd perfformiad yn foddhaol.

Yn ystod 2018-19, ni wnaed unrhyw daliadau i gyn-aelodau o staff y byddai eu cydnabyddiaeth ariannol wedi bod yn ddatgeladwy (2017-18: Dim).

Cyfanswm ffigwr unigol cydnabyddiaeth ariannol uwch reolwyr

Nodir isod fanylion cydnabyddiaeth ariannol a buddion pensiwn aelodau'r Pwyllgor Rheoli. Mae Pwyllgor Cydnabyddiaeth Ariannol y Bwrdd yn craffu ar grynodeb arfarnu perfformiad yr Archwilydd Cyffredinol o aelodau'r Pwyllgor Rheoli.

	Y Flwyddyn Hyd at 31 Mawrth 2019			
	Cyflog[42]	**Treuliau Trethadwy**[43]	**Budd Pensiwn**[44]	**Cyfanswm ffigwr unigol cydnabyddiaeth ariannol**
	Bandiau o £5,000	**I'r £100 agosaf**	**I'r £1,000 agosaf**	**Bandiau o £5,000**
Anthony Barrett	120-125	16,400	51	190-195
Jane Holownia (0.8CagALl)	85-90		37	125-130
Steve O'Donoghue	90-95		47	135-140
Kevin Thomas	120-125	19,700	47	185-190
Mike Usher	105-110		25	130-135

	Y Flwyddyn Hyd at 31 Mawrth 2018			
	Cyflog	**Treuliau Trethadwy**	**Budd Pensiwn**	**Cyfanswm ffigwr unigol cydnabyddiaeth ariannol**
	Bandiau o £5,000	**I'r £100 agosaf**	**I'r £1,000 agosaf**	**Bandiau o £5,000**
Anthony Barrett	120-125	17,200	29	165-170
Gillian Body[45]	30-35		(3)	25-30
Jane Holownia (0.8CagALl)	85-90		13	100-105
Steve O'Donoghue	85-90		45	130-135
Kevin Thomas	120-125	14,100	21	155-160
Mike Usher	105-110		16	120-125

Cyhoeddir gwybodaeth am dreuliau aelodau'r Pwyllgor Rheoli ar ein gwefan

42 Mae'n cynnwys cyflog gros a lwfans teithio. Talwyd lwfans teithio i Anthony Barrett (£4,255), Kevin Thomas (£4,255) a Jane Holownia (£3,015). Mae gan Mike Usher hawl i Lwfans Teithio ond ni wnaeth arfer yr hawl hon yn 2018-19 na 2017-18.

43 Sef gwerth taliadau yn cynnwys treth a wnaed i Anthony Barrett a Kevin Thomas am deithio i brif weithle.

44 Caiff gwerth y buddion pensiwn a gronnwyd yn ystod y flwyddyn ei gyfrifo fel (y gwir gynnydd mewn pensiwn wedi'i luosi â 20) a'r (cynnydd gwirioneddol mewn unrhyw lwmpswm) namyn (y cyfraniadau a wnaed gan yr unigolyn). Nid yw'r cynnydd gwirioneddol yn cynnwys cynnydd oherwydd chwyddiant nac unrhyw gynnydd neu ostyngiadau o ganlyniad i drosglwyddo hawliau pensiwn.

45 Gadawodd Gillian Body Swyddfa Archwilio Cymru ar ddiwedd mis Mehefin 2017 (cyflog cyfwerth â blwyddyn lawn yn yr amrediad 120-125). Cafodd iawndal o £177,000 yn 2017-18.

Hawliau pensiwn i uwch reolwyr

	Pensiwn cronedig ar ôl cyrraedd oedran pensiwn ar 31 Mawrth 2019	Cynnydd gwirioneddol mewn pensiwn ar ôl cyrraedd oedran pensiwn	CETV[1] ar 31 Mawrth 2019	CETV[1] ar 31 Mawrth 2018	Cynnydd gwirioneddol mewn CETV
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Anthony Barrett	50-55	2.5-5	911	777	31
Jane Holownia	50-55	2.5-5	952	816	34
Steve O'Donoghue	45-50	2.5-5	678	563	26
Kevin Thomas	60-65	2.5-5	996	852	26
Mike Usher	45-50 ynghyd â chyfandaliad o 105-110	0-2.5 ynghyd â chyfandaliad o 0	869	764	9

Nodyn:
[1] CETV = Gwerth Trosglwyddo sy'n Cyfateb i Arian Parod

Pensiynau'r Gwasanaeth Sifil

Darperir buddion pensiwn trwy drefniadau pensiwn y Gwasanaeth Sifil. O 1 Ebrill 2015 cafodd cynllun pensiwn newydd ar gyfer gweision sifil ei gyflwyno - Cynllun Pensiwn Gweision Sifil ac Eraill neu alpha, sy'n darparu buddion ar sail cyfartaledd gyrfa gydag oedran pensiwn arferol sy'n cyfateb i Oedran Pensiwn y Wladwriaeth yr aelod (neu 65 os yw'n uwch). O'r dyddiad hwnnw, fe wnaeth yr holl weision sifil newydd eu penodi a'r rhan fwyaf o'r rhai a oedd eisoes mewn swydd ymuno ag alpha. Cyn y dyddiad hwnnw, roedd gweision sifil yn rhan o Brif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil. Mae gan y Cynllun hwn bedair adran: tair sy'n darparu buddion ar sail cyflog terfynol (clasurol, premiwm neu glasurol a mwy) gydag oedran pensiwn arferol o 60; ac un sy'n darparu buddion ar sail gyrfa gyfan (nuvos) gydag oedran pensiwn arferol o 65.

Nid yw’r trefniadau statudol hyn yn cael eu hariannu, gyda chost buddion yn cael eu talu ag arian y mae Senedd y DU yn pleidleisio arno bob blwyddyn. Caiff pensiynau eu cynyddu’n flynyddol yn unol â deddfwriaeth Cynyddu Pensiynau. Fe wnaeth aelodau presennol o Brif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil a oedd o fewn 10 mlynedd i’w hoedran pensiwn arferol ar 1 Ebrill 2012 aros yn y Cynllun ar ôl 1 Ebrill 2015. Bydd y rhai a oedd rhwng 10 mlynedd a 13 mlynedd a 5 mis o’u hoedran pensiwn arferol ar 1 Ebrill 2012 yn newid i alpha rywbryd rhwng 1 Mehefin 2015 ac 1 Chwefror 2022. Mae buddion holl aelodau Prif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil sy’n newid i alpha yn cael eu ‘bancio’, ac yn achos y rhai a chanddynt fuddion cynharach yn un o’r adrannau cyflog terfynol o Brif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil, caiff y buddion hynny eu seilio ar eu cyflog terfynol pan fyddant yn gadael alpha.

Mae’r ffigyrau pensiwn a ddyfynnir ar gyfer swyddogion yn dangos y pensiwn a enillwyd fel rhan o Brif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil neu alpha – fel y bo’n briodol. Os bydd gan y swyddog fuddiannau ym Mhrif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil ac alpha, mae’r ffigwr a ddyfynnir yn cyfateb i werth cyfunol eu buddion yn y ddau gynllun; ond noder y gall rhan o’r pensiwn hwnnw fod yn daladwy o wahanol oedrannau.

Gall aelodau sy’n ymuno o fis Hydref 2002 ddewis naill ai’r trefniant buddion diffiniedig priodol neu bensiwn cyfranddeiliaid ‘prynu arian’ gyda chyfraniad gan y cyflogwr (cyfrif pensiwn partneriaeth).

Mae cyfraniadau cyflogeion yn gysylltiedig â chyflog ac yn amrywio rhwng 4.6% ac 8.05% ar gyfer aelodau o’r adrannau clasurol, premiwm, clasurol a mwy, nuvos ac alpha.

Mae buddion yn yr adran glasurol yn cronni yn ôl cyfradd o 1/80 o’r enillion pensiynadwy terfynol ar gyfer pob blwyddyn o wasanaeth. Hefyd, mae lwmpswm sy’n cyfateb i dair blynedd o bensiwn cychwynnol yn daladwy ar adeg ymddeol.

Ar gyfer premiwm, mae buddion yn cronni yn ôl cyfradd o 1/60 o’r enillion pensiynadwy terfynol am bob blwyddyn o wasanaeth. Yn wahanol i’r adran glasurol, nid oes lwmpswm awtomatig. Mae clasurol a mwy i bob pwrpas yn hybrid gyda buddion am wasanaeth cyn 1 Hydref 2002 yn cael eu cyfrifo fwy neu lai yn ôl fel yr adran glasurol a buddion am wasanaeth o Hydref 2002 yn cael eu cyfrifo fel yr adran premiwm.

Yn yr adran nuvos, mae aelod yn cronni pensiwn sy’n seiliedig ar enillion pensiynadwy yn ystod eu cyfnod fel aelod o’r cynllun. Ar ddiwedd blwyddyn y cynllun (31 Mawrth) mae cyfrif pensiwn a enillwyd yr aelod yn cael ei gredydu â 2.3% o’i enillion pensiynadwy yn y flwyddyn cynllun honno ac mae pensiwn a gronnwyd yn cael ei gynyddu yn unol â deddfwriaeth Cynyddu Pensiynau.

Mae buddion yn yr adran alpha yn cronni mewn ffordd debyg i nuvos, ac eithrio'r ffaith mai 2.32% yw'r gyfradd cronni. Ym mhob achos, gall aelodau ddewis ildio (gohirio) pensiwn am lwmpswm hyd at y terfynau a bennir gan Ddeddf Cyllid 2004.

Trefniant pensiwn cyfranddeiliaid yw'r cyfrif pensiwn partneriaeth. Mae'r cyflogwr yn gwneud cyfraniad sylfaenol sydd rhwng 8% ac 14.75% (gan ddibynnu ar oedran yr aelod) i mewn i gynnyrch pensiwn cyfranddeiliad a ddewisir gan y cyflogai o banel o ddarparwyr. Nid oes rhaid i'r cyflogai gyfrannu, ond lle mae'n gwneud hynny bydd y cyflogwr yn talu cyfraniad cyfatebol hyd at derfyn o 3% o gyflog pensiynadwy (ar ben cyfraniad sylfaenol y cyflogwr). Mae cyflogwyr hefyd yn cyfrannu 0.5% pellach o gyflog pensiynadwy i dalu cost yswiriant budd risg a ddarperir yn ganolog (marwolaeth yn y swydd ac ymddeoliad oherwydd salwch).

Y pensiwn cronedig a ddyfynnir yw'r pensiwn y mae gan yr aelod hawl i'w gael pan fydd yn cyrraedd oedran pensiwn, neu yn syth ar ôl peidio â bod yn aelod gweithredol o'r cynllun os yw eisoes wedi cyrraedd oedran pensiwn neu wedi mynd y tu hwnt iddo.

Ceir rhagor o fanylion am drefniadau pensiwn y Gwasanaeth Sifil ar y wefan www.civilservicepensionscheme.org.uk

Gwerthoedd Trosglwyddo sy'n Cyfateb i Arian Parod (CETV)

Ystyr Gwerth Trosglwyddo sy'n Cyfateb i Arian Parod (CETV) yw gwerth cyfalafog y buddion a gronnwyd gan aelod yn y cynllun pensiwn ar adeg benodol, wedi'i asesu'n actiwaraidd. Y buddion a gaiff eu prisio yw'r buddion a gronnwyd gan yr aelod ac unrhyw bensiwn wrth gefn i briod sy'n daladwy o'r cynllun. Mae CETV yn daliad a wneir gan gynllun neu drefniant pensiwn er mwyn diogelu buddion pensiwn mewn cynllun neu drefniant pensiwn arall pan fydd yr aelod yn gadael cynllun ac yn dewis trosglwyddo'r buddiannau a gronnwyd yn ei gynllun blaenorol. Mae'r ffigyrau pensiwn a ddangosir yn ymwneud â'r buddion a gronnwyd gan yr unigolyn trwy gydol ei gyfnod fel aelod o'r cynllun pensiwn, nid dim ond ei gyfnod yn yr uwch swydd y mae'r datgeliad yn berthnasol iddo.

Mae'r ffigyrau yn cynnwys gwerth unrhyw fudd pensiwn mewn cynllun neu drefniant arall y mae'r aelod wedi'i drosglwyddo i drefniadau pensiwn y Gwasanaeth Sifil. Maent hefyd yn cynnwys unrhyw fudd pensiwn ychwanegol a gronnir gan yr aelod o ganlyniad i brynu buddion pensiwn ychwanegol ar ei draul ei hun. Cyfrifir CETVs yn unol â Rheoliadau Cynlluniau Pensiwn Galwedigaethol (Gwerthoedd Trosglwyddo) (Diwygio) 2008 ac nid ydynt yn ystyried unrhyw leihad gwirioneddol neu bosibl mewn buddion sy'n deillio o Dreth Lwfans Oes a all fod yn ddyledus pan fydd buddion pensiwn yn cael eu cymryd.

Cynnydd gwirioneddol mewn CETV

Mae hyn yn adlewyrchu'r cynnydd mewn CETV a ariennir gan y cyflogwr. Nid yw'n cynnwys y cynnydd yn y pensiwn a gronnwyd o ganlyniad i chwyddiant na chyfraniadau a dalwyd gan y cyflogai (gan gynnwys gwerth unrhyw fuddon a drosglwyddwyd o gynllun neu drefniant pensiwn arall) ac mae'n defnyddio ffactorau prisio'r farchnad gyffredin ar gyfer dechrau a diwedd y cyfnod.

Iawndal am golli swydd

Bydd Jane Holownia yn gadael Swyddfa Archwilio Cymru dan delerau Ymadael yn Wirfoddol ar 30 Mehefin 2019. Bydd yn cael iawndal o £161,333 yn unol â Chynllun Iawndal y Gwasanaeth Sifil. Yn ystod 2018-19 fe wahoddodd Swyddfa Archwilio Cymru staff i fynegi diddordeb mewn ymadael dan y cynllun fel rhan o drefniadau parhaus i gynllunio'r gweithlu. Cafodd cais Jane Holownia ei ystyried gan y Pwyllgor Cydnabyddiaeth Ariannol ac Adnoddau Dynol a'i gymeradwyo gan y Bwrdd. Bydd arbedion sy'n gysylltiedig â'r ymadawiad hwn yn golygu bod cost yr iawndal yn cael ei adennill o fewn 17 mis.

Lluosrifau cyflog

Caiff y berthynas rhwng cydnabyddiaeth ariannol y cyfarwyddwr sy'n cael y cyflog uchaf a chydnabyddiaeth ariannol ganolrifol y gweithlu ei datgelu yn y tabl canlynol.

	2018-19	2017-18
Band cyfanswm cydnabyddiaeth ariannol[46] y cyfarwyddwr sy'n cael y cyflog uchaf heb gynnwys cyfraniadau pensiwn (£'000)	140-145	135-140
Cyfanswm canolrifol cydnabyddiaeth ariannol yn seiliedig ar staff cyfwerth ag amser llawn (heb gynnwys cyfraniadau pensiwn)	£45,858	£42,757
Amrediad cyfanswm cydnabyddiaeth ariannol heb gynnwys cyfraniadau pensiwn	£16,381[47] -£143,430	£16,381 - £138,632
Cymhareb cydnabyddiaeth ariannol	3.13	3.24

Yn 2018-19, ni chafodd unrhyw gyflogeion gydnabyddiaeth ariannol uwch na'r cyfarwyddwr sy'n cael y cyflog uchaf (2017-18: dim).

Er tryloywder, roedd cyfanswm cydnabyddiaeth ariannol yr Archwilydd Cyffredinol, sef £157,092[48] (heb gynnwys cyfraniadau pensiwn) yn gyfystyr â 3.43 gwaith cyfanswm canolrifol cydnabyddiaeth ariannol Swyddfa Archwilio Cymru (2017-18: £161,744, cymhareb: 3.78).

Ymgysylltiadau oddi ar y gyflogres

Nid oedd gan Swyddfa Archwilio Cymru unrhyw gontractau yn ystod 2018-19 a oedd yn cyfateb i ddiffiniad Trysorlys EM o drefniadau oddi ar y gyflogres (2017-18: dim).

46 Mae cyfanswm cydnabyddiaeth yn cynnwys cyflog a lwfans teithio. Yn achos y cyfarwyddwr sy'n cael y cyflog uchaf mae hefyd yn cynnwys treuliau trethadwy.
47 Lleoliad gwaith i raddedigion
48 Yn seiliedig ar gyflogau a dalwyd i Huw Vaughan Thomas hyd at 20 Gorffennaf 2018 ac Adrian Crompton o 21 Gorffennaf 2018 tan 31 Mawrth 2019.

Dileu swyddi, ymddeoliadau cynnar a diswyddiadau

The Wales Audit Office operates voluntary-severance arrangements in accordance with the Civil Service Compensation Scheme and workforce planning requirements.

Mae Swyddfa Archwilio Cymru yn gweithredu trefniadau diswyddo gwirfoddol yn unol â Chynllun Digolledu'r Gwasanaeth Sifil a gofynion o ran cynllunio'r gweithlu.

Cost y cynllun yn 2018-19 oedd £383,654 (2017-18: £501,078) ac amcangyfrifir y bydd hyn yn cyflawni arbedion o £242,000 y flwyddyn (2017-18: £194,000. Bydd y gost wedi cael ei hadennill o fewn 24 mis.

Fe gytunodd wyth o gyflogeion (2017-18: 7) i dderbyn pecynnau ymadael wedi'u cymeradwyo yn ystod 2018-19 fel a nodir isod.

Ni wnaeth unrhyw aelodau o staff ymddeol yn gynnar ar sail iechyd yn ystod y flwyddyn (2017-18: dim). Ni chafwyd unrhyw achos o ddileu swyddi'n orfodol yn 2018-19 (2017-18: dim).

	Nifer y pecynnau ymadael yn ôl band costau	
	2018-19	**2017-18**
Llai na £25,000	3	1
£25,001-£50,000	2	2
£50,001-£100,000	2	2
£100,001-£150,000		1
£150,001-£200,000	1	1
Cyfanswm	**8**	**7**

Adroddiad staff

Uwch arweinwyr

Mae'r tabl canlynol yn nodi nifer yr uwch aelodau o staff yn ôl band cyflog ar 31 Mawrth 2019.

Mae'r swyddi ym Mandiau A a B yn cynrychioli'r Pwyllgor Rheoli, a gaiff ei gadeirio gan yr Archwilydd Cyffredinol. Ar y cyd â'r swyddi ym Mand C, maent yn cynrychioli'r Uwch Dîm Arwain.

	31 Mawrth 2019	31 Mawrth 2018
Band A (£96,258-£118,581)	2	2
Band B (£82,594-£105,989)	3	3
Band C (£73,579-£91,053)	7	8
Cyfanswm	**12**	**13**

Niferoedd Staff

Mae'r cynnydd ar y cyfan yn niferoedd y staff yn adlewyrchu hyfforddeion graddedig a phrentisiaid ychwanegol a recriwtiwyd yn ystod y flwyddyn, y maent i gyd ar gontractau hyfforddi cyfnod penodol.

Bu gostyngiad o chwech yn nifer y staff parhaol a gyflogwyd yn ystod y flwyddyn yn unol â'n hamcan cynllunio'r gweithlu (gyda chefnogaeth Cronfa Gyfunol Cymru) i gynyddu cyfleoedd ar gyfer hyfforddeion graddedig a phrentisiaid.

	2018-19	2017-18
Nifer y staff parhaol cyfwerth ag amser llawn a gyflogwyd yn y DU yn ystod y flwyddyn, ar gyfartaledd	203	209
Nifer y staff cyfwerth ag amser llawn a gyflogwyd ar gontractau cyfnod penodol yn y DU yn ystod y flwyddyn, ar gyfartaledd	54	38
Contractwyr archwilio ac arolygu (nifer y staff cyfwerth ag amser llawn yn ystod y flwyddyn ar gyfartaledd)	7	8
Cyfanswm	**264**	**255**

Costau staff a chostau cysylltiedig

	2018-19 £'000	2017-18 £'000
Cyflogau staff	11,440	11,016
Staff a secondiwyd i mewn	39	29
Staff ar gontractau byrdymor	223	249
Cydnabyddiaeth ariannol aelodau anweithredol	63	59
Costau nawdd cymdeithasol	1,340	1,299
Costau pensiwn (PCPS)	2,425	2,365
Costau pensiwn (pensiynau cyfranddeiliaid)	33	18
	15,563	**15,035**
Lwfans teithio a cheir ar brydles	659	709
Tanysgrifiadau[49]	72	75
	16,294	**15,819**
Contractwyr archwilio ac arolygu	110	104
	16,404	**15,923**
Costau dileu swyddi, ymddeoliadau cynnar a diswyddiadau	458	501
Namyn arian a gafwyd mewn perthynas â secondiadau i'r tu allan	(388)	(153)
	16,474	**16,271**

49 Ffioedd ar gyfer aelodaeth o gyrff proffesiynol, profion llygaid ac archwiliadau iechyd.

Gwasanaethau a brynwyd i mewn[50]

	2018-19	2017-18
	£'000	**£'000**
Taliadau i gwmnïau cyfrifyddu preifat	860	795
Costau ymchwil a chostau ymgynghori eraill	239	21
	1,099	**816**

Mae'r costau hyn yn ymwneud â gwasanaethau sy'n uniongyrchol gysylltiedig â swyddogaethau archwilio, arolygu, cynghori neu ymchwil. Yn 2018-19, maent hefyd yn cynnwys costau eilflwydd sy'n gysylltiedig â'r Fenter Twyll Genedlaethol.

Nid yw'r wybodaeth ganlynol ar dudalennau 85 i 89 yn yr Adroddiad ar Gydnabyddiaeth Ariannol a Staff yn cael ei harchwilio

Polisïau staff, cydraddoldeb ac amrywiaeth

Mae'n ofynnol i Archwilydd Cyffredinol Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru gydymffurfio â'r fframwaith diogelu rhag gwahaniaethu, aflonyddu ac erledigaeth a dyletswyddau cydraddoldeb y sector cyhoeddus a gyflwynwyd gan Ddeddf Cydraddoldeb 2010.

Mae gennym gyfrifoldeb hefyd i gydymffurfio â'r confensiynau a nodwyd yn Neddf Hawliau Dynol 1998. Rydym yn ymrwymedig i ddarparu amgylchedd gwaith sy'n gwerthfawrogi amrywiaeth pawb, gan gynnwys ein staff ein hunain a'r rhai rydym yn dod i gysylltiad â hwy fel rhan o'n gwaith, ac rydym yn llawn gefnogi hawliau pobl i gael eu trin ag urddas a pharch.

Mae ein Cynllun Cydraddoldeb Strategol yn nodi ein hymrwymiad parhaus i gydraddoldeb a'n hamcanion cysylltiedig. Mae ein Hadroddiad Blynyddol ar gyfer 2017-18 yn darparu gwybodaeth am faterion cydraddoldeb megis materion amrywiaeth a thriniaeth gyfartal mewn cyflogaeth. Bydd ein hadroddiad ar gyfer 2018-19 yn cael ei gyhoeddi yn haf 2019 a bydd hwn yn cynnwys manylion y bwlch cyflog rhwng y rhywiau am y flwyddyn.

49 Heb gynnwys TAW.

Mae ein Polisi Cydraddoldeb ac Amrywiaeth yn amlinellu ein hymrwymiad i sicrhau y caiff pob aelod o staff â nodweddion gwarchodedig (gan gynnwys nam) ei drin yn deg ac yn gyfartal ym mhob agwedd ar gyflogaeth. Mae'r polisi yn darparu ar gyfer cydraddoldeb wrth ddethol ym maes cyflogi, recriwtio, dyrchafu, dysgu a datblygu a/neu unrhyw fudd arall, yn seiliedig yn llwyr ar gymhwysedd a gallu yn unol â'n dyletswyddau o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 a deddfwriaeth gysylltiedig.

Cyfansoddiad staff (nifer y bobl a gyflogir ar 31 Mawrth 2018)

	Dynion	Menywod	Gwell gen i beidio â dweud	Dim data
Cyfarwyddwyr	10	2		
Cyflogeion eraill	88	134	2	28
Cyfanswm	98	136	2	28

Absenoldeb oherwydd salwch

	2018-19	2017-18
	£'000	**£'000**
Diwrnodau gwaith a gollwyd ar gyfartaledd fesul aelod o staff	6.7	7.7
Oherwydd absenoldeb byrdymor	3.1	3.6
Oherwydd absenoldeb hirdymor (cyfnodau o ≥21 diwrnod)	3.6	4.1

Bu gwelliant o un diwrnod yn ein lefelau salwch staff rhwng 2017-18 a 2018-19. Roedd y lefel salwch ar y cyfan 1.7 diwrnod yn llai na meincnod y Sefydliad Siartredig Personél a Datblygu (CIPD)[51], ond 0.7 diwrnod yn fwy na'n targed o chwe niwrnod.

Er mwyn helpu staff i reoli eu hiechyd, mae gennym broses Sgrinio Iechyd, Rhaglen Cymorth i Gyflogeion, Hyrwyddwyr Iechyd Meddwl a rhaglen o ddigwyddiadau ymwybyddiaeth llesiant a gynhelir trwy gydol y flwyddyn.

51 Cymedr o 8.4 diwrnod fesul cyflogai y flwyddyn ar gyfer y sefydliadau gwasanaethau cyhoeddus hynny a ymatebodd i Arolwg Iechyd a Lles yn y Gwaith CIPD yn 2018

Absenoldeb oherwydd salwch ymhlith staff rhwng 2015-16 a 2018-19

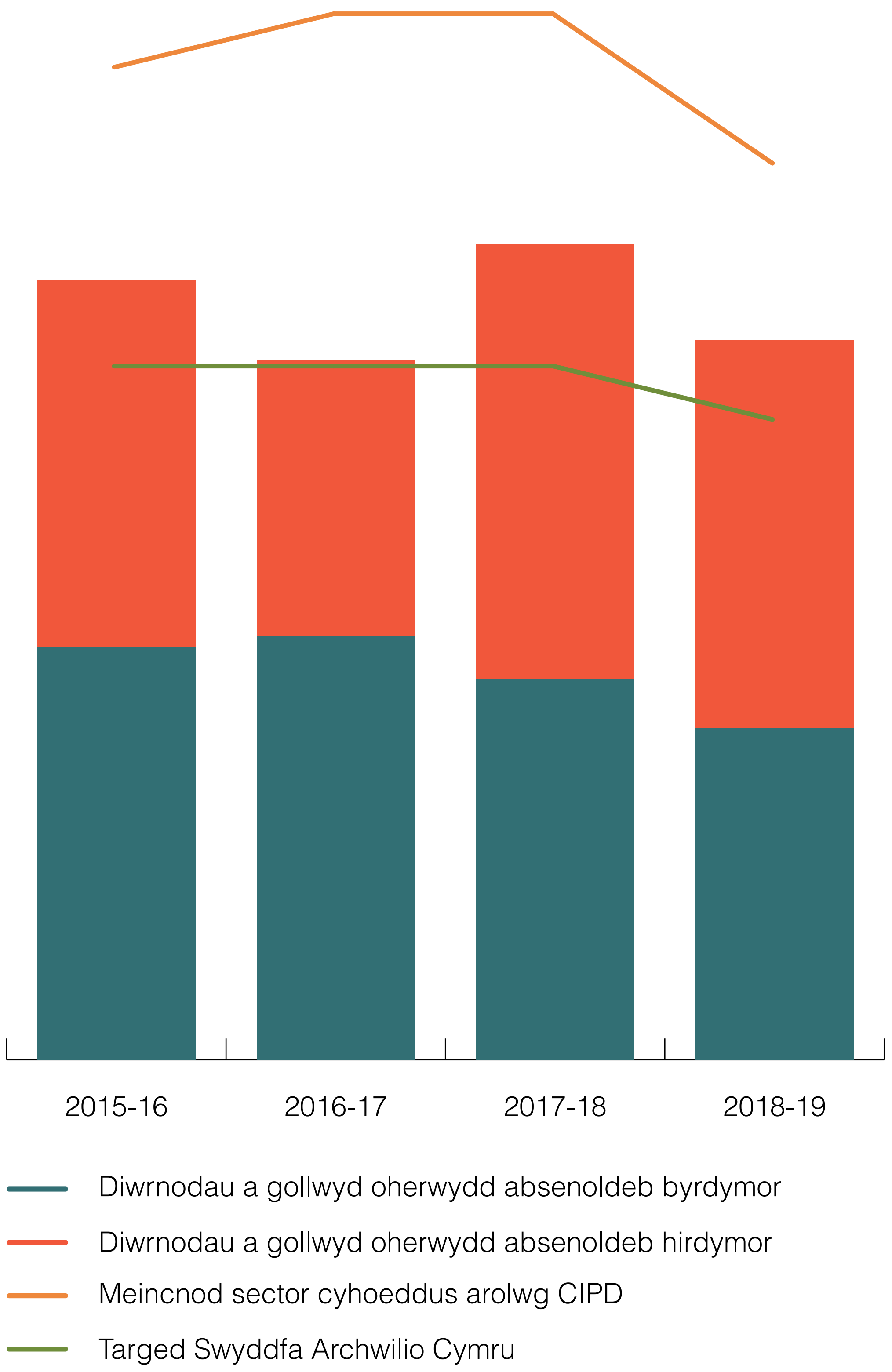

Ein gweithlu

	2018-19	2017-18
	£'000	**£'000**
Patrymau Gweithio		
Cyflogeion rhan amser fel canran o'r cyfanswm	18.6	17.7
I ddynion	5.2	4.1
I fenywod	26.5	28.1
Math o gontract cyflogaeth		
Canran y staff ar gontractau parhaol	76.9	82.0
Trosiant		
Canran flynyddol trosiant staff	10.1	10

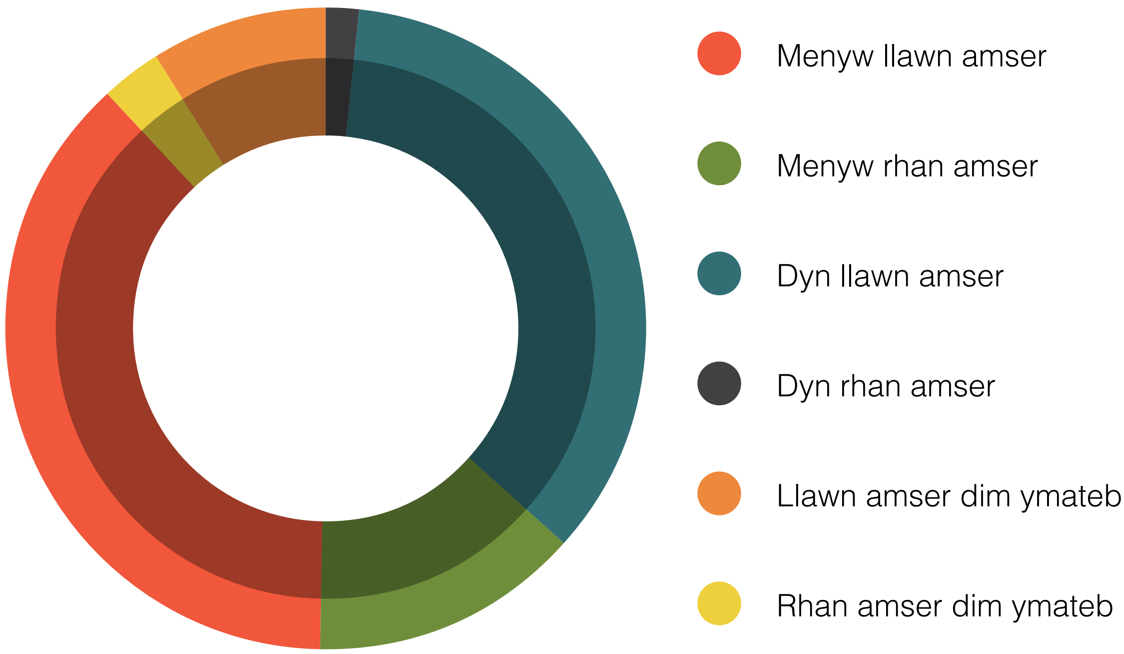

Bu cynnydd o 0.9% yng nghyfran y cyflogeion rhan amser yn 2018-19. Roedd hyn yn cynnwys cynnydd o 1.1% ymhlith dynion a gostyngiad o 1.6% ymhlith menywod.

Gostyngodd canran y staff ar gontractau cyflogaeth parhaol, gan adlewyrchu cynnydd yn nifer yr hyfforddeion graddedig a phrentisiaid ar gontractau hyfforddi cyfnod penodol.

Mae canran flynyddol trosiant ein staff wedi aros fwy neu lai yr un fath ag yn 2017-18 ar 10.1%.

ALLDRO ADNODDAU AC ADRODDIAD YR ARCHWILYDD

Crynodeb o alldro adnoddau 2018-19

Caiff yr wybodaeth ar dudalennau 90 i 125 ei harchwilio.

Mae'r datganiad hwn yn cymharu'r Amcangyfrif ar gyfer 2018-19, fel y pleidleisiodd y Cynulliad Cenedlaethol arno ag incwm a gwariant gwirioneddol yn ystod y flwyddyn.

Crynodeb o alldro adnoddau 2018-19

		Amcangyfrif 2018-19			Alldro 2018-19				Alldro 2017-18
NOTE		**Gwariant Gros**	**Incwm**	**Cyfanswm Net**	**Gwariant Gros**	**Incwm**	**Cyfanswm Net**	**Alldro net o'i gymharu â'r amcangyfrif**	**Cyfanswm Net**
		£'000	**£'000**	**£'000**	**£'000**	**£'000**	**£'000**		**£'000**
SORO1	Refeniw	21,625	(14,644)	6,981	21,385	(14,644)	6,741	(240)	6,847
SORO2	Cyfalaf	280		280	210		210	(70)	313
SORO2	Cyfanswm Adnoddau	21,905	(14,644)	7,261	21,595	(14,644)	6,951	(310)	7,160
SORO3	Gofyniad Arian Parod Net			7,061			5,285	(1,776)	6,308

Yn codi o weithrediadau Swyddfa Archwilio Cymru ar gyfer blwyddyn ariannol 2018-19:

- roedd y cyfanswm alldro net ar adnoddau refeniw £240,000 yn llai na'r adnoddau net cymeradwy o £6,981,000;
- roedd yr adnoddau cronedig £168,000 yn fwy nag y darparwyd ar ei gyfer yn yr amcangyfrif ar gyfer y flwyddyn (gweler y nodiadau isod);
- roedd yr alldro ar wariant cyfalaf £70,000 yn llai na'r gyllideb gyfalaf gymeradwy o £280,000; a
- dangosir gweddill yr arian parod sydd gan Swyddfa Archwilio Cymru (£1,776,000) fel swm sy'n ddyledus i Gronfa Gyfunol Cymru.

Darperir eglurhad o effeithlonrwydd costau yn Swyddfa Archwilio Cymru yn y crynodeb rheolaeth ariannol ar dudalen 30.

Llywodraethir incwm ffioedd archwilio gan y Cynllun Ffioedd a gymeradwywyd gan Bwyllgor Cyllid y Cynulliad Cenedlaethol. Dadansoddir yr incwm hwn yn Nodyn 1 i'r Datganiadau Ariannol.

Nodiadau i'r crynodeb o alldro adnoddau

Ar gyfer 2018-19 a blynyddoedd yn y dyfodol dangosir gweddill yr arian parod sydd gan Swyddfa Archwilio Cymru fel swm sy'n ddyledus i Gronfa Gyfunol Cymru.

Nodyn SORO1: cysoni'r alldro adnoddau net â'r gofyniad arian parod net

	2018-19			2017-18
	Amcangyfrif	Alldro	Amrywiant	Alldro
	£'000	£'000	£'000	£'000
Adnoddau refeniw	6,981	6,741	(240)	6,847
Adnoddau cyfalaf	280	210	(70)	313
Addasiadau				
Eitemau heblaw arian parod (dibrisiant)	(200)	(284)	(84)	(226)
Gweddill arian parod ar 1 Ebrill 2018		(3,017)	(3,017)	
Yn cael ei ddychwelyd i Gronfa Gyfunol Cymru 2018-19		723	723	
Symudiadau mewn cyfalaf gweithio heblaw arian parod:				
Cynnydd/(gostyngiad) mewn symiau derbyniadwy a gwaith ar y gweill		1,051	1,051	(698)
Cynnydd/(gostyngiad) mewn symiau derbyniadwy ac incwm gohiriedig		(152)	(152)	242
Cynnydd/(gostyngiad) mewn darpariaethau		181	181	(170)
Incwm y tu hwnt i'r amcangyfrif		(168)	(168)	
Cyfanswm gofyniad arian parod net	**7,061**	**5,285**	**(1,776)**	**6,308**

Nodyn SORO2: cysoni alldro adnoddau â gwariant net

	Alldro 2018-19 £'000	Alldro 2018-19 £'000
Cyfanswm adnoddau refeniw	6,741	6,847
Incwm y tu hwnt i'r amcangyfrif	(168)	
Cyfanswm gwariant net cynhwysfawr	**6,573**	**6,847**

Nodyn SORO3: dadansoddiad o alldro adnoddau net 2018-19

Alldro 2017-18 £'000		Amcangyfrif 2018-19 £'000	Alldro 2018-19 £'000	Amrywiant £'000	Rheswm dros amrywiannau sylweddol yn erbyn yr Amcangyfrif
	Treuliau				
14,909	Costau staff	15,286	15,186	(100)	Nifer y swyddi gwag ymhlith staff a secondiadau allan yn y flwyddyn
353	Staff contractwyr	617	333	(284)	Llai o ddefnydd o staff ar gontractau byrdymor oherwydd mwy o ddefnydd o hyfforddeion a phrentisiaid
1,204	Teithio a chynhaliaeth	1,231	1,205	(26)	
917	Cwmnïau yn y sector preifat (gan gynnwys TAW)	962	992	30	
931	Swyddfeydd	960	907	(53)	Gostyngiad mewn dadfeiliadau a chostau atgyweiriadau a chynnal a chadw
494	TGCh	397	392	(5)	
519	Gweddill TAW anadenilladwy	500	490	(10)	
300	Trefniadau Llywodraethu Swyddfa Archwilio Cymru	300	296	(4)	
292	Hyfforddiant allanol	275	259	(16)	
120	Ffioedd cyfreithiol a phroffesiynol	194	234	40	
158	Cyfieithu dogfennau	145	142	(3)	
–	Casglu data'r Fenter Twyll Genedlaethol	130	136	6	
772	Costau eraill	878	813	(65)	Arbedion ar feysydd amrywiol yn y gyllideb
–	Targed arbedion 2018-19	(250)	–	250	Targed ar gyfer arbedion effeithlonrwydd wedi'i gyrraedd o gostau staff yn bennaf.
20,969	**Cyfanswm Treuliau**	**21,625**	**21,385**	**(240)**	
	Incwm				
(12,755)	Ffioedd archwilio	(13,193)	(13,562)	(369)	Cyflawni gwaith archwilio'n gynnar parthed cau cyfrifon yn gynnar

Alldro 2017-18		Amcangyfrif 2018-19	Alldro 2018-19	Amrywiant	Rheswm dros amrywiannau sylweddol yn erbyn yr Amcangyfrif
£’000		**£’000**	**£’000**	**£’000**	
(1,351)	Ffioedd ardystio grantiau	(1,451)	(1,233)	218	Gostyngiad parhaus mewn gwaith ardystio grantiau
(5)	Grant Rhaglen Cymru ar gyfer Gwella	–	–	–	
(11)	Incwm arall	–	(17)	(17)	
–	Incwm y tu hwnt i’r amcangyfrif	–	168	168	
(14,122)	**Cyfanswm incwm**	**(14,644)**	**(14,644)**		
6,847	**Adnoddau refeniw net**	**6,981**	**6,741**	**(240)**	
313	**Adnoddau cyfalaf**	**280**	**210**	**(70)**	

Mae’r Cynulliad Cenedlaethol yn pleidleisio bob blwyddyn ar wariant ac incwm cyllidebol Swyddfa Archwilio Cymru yn y dyfodol.

Nid yw’r Archwilydd Cyffredinol yn ymwybodol o unrhyw rwymedigaethau pell wrth gefn a fydd yn effeithio ar gynlluniau gwariant hirdymor.

Datgelir unrhyw daliadau arbennig a cholledion datgeladwy yn 2018-19 yn Nodyn 14 i’r Datganiadau Ariannol.

Adroddiad yr Archwilwyr Annibynnol i Gynulliad Cenedlaethol Cymru

Barn ar y datganiadau ariannol

Rydym yn ardystio ein bod wedi archwilio datganiadau ariannol Swyddfa Archwilio Cymru ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2019 o dan Atodlen 1 i Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013. Mae'r datganiadau ariannol hyn yn cynnwys y Datganiad Gwariant Net Cynhwysfawr, y Datganiad ar y Sefyllfa Ariannol, y Datganiad Llifoedd Arian Parod, y Datganiad o Newidiadau o ran Ecwiti Trethdalwyr, a nodiadau cysylltiedig. Rydym hefyd wedi archwilio'r wybodaeth yn yr Adroddiad ar Gydnabyddiaeth Ariannol a Staff y nodir ei bod wedi'i harchwilio yn yr adroddiad.

Y fframwaith adrodd ariannol a gymhwyswyd wrth eu paratoi yw'r cyfarwyddiadau a roddwyd gan Drysorlys EM o dan Ddeddf 2013.

Yn ein barn ni, mae'r datganiadau ariannol:

- yn rhoi darlun cywir a theg o sefyllfa Swyddfa Archwilio Cymru ar 31 Mawrth 2019 a'i chost gweithredu net am y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny; ac
- wedi'u paratoi'n briodol yn unol â'r cyfarwyddiadau gan Drysorlys EM o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013.

Barn ar reoleidd-dra'r datganiadau ariannol

Rydym wedi cyflawni gwaith, fel sy'n ofynnol o dan Atodlen 1 o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013, er mwyn cael sicrwydd rhesymol bod y gwariant y mae'r datganiad yn cyfeirio ato wedi'i ysgwyddo mewn modd cyfreithlon ac yn unol â'r awdurdod sy'n ei lywodraethu ac na wariwyd yr arian y mae'r datganiad yn ymwneud ag ef, a gafwyd gan Swyddfa Archwilio Cymru at ddiben penodol neu ddibenion penodol, ac eithrio at y diben hwnnw neu'r dibenion hynny.

Yn ein barn ni, ym mhob ffordd berthnasol:

- mae'r gwariant y mae'r datganiad yn ymwneud ag ef wedi'i ysgwyddo mewn modd cyfreithlon ac yn unol â'r awdurdod sy'n ei lywodraethu; ac
- ni wariwyd yr arian y mae'r datganiad yn ymwneud ag ef, a gafwyd gan Swyddfa Archwilio Cymru at ddiben penodol neu ddibenion penodol, ac eithrio at y diben hwnnw neu'r dibenion hynny.

Sail y farn am y datganiadau ariannol

Cynhaliwyd ein harchwiliad yn unol â'r Safonau Rhyngwladol ar Archwilio yn y DU a chyfraith gymwys. Caiff ein cyfrifoldebau o dan y safonau hyn eu disgrifio ymhellach yn yr adran o'n hadroddiad sy'n ymdrin â chyfrifoldebau'r Archwilydd am archwilio'r datganiadau ariannol. Rydym yn annibynnol ar Swyddfa Archwilio Cymru yn unol â'r gofynion moesegol sy'n berthnasol i'n harchwiliad o'r datganiadau ariannol yn y DU, gan gynnwys Safon Foesegol y Cyngor Adrodd Ariannol ac rydym wedi cyflawni ein cyfrifoldebau moesegol eraill yn unol â'r gofynion hyn.

Rydym hefyd yn archwilio'r Crynodeb o Alldro Adnoddau a nodiadau cysylltiedig a'r wybodaeth yn yr Adroddiad ar Atebolrwydd y nodir ei bod wedi'i harchwilio yn yr adroddiad.

Credwn fod y dystiolaeth archwilio rydym wedi'i chael yn ddigonol ac yn briodol i ddarparu sail i'n barn.

Sail y farn am reoleidd-dra'r datganiadau ariannol

Mae'n ofynnol i ni gael digon o dystiolaeth i roi sicrwydd rhesymol bod y gwariant y mae'r datganiad yn ymwneud ag ef wedi'i ysgwyddo mewn modd cyfreithlon ac yn unol â'r awdurdod sy'n ei lywodraethu ac na wariwyd yr arian hwnnw y mae'r datganiad yn ymwneud ag ef, a gafwyd gan Swyddfa Archwilio Cymru at ddiben penodol neu ddibenion penodol, ac eithrio at y diben hwnnw neu'r dibenion hynny. Rydym wedi cyflawni ein gwaith yn unol â Datganiad o Arfer a Argymhellir, Nodyn Ymarfer 10 Archwilio datganiadau ariannol cyrff y sector cyhoeddus yn y Deyrnas Unedig yn hyn o beth.

Casgliadau sy'n ymwneud â busnes gweithredol

Nid oes gennym unrhyw beth i'w nodi o ran y materion canlynol y mae'r Safonau Rhyngwladol ar Archwilio yn y DU yn ei gwneud yn ofynnol i ni gyflwyno adroddiad i chi arnynt os bydd yr amgylchiadau canlynol yn berthnasol:

- nid yw defnydd Swyddfa Archwilio Cymru nac Archwilydd Cyffredinol Cymru o sail gyfrifyddu busnes gweithredol wrth baratoi'r datganiadau ariannol yn briodol; neu
- nid yw Swyddfa Archwilio Cymru nac Archwilydd Cyffredinol Cymru wedi datgelu yn y datganiadau ariannol unrhyw ansicrwydd perthnasol a nodwyd a all fwrw amheuaeth sylweddol dros allu'r cwmni i barhau i fabwysiadu sail gyfrifyddu busnes gweithredol am gyfnod o ddeuddeg mis o leiaf o'r dyddiad pan awdurdodir cyhoeddi'r datganiadau ariannol.

Gwybodaeth arall

Mae'r wybodaeth arall yn cynnwys yr wybodaeth yn yr adroddiad blynyddol, heblaw am y datganiadau ariannol a'n hadroddiad ni fel archwilydd arnynt. Swyddfa Archwilio Cymru ac Archwilydd Cyffredinol Cymru sy'n gyfrifol am yr wybodaeth arall. Nid yw ein barn am y datganiadau ariannol yn cwmpasu'r wybodaeth arall ac, ar wahân i'r graddau a nodir yn benodol yn ddiweddarach yn ein hadroddiad, nid ydym yn mynegi unrhyw fath o gasgliad sicrwydd arni.

Mewn cysylltiad â'n harchwiliad o'r datganiadau ariannol, ein cyfrifoldeb ni yw darllen yr wybodaeth arall a, thrwy wneud hynny, ystyried a yw'r wybodaeth arall yn berthnasol anghyson â'r datganiadau ariannol neu ein gwybodaeth ni a gafwyd yn yr archwiliad neu'n ymddangos fel arall fel pe bai'n cynnwys camddatganiad perthnasol. Os down i'r casgliad, ar sail ein gwaith, fod camddatganiad perthnasol yn yr wybodaeth arall hon, rhaid i ni nodi hynny.

Nid oes gennym unrhyw beth i'w nodi yn hyn o beth.

Barn am faterion eraill

Yn ein barn ni:

- mae'r Crynodeb o Alldro Adnoddau a'r rhan o'r Adroddiad ar Atebolrwydd i'w harchwilio wedi'u paratoi'n briodol yn unol â chyfarwyddiadau Trysorlys EM o roddwyd o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013; ac
- mae'r wybodaeth yn yr Adroddiad Blynyddol ar gyfer y flwyddyn ariannol y paratowyd y datganiadau ariannol ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol.

Cyfrifoldebau Swyddfa Archwilio Cymru ac Archwilydd Cyffredinol Cymru

Fel yr eglurir yn fanylach yn y Datganiad o gyfrifoldebau'r Swyddog Cyfrifyddu a nodir ar dudalen 51, mae Swyddfa Archwilio Cymru ac Archwilydd Cyffredinol Cymru yn gyfrifol am baratoi'r datganiadau ariannol ac am fod yn fodlon eu bod yn rhoi darlun cywir a theg, ac am ba bynnag reolaeth fewnol sy'n angenrheidiol ym marn y cyfarwyddwyr i allu paratoi datganiadau ariannol sy'n rhydd o gamddatganiadau perthnasol, boed hynny trwy dwyll neu wall.

Wrth baratoi'r datganiadau ariannol, mae Swyddfa Archwilio Cymru ac Archwilydd Cyffredinol Cymru yn gyfrifol am asesu gallu Swyddfa Archwilio Cymru i barhau fel busnes gweithredol, gan ddatgelu fel sy'n gymwys, faterion sy'n ymwneud â busnes gweithredol a defnyddio sail gyfrifyddu busnes gweithredol onid yw'r Cynulliad Cenedlaethol yn bwriadu diddymu Swyddfa Archwilio Cymru heb i'w gweithrediadau barhau.

Mae'r Archwilydd Cyffredinol hefyd yn gyfrifol am sicrhau bod y gwariant y mae'r datganiad yn cyfeirio ato wedi'i ysgwyddo mewn modd cyfreithlon ac yn unol â'r awdurdod sy'n ei lywodraethu ac na wariwyd yr arian y mae'r datganiad yn ymwneud ag ef, a gafwyd gan Swyddfa Archwilio Cymru at ddiben penodol neu ddibenion penodol, ac eithrio at y diben hwnnw neu'r dibenion hynny.

Cyfrifoldebau'r archwilydd am archwilio'r datganiadau ariannol

Ein hamcanion yw cael sicrwydd rhesymol ynghylch p'un a yw'r datganiadau ariannol yn eu cyfanrwydd yn rhydd o gamddatganiad perthnasol, boed hynny trwy dwyll neu wall, a chyhoeddi adroddiad archwilydd sy'n cynnwys ein barn. Mae sicrwydd rhesymol yn lefel uchel o sicrwydd, ond nid yw'n gwarantu y bydd archwiliad a gynhelir yn unol â'r Safonau Rhyngwladol ar Archwilio yn y DU wastad yn canfod camddatganiad perthnasol pan fo'n bodoli. Gall camddatganiadau ddeillio o dwyll neu wall ac fe'u hystyrir yn berthnasol os, yn unigol neu gyda'i gilydd, gellid yn rhesymol ddisgwyl iddynt ddylanwadu ar benderfyniadau economaidd defnyddwyr a wneir ar sail y datganiadau ariannol hyn.

Ceir disgrifiad pellach o'n cyfrifoldebau am archwilio'r datganiadau ariannol ar wefan y Cyngor Adrodd Ariannol. Mae'r disgrifiad hwn yn rhan o'n hadroddiad archwilydd.

Cyfrifoldebau'r archwilydd am roi barn am reoleidd-dra'r datganiadau ariannol

Rydym hefyd yn gyfrifol am roi barn sicrwydd rhesymol bod y gwariant y mae'r datganiad yn ymwneud ag ef wedi'i ysgwyddo mewn modd cyfreithlon ac yn unol â'r awdurdod sy'n ei lywodraethu ac na wariwyd yr arian hwnnw y mae'r datganiad yn ymwneud ag ef, a gafwyd gan Swyddfa Archwilio Cymru at ddiben penodol neu ddibenion penodol, ac eithrio at y diben hwnnw neu'r dibenion hynny.

Defnydd o'n hadroddiad

Cyflwynir yr adroddiad hwn i Gynulliad Cenedlaethol Cymru y mae wedi'i gyfeirio ato ac i'r corff hwnnw yn unig yn unol â Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013 ac nid at unrhyw ddiben arall. Cyflawnwyd ein gwaith archwilio fel y gallwn ddatgan wrth Gynulliad Cenedlaethol Cymru y materion hynny y mae'n ofynnol i ni eu datgan wrtho mewn adroddiad archwilydd ac nid at unrhyw ddiben arall. I'r graddau eithaf a ganiateir o dan y gyfraith, nid ydym yn derbyn nac yn cymryd cyfrifoldeb i unrhyw un arall heblaw am Gynulliad Cenedlaethol Cymru am ein gwaith archwilio, am yr adroddiad hwn, nac am y farn a luniwyd gennym.

Mae RSM UK Audit LLP wedi ardystio ac adrodd ar y cyfrifon hyn ar eu ffurf wreiddiol. Cyfieithiad o'r fersiwn Saesneg wreiddiol yw'r fersiwn hon. Swyddfa Archwilio Cymru, ac nid RSM UK Audit LLP, sy'n gyfrifol am gywirdeb y cyfieithiad.

RSM UK Audit LLP

7 Mehefin 2019

Archwilwyr Statudol
Third Floor
One London Square
Cross Lanes
Guildford
GU1 1UN

DATGANIADAU ARIANNOL

DATGANIADAU ARIANNOL SWYDDFA ARCHWILIO CYMRU, YNGHYD Â NODIADAU ATEGOL AC ESBONIADOL

Datganiad o wariant net cynhwysfawr ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2019

		2018-19	2017-18
	Nodyn	**£'000**	**£'000**
Gwariant			
Staff a chostau cysylltiedig	Adroddiad staff[52]	16,474	16,271
Gwasanaethau a brynwyd i mewn	Adroddiad staff	1,099	816
Costau gweithredu eraill	3	3,812	3,882
		21,385	**20,969**
Incwm			
Incwm o ffioedd archwilio	1	(14,795)	(14,106)
Grant arolygu	1		(5)
Incwm gweithredu arall	2	(17)	(11)
		(14,812)	**(14,122)**
Cyfanswm gwariant net cynhwysfawr ar gyfer y flwyddyn		**6,573**	**6,847**

Mae'r nodiadau sy'n dilyn ar dudalennau 106 i 125 yn rhan o'r datganiadau ariannol hyn

Ni chafwyd unrhyw weithrediadau a derfynwyd, caffaeliadau na gwarediadau yn ystod y cyfnod nac unrhyw enillion na cholledion anghydnabyddedig.

52 Nodyn costau staff ar dudalen 84 yr Adroddiad ar Gydnabyddiaeth Ariannol a Staff.

Datganiad o’r Sefyllfa Ariannol ar 31 Mawrth 2019

	Nodyn	31 Mawrth 2019 £’000	31 Mawrth 2018 £’000
Asedau anghyfredol			
Eiddo, offer a chyfarpar	4	572	593
Asedau anniriaethol	5	180	233
Cyfanswm asedau anghyfredol		**752**	**826**
Asedau cyfredol			
Symiau masnach derbyniadwy a gwaith sy'n mynd rhagddo	6	2,436	1,432
Symiau derbyniadwy eraill	7	603	556
Arian parod a'r hyn sy'n cyfateb i arian parod	8	1,776	3,017
Cyfanswm asedau anghyfredol		**4,815**	**5,005**
Cyfanswm asedau		**5,567**	**5,831**
Rhwymedigaethau cyfredol			
Symiau masnach taladwy a symiau taladwy eraill	9	(2,117)	(1,745)
Incwm gohiriedig	10	(2,336)	(2,556)
Darpariaethau ar gyfer rhwymedigaethau a thaliadau eraill	11	(617)	(687)
Cronfa Gyfunol Cymru	SORO	(1,776)	(723)
Cyfanswm y rhwymedigaethau cyfredol		**(6,846)**	**(5,711)**
Cyfanswm yr asedau namyn rhwymedigaethau cyfredol		**(1,279)**	**120**
Rhwymedigaethau anghyfredol			
Darpariaethau ar gyfer rhwymedigaethau a thaliadau eraill	11	(622)	(733)
Cyfanswm y rhwymedigaethau anghyfredol		**(622)**	**(733)**
Cyfanswm yr asedau namyn rhwymedigaethau		**(1,901)**	**(613)**
Ecwiti trethdalwyr			
Cronfa gyffredinol		(1,901)	(613)
Cyfanswm ecwiti trethdalwyr		**(1,901)**	**(613)**

Mae'r nodiadau sy'n dilyn ar dudalennau 106 i 125 yn rhan o'r datganiadau ariannol hyn

Cymeradwywyd y datganiadau ariannol ar dudalennau 101 i 122 gan Fwrdd Swyddfa Archwilio Cymru ac fe'u hawdurdodwyd i'w cyhoeddi ar 6 Mehefin 2019 ac fe'u llofnodir ar ei ran gan:

Adrian Crompton
Archwilydd Cyffredinol Cymru a Swyddog Cyfrifyddu

6 Mehefin 2019

Datganiad o Lifoedd Arian Parod ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2019

	Note	31 Mawrth 2019 £'000	31 Mawrth 2018 £'000
Llifoedd arian parod o weithgareddau gweithredu			
Gwariant net cynhwysfawr		(6,573)	(6,847)
Addasiadau ar gyfer trafodion anariannol: dibrisiant ac amorteiddio	3	284	226
(Gostyngiad) / Cynnydd mewn darpariaethau	11	(181)	170
Newidiadau mewn cyfalaf gweithio			
(Cynnydd) / gostyngiad mewn symiau masnach derbyniadwy a symiau derbyniadwy eraill	6,7	(1,051)	698
Cynnydd / (gostyngiad) mewn symiau masnach taladwy a symiau taladwy eraill	9,10	152	(242)
All-lif arian parod net a ddefnyddiwyd o weithgareddau gweithredu		**(7,369)**	**(5,995)**
Llifoedd arian parod a ddefnyddiwyd o weithgareddau buddsoddi			
Prynu eiddo, offer a chyfarpar			
Prynu asedau anniriaethol	4	(160)	(152)
All-lif arian parod net o weithgareddau	5	(50)	(161)
buddsoddi		**(210)**	**(313)**
Llifoedd arian parod o weithgareddau ariannu			
Cronfa Gyfunol Cymru		7,061	7,031
Ad-daliadau i Gronfa Gyfunol Cymru		(723)	(495)
Ariannu net		**6,338**	**6,536**
Symudiadau mewn arian parod a'r hyn sy'n cyfateb i arian parod		**(1,241)**	**228**

Mae'r nodiadau sy'n dilyn ar dudalennau 106 i 125 yn rhan o'r datganiadau ariannol hyn

Datganiad o Newidiadau yn Ecwiti Trethdalwyr ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2019

	£'000
Balans ar 31 Mawrth 2017	(74)
Newidiadau yn ecwiti trethdalwyr yn 2017-18	
Cyfanswm gwariant net cynhwysfawr	(6,847)
Cyllid o Gronfa Gyfunol Cymru	7,031
	110
Yn ddyledus i Gronfa Gyfunol Cymru	(723)
Balans ar 31 Mawrth 2018	**(613)**
Newidiadau yn ecwiti trethdalwyr yn 2018-19	
Cyfanswm gwariant net cynhwysfawr	(6,573)
Cyllid o Gronfa Gyfunol Cymru	7,061
	(125)
Yn ddyledus i Gronfa Gyfunol Cymru	(1,776)
Balans ar 31 Mawrth 2019	**(1,901)**

Mae'r nodiadau sy'n dilyn ar dudalennau 106 i 125 yn rhan o'r datganiadau ariannol hyn

Nodiadau i'r Datganiadau Ariannol

Paratowyd y datganiadau ariannol hyn yn unol â Llawlyfr Adroddiadau Ariannol (FReM) 2018-19, a gyhoeddwyd gan yr awdurdodau perthnasol.

Sail y paratoi

Mae'r polisïau cyfrifyddu yn FReM yn cymhwyso Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol a fabwysiadwyd gan yr UE fel y'u haddaswyd neu'u dehonglwyd ar gyfer cyd-destun y sector cyhoeddus.

Paratowyd y datganiadau ariannol o dan y confensiwn cost hanesyddol. Cyflwynir ffigyrau mewn punnoedd sterling, sef arian cyfred gweithredol Swyddfa Archwilio Cymru, ac maent wedi'u talgrynnu i'r £1,000 agosaf.

Paratowyd y datganiadau ariannol ar sail busnes gweithredol fel y nodir isod:

Mae Swyddfa Archwilio Cymru yn gweithio yn unol â threfniadau ariannu blynyddol drwy statud. Er mai dim ond am naw mis ar ôl dyddiad llofnodi'r datganiadau hyn y mae cyllid y pleidleisiwyd arno wedi cael ei gymeradwyo, caiff Amcangyfrif ar gyfer y flwyddyn ariannol ganlynol ei gyflwyno i Bwyllgor Cyllid y Cynulliad Cenedlaethol yn ystod yr hydref yn y flwyddyn gyfredol ac nid oes unrhyw reswm dros gredu na chaiff cyllid ei gymeradwyo ar gyfer y flwyddyn ariannol honno.

Nid oedd Swyddfa Archwilio Cymru yn atebol i dalu treth gorfforaeth yn 2018-19.

Amcangyfrifon cyfrifyddu critigol a meysydd barn

Mae'r broses o gydnabod refeniw yn seiliedig ar yr amser a godir ar brosiectau wedi'i addasu lle y bo'n berthnasol i adlewyrchu cam cwblhau'r gwaith a wnaed. Cynhelir asesiad ar ddiwedd y flwyddyn er mwyn ystyried rhesymoldeb incwm a gydnabyddir gan ystyried cost cwblhau prosiectau archwilio. Fel sy'n ofynnol yn ôl IFRS 15 (Refeniw o gontractau gyda chwsmeriaid) mae Swyddfa Archwilio Cymru wedi penderfynu bod rhwymedigaethau perfformiad ar gyfer pob ymgymeriad archwilio'n cael eu bodloni dros amser yn hytrach nac ar adeg benodol mewn amser. Mae hyn yn gyson â'r driniaeth mewn blynyddoedd blaenorol ac nid yw wedi cael unrhyw effaith berthnasol ar y modd y caiff incwm ei gydnabod yn y datganiadau ariannol hyn neu ddatganiadau ariannol ar gyfer blynyddoedd blaenorol. Mae'r polisi cyfrifyddu hwn yn cael effaith uniongyrchol ar brisio incwm ffioedd archwilio (Nodyn 1), gwaith sy'n mynd rhagddo (Nodyn 6) ac incwm gohiriedig (Nodyn 10) yn y datganiadau ariannol hyn ond nid oedd gofyniad i ailddatgan balansau mewn blynyddoedd blaenorol o ganlyniad i weithredu'r safon gyfrifyddu newydd hon.	Gwnaed **darpariaethau** lle mae'n fwy tebygol na pheidio, ym marn y swyddog cyfrifyddu, fod rhwymedigaeth ariannol yn bodoli na ellir ei hamcangyfrif yn gywir ar hyn o bryd. Gweler Nodyn 11 am ragor o wybodaeth.

Nodyn 1 (a): Segmentau gweithredu Swyddfa Archwilio Cymru

Mae Swyddfa Archwilio Cymru yn cofnodi incwm a gwariant ar ei dwy brif swyddogaeth archwilio y codir ffioedd amdanynt a hefyd ar gyfer gweithgareddau a ariennir yn uniongyrchol o Gronfa Gyfunol Cymru.

2018-19

	Archwilio Ariannol	**Archwilio Perfformiad**	**Gweithgareddau a ariannwyd o Gronfa Gyfunol Cymru**	**Cyfanswm**
	£'000	**£'000**	**£'000**	**£'000**
Ffioedd archwilio[53]	(11,265)	(3,530)		(14,795)
Incwm arall			(17)	(17)
Cyfanswm incwm	(11,265)	(3,530)	(17)	(14,812)
Gwariant	11,681	3,114	6,590	21,385
	416	**(416)**	**6,573**[54]	**6,573**

2017-18

	Archwilio Ariannol	**Archwilio Perfformiad**	**Gweithgareddau a ariannwyd o Gronfa Gyfunol Cymru**	**Cyfanswm**
	£'000	**£'000**	**£'000**	**£'000**
Ffioedd archwilio	(10,687)	(3,419)		(14,106)
Grant		(5)		(5)
Incwm arall			(11)	(11)
Cyfanswm incwm	(10,687)	(3,424)	(11)	(14,122)
Gwariant	10,851	3,260	6,858	20,969
	164	**(164)**	**6,847**	**6,847**

53 Gweler nodyn 1(b)
54 Gweler y Cysoniad â'r Datganiad o Alldro Adnoddau

Cysoniad â'r Datganiad o Alldro Adnoddau

	2018-19	2017-18
	£'000	£'000
Gweithgareddau a ariannwyd o Gronfa Gyfunol Cymru fel yn Nodyn 1	6,573	6,847
Incwm y tu hwnt i'r Amcangyfrif	168	
Adnoddau refeniw net	6,741	6,847

Nodyn 1 (b): Dadansoddiad o incwm o ffioedd archwilio

	2018-19			2017-18		
	Archwilio Ariannol	Archwilio Perfformiad	Cyfanswm	Archwilio Ariannol	Archwilio Perfformiad	Cyfanswm
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Archwilio Llywodraeth Leol	(6,085)	(2,191)	(8,276)	(5,598)	(2,265)	(7,863)
Ardystio Grantiau Llywodraeth Leol	(1,233)		(1,233)	(1,351)		(1,351)
Archwilio'r GIG	(1,871)	(1,337)	(3,208)	(1,900)	(1,154)	(3,054)
Archwilio Llywodraeth Ganolog	(2,076)	(2)	(2,078)	(1,838)		(1,838)
	(11,265)	(3,530)	(14,795)	(10,687)	(3,419)	(14,106)

Pennir y ffioedd a godir am waith archwilio yn unol â Chynllun Ffioedd y cytunwyd arno gan Bwyllgor Cyllid y Cynulliad Cenedlaethol.

Cydnabyddir incwm ffioedd gros ac incwm gweithredu arall yn seiliedig ar werth gwaith y codir tâl amdano heb gynnwys TAW. Caiff y gwerth hwn ei asesu drwy gyfeirio at daliadau amser a cham cwblhau prosiectau.

Caiff incwm gweithredu, p'un a ddaw drwy grantiau uniongyrchol gan y llywodraeth neu ffioedd a godir ar gyrff a archwilir, ei gredydu i'r flwyddyn gyfrif y gwneir y gwaith ynddi. Caiff anfonebau a godir cyn i'r gwaith gael ei wneud ei ddosbarthu'n incwm gohiriedig (gweler Nodyn 10). Caiff gwaith a wneir cyn i'r incwm gael ei dderbyn ei ddosbarthu'n waith sy'n mynd rhagddo (gweler Nodyn 6).

Ni chaiff arian a dynnir o Gronfa Gyfunol Cymru ei ystyried yn grant uniongyrchol gan y llywodraeth a chaiff ei gredydu'n uniongyrchol i ecwiti trethdalwyr.

Nodyn 2: Incwm gweithredu arall

	2018-19 £'000	2017-18 £'000
Incwm gweithredu arall[55]	(17)	(11)
	(17)	(11)

Nodyn 3: Costau gweithredu eraill

	2018-19 £'000	2017-18 £'000
Swyddfeydd		
Costau prydlesi rhent	448	454
Costau gweithredu eraill	459	411
Cyflenwadau a gwasanaethau[56]	1,650	1,806
Recriwtio	39	70
Dibrisiant ac amorteiddio	284	226
Ffioedd proffesiynol		
Gwasanaethau archwilio mewnol	44	43
Gwasanaethau archwilio allanol	45	38
Ffioedd proffesiynol eraill	38	47
Teithio a chynhaliaeth staff	546	495
Hyfforddi a datblygu staff	259	292
	3,812	3,882

Ni chafodd unrhyw wasanaethau nad oeddent yn rhai archwilio eu darparu gan ein harchwilwyr allanol yn 2018-19. (2017-18: Dim)

55 Mae'n cynnwys taliadau am hyfforddiant a ddarperir, defnydd personol o ffonau symudol a thaliadau a ailgodir am luniaeth.
56 Yn cynnwys TAW anadenilladwy. Mae'r holl gyfansymiau eraill yn y nodyn hwn heb gynnwys TAW.

Nodyn 4: Eiddo, offer a chyfarpar

	Dodrefn a ffitiadau	Technoleg gwybodaeth	Offer swyddfa	Cyfanswm
2018-19	**£'000**	**£'000**	**£'000**	**£'000**
Cost				
Ar 31 Mawrth 2018	1,302	519	157	1,978
Ychwanegiadau	37	111	12	160
Gwarediadau	(3)	(19)		(22)
Ar 31 Mawrth 2019	1,336	611	169	2,116
Dibrisiant				
Ar 31 Mawrth 2018	990	271	124	1,385
Darparwyd yn ystod y cyfnod	62	107	12	181
Gwarediadau	(3)	(19)		(22)
Ar 31 Mawrth 2019	1,049	359	136	1,544
Gwerth llyfr net				
Ar 31 Mawrth 2019	287	252	33	572
Ar 31 Mawrth 2018	312	248	33	593
Ariannu asedau				
A berchenogir	287	252	33	572

	Dodrefn a ffitiadau	Technoleg gwybodaeth	Offer swyddfa	Cyfanswm
2017-18	**£’000**	**£’000**	**£’000**	**£’000**
Cost				
Ar 31 Mawrth 2017	1,329	377	160	1,866
Ychwanegiadau		152		152
Gwarediadau	(27)	(10)	(3)	(40)
Ar 31 Mawrth 2018	1,302	519	157	1,978
Dibrisiant				
Ar 31 Mawrth 2017	949	214	113	1,276
Darparwyd yn ystod y cyfnod	68	67	14	149
Gwarediadau	(27)	(10)	(3)	(40)
Ar 31 Mawrth 2018	990	271	124	1,385
Gwerth llyfr net				
Ar 31 Mawrth 2018	312	248	33	593
Ar 31 Mawrth 2017	380	163	47	590
Ariannu asedau				
A berchenogir	312	248	33	593

Caiff gwariant sydd dros £5,000 ar offer a meddalwedd cyfrifiadurol, gwaith adnewyddu swyddfeydd ac offer arall ei gyfalafu. Mae gwariant dilynol ar asedau sy'n bodloni'r meini prawf hyn yn cael ei gyfalafu ymhellach. Mae gwariant ar eitemau nad ydynt yn bodloni'r meini prawf hyn yn cael ei drin fel gwariant refeniw yn y flwyddyn.

Darperir dibrisiant ar bob ased cyfalaf o'r dyddiad y mae'r ased yn dechrau ei oes ddefnyddiol. Cyfrifir hwn i ddibrisio'r gost, namyn gwerth gweddillol amcangyfrifedig, mewn rhandaliadau blynyddol cyfwerth ar gyfer pob ased fel a ganlyn:

Dodrefn, ffitiadau a seilwaith TG	Deng mlynedd (neu oes yr ased neu hyd y brydles ar gyfer ffitiadau mewn adeiladau ar brydles, pa un bynnag sydd fyrraf)
Offer cyfrifiadurol	Tair blynedd
Offer swyddfa	Pum mlynedd

Ym marn y Swyddog Cyfrifyddu, nid oes gwahaniaeth perthnasol rhwng gwerth llyfr net asedau ar werthoedd presennol ac ar eu cost adnewyddu wedi'i dibrisio. Cynhelir asesiad blynyddol o leihad mewn gwerth er mwyn cadarnhau mai dyma'r achos o hyd.

Nodyn 5: Asedau anniriaethol[57]

	Total
2018-19	**£'000**
Cost	
Ar 31 Mawrth 2018	663
Ychwanegiadau	50
Gwarediadau	(171)
Ar 31 Mawrth 2019	542
Amorteiddio	
Ar 31 Mawrth 2018	430
Darparwyd yn ystod y cyfnod	103
Gwarediadau	(171)
Ar 31 Mawrth 2019	362
Gwerth llyfr net	
Ar 31 Mawrth 2019	180
Ar 31 Mawrth 2018	233
Ariannu asedau	
A berchenogir	180

57 Offer cyfrifiadurol yn bennaf.

2017-18	Total £'000
Cost	
Ar 31 Mawrth 2017	503
Ychwanegiadau	161
Gwarediadau	(1)
Ar 31 Mawrth 2018	663
Amorteiddio	
Ar 31 Mawrth 2017	354
Darparwyd yn ystod y cyfnod	77
Gwarediadau	(1)
Ar 31 Mawrth 2018	430
Gwerth llyfr net	
Ar 31 Mawrth 2018	233
Ar 31 Mawrth 2017	149
Ariannu asedau	
A berchenogir	233

Caiff asedau anniriaethol eu datgan ar gost hanesyddol wedi'i hamorteiddio. Caiff yr asedau eu hamorteiddio ar sail llinell syth naill ai dros gyfnod y drwydded neu bum mlynedd, pa un bynnag sydd fyrraf. Cyfrifir amorteiddiad o ddyddiad dechrau oes ddefnyddiol yr ased anniriaethol.

Ym marn y Swyddog Cyfrifyddu, nid oes gwahaniaeth perthnasol rhwng gwerth llyfr net asedau ar werthoedd presennol ac ar eu cost hanesyddol. Cynhelir asesiad blynyddol o leihad mewn gwerth er mwyn cadarnhau mai dyma'r achos o hyd.

Nodyn 6: Symiau masnach derbyniadwy a gwaith sy'n mynd rhagddo

	31 Mawrth 2019	31 Mawrth 2018
	£'000	£'000
Symiau masnach derbyniadwy		
Llywodraeth Ganolog	342	222
Llywodraeth Leol	481	276
Y GIG	314	236
Y tu allan i'r Llywodraeth	59	4
Gwaith sy'n mynd rhagddo		
Llywodraeth Ganolog	862	535
Llywodraeth Leol	356	152
Y GIG	22	7
	2,436	1,432

Symiau masnach derbyniadwy

Caiff symiau derbyniadwy eu prisio ar sail gwerth teg ar adeg y gydnabyddiaeth gychwynnol. Byddai darpariaeth ar gyfer lleihad yng ngwerth symiau masnach derbyniadwy yn cael ei phennu pe bai tystiolaeth na fyddai Swyddfa Archwilio Cymru yn gallu adennill pob swm sy'n ddyledus yn unol â'r contractau.

Nid oes symiau sy'n ddyledus ar ôl blwyddyn wedi'u cynnwys yn y ffigurau uchod.

Ni fu angen darpariaeth ar gyfer drwgddyledion na dyledion amheus yn 2018-19 (2017-18: dim angen).

Gwaith sy'n mynd rhagddo

Mae gwaith sy'n mynd rhagddo yn cyfeirio at waith a gwblhawyd cyn cyflwyno'r anfoneb. Fe'i nodir ar sail y gost lawn llai darpariaeth am golledion rhagweladwy a symiau a gafodd eu bilio ar y cyfrif.

Nodyn 7: Symiau derbyniadwy eraill

	31 Mawrth 2019	31 Mawrth 2018
	£'000	**£'000**
Rhagdaliadau ac incwm cronedig[58]	603	543
Benthyciadau i gyflogeion[59]		13
	603	556

Nid oes symiau sy'n ddyledus ar ôl blwyddyn wedi'u cynnwys yn y ffigurau uchod.

58 Blaendaliadau rhent a chostau eraill sy'n gysylltiedig ag eiddo yn bennaf.
59 Benthyciadau ar gyfer beiciau a ddisodlwyd â chynllun aberthu incwm ar ddiwedd 2018-19.

Nodyn 8: Arian parod a'r hyn sy'n cyfateb i arian parod

	31 Mawrth 2019	31 Mawrth 2018
	£'000	**£'000**
Balans ar 1 Ebrill	3,017	2,789
Newid net mewn arian parod a'r hyn sy'n cyfateb i arian parod	(1,241)	228
Balans ar 31 Mawrth	1,776	3,017

	31 Mawrth 2019	31 Mawrth 2018
	£'000	**£'000**
Cyfrif cyfredol (Gwasanaeth Bancio'r Llywodraeth)	1,776	3,017
	1,776	3,017

Mae arian parod a'r hyn sy'n cyfateb i arian parod yn cynnwys yr holl gronfeydd a ddelir mewn cyfrifon y gall Swyddfa Archwilio Cymru gael gafael arnynt ar unwaith.

Caiff balansau arian parod ar ddiwedd y flwyddyn eu dangos fel symiau sy'n ddyledus i Gronfa Gyfunol Cymru.

Nodyn 9: Symiau masnach taladwy a rhwymedigaethau cyfredol eraill

	31 Mawrth 2019	31 Mawrth 2018
	£'000	£'000
Symiau masnach taladwy (sy'n ddyledus o fewn blwyddyn)	26	40
TAW	108	77
Trethiant a chostau nawdd cymdeithasol	362	357
Croniadau ar gyfer hawl gwyliau nas cymerwyd eto[60]	484	474
Croniadau eraill[61]	1,137	797
	2,117	1,745

Mae Swyddfa Archwilio Cymru yn anelu at dalu 90% o'r holl anfonebau gan gyflenwyr nad oes anghydfod yn eu cylch o fewn 30 diwrnod i'w derbyn. Yn 2018-19, cafodd 84% eu talu o fewn deng niwrnod, a 97% o fewn 30 diwrnod.

Nodyn 10: Incwm gohiriedig

	31 Mawrth 2019	31 Mawrth 2018
	£'000	£'000
Incwm gohiriedig	2,336	2,556
	2,336	2,556

Caiff incwm o ffioedd archwilio a gydnabyddir yn ein cyfrifon ei asesu drwy gyfeirio at daliadau amser ac adolygu gwaith sy'n mynd rhagddo. Rydym yn anfonebu am y rhan fwyaf o'n gwaith ar sail rhandaliadau drwy gydol y flwyddyn. Mae incwm gohiriedig yn cyfeirio at incwm sydd wedi'i filio ond sydd heb ei gydnabod eto.

60 Yn seiliedig ar ben-blwydd gwyliau unigolion.

61 Yn cynnwys £291,000 mewn perthynas ag anfonebau a gafwyd ar ôl diwedd y flwyddyn a £267,000 mewn perthynas â chyfraniadau pensiwn ar gyfer mis Mawrth 2019 a dalwyd ym mis Ebrill 2019.

Nodyn 11: Darpariaethau ar gyfer rhwymedigaethau a thaliadau

	Dadfeiliadau[62]	Ymddeoliadau cynnar a diswyddiadau[63]	Gadael y cynllun ceir	Cwmnïau Contractwyr	Cyfanswm
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Ar 31 Mawrth 2018	647	629	1	143	1,420
Darparwyd yn ystod y flwyddyn	3	422		109	534
Defnyddiwyd yn ystod y flwyddyn		(543)	(1)	(143)	(687)
Rhyddhawyd yn ystod y flwyddyn	(28)				(28)
Ar 31 Mawrth 2019	622	508	–	109	1,239

Dadansoddiad o'r amseru disgwyliedig

	Dadfeiliadau	Ymddeoliadau cynnar a diswyddiadau	Gadael y cynllun ceir	Cwmnïau Contractwyr	Cyfanswm
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
O fewn blwyddyn		508		109	617
Dros flwyddyn ond o fewn pum mlynedd	578				578
Dros bum mlynedd	44				44
	622	508		109	1,239

Caiff darpariaethau eu mesur yn ôl yr amcangyfrif gorau o'r symiau y mae eu hangen i setlo'r rhwymedigaeth debygol ar y dyddiad adrodd.

Lle mae effaith gwerth amser arian yn berthnasol, mae'r ddarpariaeth yn seiliedig ar werth presennol y symiau hynny, wedi'u disgowntio yn ôl y gyfradd ddisgowntio cyn-treth sy'n adlewyrchu'r risgiau sy'n benodol i'r rhwymedigaeth. Cydnabyddir y ffaith bod y disgownt wedi dirwyn i ben o fewn y treuliau perthnasol.

62 Mae Swyddfa Archwilio Cymru yn defnyddio cyfradd ddisgowntio Trysorlys EM fel y nodir yn PES(2018)10, sef 0.76% ar gyfer balansau o 0-5 mlynedd ac 1.14% ar gyfer balansau o 5 i 10 mlynedd, i gyfrifo'r balans hwn.

63 Mae Swyddfa Archwilio Cymru yn defnyddio cyfradd ddisgowntio Trysorlys EM fel y nodir yn PES(2018)10, sef 0.29%, i gyfrifo'r balans hwn.

Dadfeiliadau

Mae'r ddarpariaeth ar gyfer dadfeiliadau'n rhoi amcangyfrif o'r costau y gallai Swyddfa Archwilio Cymru eu hysgwyddo wrth wella'r eiddo a brydlesir ganddi ar ddiwedd y prydlesi.

Cronnodd y ddarpariaeth hon drwy dâl dadfeiliadau blynyddol, a gyfrifwyd drwy gymhwyso cyfradd ddadfeilio flynyddol i arwynebedd llawr yr asedau ar brydles.

Rhoddir cyfrif am rwymedigaethau dadfeilio sy'n ymwneud â chost newidiadau adfer a wnaed i adeiladau ar brydles drwy ddarpariaeth a neilltuwyd yn ystod y flwyddyn y nodwyd y gost.

Ymddeoliadau cynnar a diswyddiadau

Mae'r darpariaethau ar gyfer ymddeoliadau cynnar a diswyddiadau'n cyfeirio at rwymedigaeth Swyddfa Archwilio Cymru yn y dyfodol mewn perthynas ag aelodau o staff sydd wedi gadael o dan gynlluniau dileu swyddi, ymddeol yn gynnar a diswyddo. Mae'r rhan fwyaf o'r ddarpariaeth hon yn gysylltiedig â staff a fydd yn gadael Swyddfa Archwilio Cymru yn 2019 dan delerau y cytunwyd arnynt yn 2018-19.

Cwmnïau Contractwyr

Roedd y ddarpariaeth mewn perthynas â chwmnïau contractwyr ar 1 Ebrill 2018 yn cynrychioli ad-daliad ffioedd a oedd yn ddyledus i ddau gorff archwiliedig o ganlyniad i oranfonebu mewn cyfnodau blaenorol gan Gwmni contractwr; fe wnaed yr ad-daliadau hyn yn ystod 2018-19.

Fe wnaed darpariaeth bellach yn 2018-19 i adlewyrchu anghydfod cytundebol gyda'r cwmni dan sylw.

Nodyn 12: Prydlesi gweithredu

Isafswm taliadau prydlesi cyfanredol– swyddfeydd gweithredol

	31 Mawrth 2019		31 Mawrth 2018	
	£’000	**Nifer yr unedau eiddo**	**£’000**	**Nifer yr unedau eiddo**
O fewn blwyddyn	465	3	443	3
Rhwng dwy a phum mlynedd	1,381	3	1,735	3
Dros bum mlynedd	52	1	79	1
	1,898		2,257	

Mae gan Swyddfa Archwilio Cymru dair swyddfa weithredol yng Nghaerdydd, Abertawe ac Abergele. Cynhelir adolygiadau rhent cyfnodol o’r prydlesi hyn.

Mae IFRS16 a gyhoeddwyd ym mis Ionawr 2016 ond nad yw’n dod i rym tan 1 Ionawr 2019 yn ei gwneud yn ofynnol cydnabod pob prydles â chyfnod prydlesu o fwy na 12 mis fel asedau a rhwymedigaethau yn y datganiadau ariannol. Disgwylir i’r safon hon gael ei mabwysiadu yn y FReM o 1 Ionawr 2020; pe byddai wedi cael ei mabwysiadu ar gyfer 2018-19, byddai wedi arwain at gynnydd o £1.957 miliwn mewn asedau a rhwymedigaethau. Mae Swyddfa Archwilio Cymru wedi cynnal asesiad o’r effaith ar wariant net ar gyfer y flwyddyn ac wedi tybio nad oes unrhyw effaith berthnasol.

Isafswm taliadau prydlesi cyfanredol – prydlesi ceir na ellir eu canslo

	31 Mawrth 2019	31 Mawrth 2018
	£’000	**£’000**
O fewn blwyddyn	–	10
	–	10

Nid oes gan Swyddfa Archwilio Cymru brydlesi ceir na ellir eu canslo mwyach.

Nodyn 13: Ymrwymiadau cyfalaf

Roedd ymrwymiadau cyfalaf o £8,370 mewn perthynas â gwaith adeiladu yn Heol y Gadeirlan nad oedd wedi cael ei gwblhau erbyn diwedd y flwyddyn. (31 Mawrth 2018: £28,000).

Nodyn 14: Colledion a thaliadau arbennig

Yn ystod 2018-19, roedd dwy golled i'w datgelu:

- ad-daliad am TAW a godwyd mewn camgymeriad ar gorff archwiliedig: £8,804;
- taliad i gwmni contractwr am rai costau a ysgwyddwyd na fyddant yn cael eu hadfer gan gyrff archwiliedig am resymau gweithredol: £14,500.

Nodyn 15: Deilliadau ac offerynnau ariannol

Mae IFRS 7 Datgeliadau Offerynnau Ariannol yn ei gwneud yn ofynnol i ddatgelu gwybodaeth am bwysigrwydd offerynnau ariannol i endid, a natur a graddau'r risgiau sy'n deillio o'r offerynnau ariannol hynny, mewn termau ansoddol a meintiol. Oherwydd natur gweithgareddau Swyddfa Archwilio Cymru a'r ffordd y caiff y gweithrediadau eu hariannu, nid yw'r swyddfa'n agored i lefel uchel o risg ariannol.

Er y gall Swyddfa Archwilio Cymru fenthyca arian at ddibenion ariannu byrdymor, ni fu'n rhaid i'r swyddfa wneud hynny yn ystod y flwyddyn ariannol hon.

Gall Swyddfa Archwilio Cymru hefyd fuddsoddi arian dros ben. Gan bod balansau arian parod yn cael eu dal yng Ngwasanaeth Bancio'r Llywodraeth, ni wnaed hyn yn ystod y flwyddyn.

Risg hylifedd

O gofio natur ein busnes, mae lefel y risg a oddefir gennym mewn meysydd rheolaeth ariannol yn isel.

Yn sgîl y chwaeth hon am risg, a chefnogaeth Cronfa Gyfunol Cymru, nid yw Swyddfa Archwilio Cymru yn agored i risgiau sylweddol o ran hylifedd.

Risg cyfraddau llog

Nid yw asedau a rhwymedigaethau ariannol Swyddfa Archwilio Cymru yn agored i risg cyfraddau llog.

Risg arian cyfred tramor

Mae'r risg arian cyfred tramor y mae Swyddfa Archwilio Cymru'n agored iddi'n fach iawn gan mai dim ond pryniannau bach iawn o arian cyfred tramor a wna ymlaen llaw mewn perthynas â theithio dramor a chostau cysylltiedig eraill megis gwestai. Hefyd, caiff unrhyw ffioedd o waith neu secondiadau tramor eu trosi pan ddônt i law. Cofnodir unrhyw wahaniaethau cyfnewid yn y Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr ar gyfer y flwyddyn.

Risg o ran credyd

Llywodraeth Cymru, y cyrff a noddir ganddi a chyrff cyhoeddus cysylltiedig, GIG Cymru a chyrff llywodraeth leol yng Nghymru yw prif gleientiaid Swyddfa Archwilio Cymru. Mae Swyddfa Archwilio Cymru yn codi ffioedd o dan ddeddfwriaeth yn unol â Chynllun Ffioedd cymeradwy ac felly nid yw'n agored i unrhyw risgiau credyd perthnasol.

Gwerthoedd teg

Nid oes gwahaniaeth perthnasol rhwng gwerthoedd llyfr a gwerthoedd teg asedau a rhwymedigaethau ariannol Swyddfa Archwilio Cymru ar 31 Mawrth 2019 (31 Mawrth 2018: dim).

Nodyn 16: Trafodion â phartïon cysylltiedig

Corff corfforaethol a sefydlwyd o dan statud yw Swyddfa Archwilio Cymru ac mae wedi cynnal trafodion perthnasol â Chronfa Gyfunol Cymru a chyrff a archwilir gan yr Archwilydd Cyffredinol fel y'u datgelwyd yn yr Adroddiad ar Gydnabyddiaeth Ariannol.

Mae Isobel Everett (Cadeirydd Anweithredol Bwrdd Swyddfa Archwilio Cymru) yn briod â Phrif Weithredwr cyngor lleol a gaiff ei archwilio gan yr Archwilydd Cyffredinol. Datgelir hyn er tryloywder, er nad yw'n bodloni'r diffiniad o drafodyn â pharti cysylltiedig.

Yn ystod y flwyddyn, nid oedd unrhyw aelod arall o'r Bwrdd nac aelodau allweddol o staff na'u partïon cysylltiedig wedi cynnal unrhyw drafodion perthnasol gyda'r Archwilydd Cyffredinol na Swyddfa Archwilio Cymru. Mae gwybodaeth am bersonél rheoli allweddol wedi'i chynnwys yn yr Adroddiad ar Gydnabyddiaeth Ariannol (tudalen 73).

Nodyn 17: TAW

Dim ond cyfran fach o TAW y gall Swyddfa Archwilio Cymru ei hadennill ar ei gwariant gros, sef y gyfran o incwm ffioedd anstatudol o'i chymharu â chyfanswm yr incwm am y flwyddyn.

Geirfa

Ar sail croniadau	Cydnabyddir effeithiau trafodion a digwyddiadau eraill wrth iddynt ddigwydd (ac nid wrth dderbyn neu dalu arian parod neu eitemau sy'n cyfateb i arian parod) ac fe'u cofnodir yn y cofnodion cyfrifyddu ac adroddir arnynt yn y datganiadau ariannol ar gyfer y cyfnodau y maent yn berthnasol iddynt.
Amcangyfrif	Ar gyfer Swyddfa Archwilio Cymru, yr Amcangyfrif blynyddol o Incwm a Threuliau a gymeradwyir mewn cyfarfod llawn drwy Gynnig Cyllidebol. Mae Pwyllgor Cyllid y Cynulliad Cenedlaethol yn darparu adroddiad i ategu hyn. Cyfeirir at hyn hefyd fel y gyllideb gymeradwy.
Amorteiddio	Dosrannu cost ased sefydlog anniriaethol dros ei oes ddefnyddiol.
Ar sail busnes gweithredol	Caiff datganiadau ariannol eu paratoi ar y sail hon gan dybio y bydd y sefydliad yn parhau i weithredu hyd y gellir gweld.
Ased sefydlog anniriaethol	Ased, megis hawl, na ellir ei gyffwrdd.
Ased sefydlog diriaethol	Ased sefydlog (a elwir hefyd yn ased anghyfredol) â bodolaeth ffisegol. Fe'i defnyddir er mwyn ei wahaniaethu oddi wrth Ased sefydlog anniriaethol.
Asedau	Rhywbeth y mae'r sefydliad yn berchen arno neu'n ei ddefnyddio e.e., offer neu hawliau meddalwedd.
Asedau cyfredol	Ased y disgwylir iddo gael ei drosi'n arian parod o fewn y 12 mis nesaf.
Asedau sefydlog	Ased a ddelir gan sefydliad i'w ddefnyddio i gynhyrchu neu gyflenwi nwyddau neu wasanaethau, i'w rentu i eraill, neu at ddibenion gweinyddol ar sail barhaus fel rhan o weithgareddau'r endid sy'n cyflwyno'r adroddiad. Ymhlith enghreifftiau ceir offer, cerbydau, tir ac adeiladau.
Cronfa Gyfunol Cymru	Y gronfa a ddefnyddir gan y Cynulliad Cenedlaethol i gadw symiau y pleidleisir arnynt gan y Senedd a gaiff wedyn eu dyrannu drwy Gynnig Cyllidebol i Lywodraeth Cymru, Archwilydd Cyffredinol Cymru, Comisiwn y Cynulliad Cenedlaethol ac Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru.
Cydnabyddiaeth ariannol	Y cyflog, neu iawndal arall, a ddarperir yn gyfnewid am wasanaethau cyflogai.
Darpariaeth	Atebolrwydd o ran amseru neu swm ansicr.
Dibrisiant	Dosrannu cost ased sefydlog diriaethol dros ei oes ddefnyddiol.
Ecwiti trethdalwyr	Asedau net y sefydliad.
Gwaith sy'n mynd rhagddo	Gwaith a wnaed ac a gydnabuwyd fel incwm yn y cyfrifon na chyflwynwyd anfoneb amdano eto i'r cleientiaid.
Gwariant cyfalaf	Gwariant ar asedau (sefydlog) anghyfredol.

Incwm gohiriedig	Yn cynrychioli incwm a filiwyd ond nas cydnabuwyd eto yn y Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr.
Prydlesu	Caffael y defnydd o ased drwy gytundeb rhentu.
Rhagdaliadau	Swm a delir ymlaen llaw megis premiymau yswiriant neu flaendaliadau rhent. Caiff ei gydnabod i ddechrau fel ased, wedyn ei drosglwyddo fel traul yn ystod y cyfnod lle daw'r budd yn weithredol.
Rhwymedigaeth gyfredol	Rhwymedigaeth y disgwylir iddi gael ei setlo o fewn y 12 mis nesaf.
Symiau masnach derbyniadwy	Symiau sy'n ddyledus gan gleientiaid.
Symiau masnach taladwy	Symiau sy'n ddyledus i'w talu i gyflenwyr nwyddau a gwasanaethau.

Mae'r diffiniadau llawn ar gael yn y Llyfryn Adrodd Ariannol (FReM).

ATODIADAU

Atodiad 1 – Rhaglenni gwaith a gyflawnwyd yn 2018-19

Gwaith archwilio lleol

Fe wnaeth yr Archwilydd Cyffredinol waith lleol yn y rhan fwyaf o gyrff cyhoeddus yng Nghymru yn 2018-19. Roedd y rhaglen yn cynnwys archwiliadau o gyfrifon, gwaith archwilio perfformiad lleol a gwaith ar lesiant cenedlaethau'r dyfodol.

Tabl sy'n rhestru'r cyrff cyhoeddus a archwiliwyd gan yr Archwilydd Cyffredinol ac yn dangos y mathau o waith lleol a gyflawnwyd yn y cyrff hynny

Corff cyhoeddus	Archwilio cyfrifon	Gwaith archwilio perfformiad lleol[64]	Gwaith llesiant cenedlaethau'r dyfodol
Cynulliad Cenedlaethol Cymru	✓		
Llywodraeth Cymru	✓		✓
8 corff a noddir gan Lywodraeth Cymru	✓		✓[65]
Awdurdod Refeniw Cymru gan gynnwys y datganiad treth	✓		
4 o gwmnïau Llywodraeth Cymru	✓		
8 Comisiynydd, Arolygiaeth a Rheoleiddiwr	✓		
7 Bwrdd Iechyd Lleol	✓	✓	✓
3 o Ymddiriedolaethau'r GIG ac Awdurdod Iechyd Arbennig	✓	✓	✓[66]
22 o Gynghorau (Awdurdodau Unedol)	✓	✓	✓
4 Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu a 4 Prif Gwnstabl	✓	✓	✓
3 Awdurdod Tân ac Achub	✓	✓	✓
3 Awdurdod Parc Cenedlaethol	✓	✓	✓
9 Cronfa Bensiwn	✓		
Nifer o gyrff llywodraeth leol llai gan gynnwys cydbwyllgorau, ardaloedd draenio mewnol ac awdurdodau harbwr	✓		
Dros 730 o Gynghorau Tref a Chymuned	✓[67]		

64 Nid yw'n ofynnol i'r Archwilydd Cyffredinol gynnal rhaglen o waith archwilio perfformiad lleol ym mhob corff llywodraeth ganolog. Mae gwaith archwilio perfformiad sydd wedi'i gynnal yn y sector hwn yn rhan o'i raglen o archwiliadau ac astudiaethau gwerth am arian cenedlaethol ar hyn o bryd.

65 Dim ond ar gyfer cyrff a restrir o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

66 Dim ond ar gyfer cyrff a restrir o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

67 On a limited assurance basis.

Archwiliadau ac astudiaethau gwerth-am-arian cenedlaethol

Mae'r rhaglen waith hon yn cynnwys archwiliadau gwerth am arian, paratoi adroddiadau cryno o'r canfyddiadau o waith archwilio ar draws cyrff lluosog yn y GIG, y Llywodraeth ganolog a/neu lywodraeth leol, ac archwiliadau a gwblhawyd mewn ymateb i faterion sy'n achosi pryder i'r cyhoedd a nodwyd trwy ein gwaith archwilio neu a godwyd gyda'r Archwilydd Cyffredinol. Mae'r allbynnau o nifer o elfennau o'r rhaglen hon yn cefnogi gwaith Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus y Cynulliad Cenedlaethol ac, o bosibl, pwyllgorau eraill y Cynulliad. Mae'r rhaglen waith yn cadw elfen o hyblygrwydd i ymateb i amgylchiadau, blaenoriaethau a risgiau newidiol.

Gwaith a gwblhawyd

- ✓ Darlun o ofal sylfaenol yng Nghymru
- ✓ Siaradwch fy iaith: Goresgyn rhwystrau iaith a chyfathrebu mewn gwasanaethau cyhoeddus
- ✓ Myfyrio ar Flwyddyn Un: Sut y mae cyrff cyhoeddus wedi ymateb i Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015?
- ✓ Comisiynu Gwasanaethau Llety i Oedolion ag Anableddau Dysgu yn Strategol
- ✓ Perthynas Llywodraeth Cymru â Pinewood
- ✓ Gwasanaethau y Tu Allan i Oriau Gofal Sylfaenol
- ✓ Canllaw i Gyllid Cyhoeddus Cymru
- ✓ Contractau Gwerthu Pren a ddyfarnwyd gan Cyfoeth Naturiol Cymru (memorandwm)
- ✓ Rheoli effaith Brexit ar Gronfeydd Strwythurol yr UE
- ✓ Rheoli Gwastraff (caffael seilwaith trin gwastraff gweddilliol a gwastraff bwyd)
- ✓ Rheoli apwyntiadau dilynol ar gyfer cleifion allanol ar draws Cymru
- ✓ Gwasanaethau Radioleg yng Nghymru
- ✓ Gwasanaethau Llywodraeth Leol i Gymunedau Gwledig a Darparu Gwasanaethau Llywodraeth Leol i Gymunedau Gwledig: Trosglwyddo Asedau Cymunedol
- ✓ Rheoli gwastraff (ailgylchu trefol)
- ✓ Rheoli effaith Brexit ar y Rhaglen Datblygu Gwledig yng Nghymru
- ✓ Cymorth ariannol Llywodraeth Cymru i fusnesau
- ✓ Aeddfedrwydd Llywodraeth Leol o ran defnyddio data
- ✓ Rheoli Ariannol a Llywodraethu – Cynghorau Cymuned a Thref
- ✓ Datganoli cyllidol yng Nghymru (adroddiad dilynol i'w ystyried gan y Pwyllgor Cyllid)
- ✓ Cynghorau Tref a Chymuned; trefniadau archwilio mewnol
- ✓ Cynllun teithio rhatach ar fysiau i bobl ifanc Llywodraeth Cymru – Fy Ngherdyn Teithio
- ✓ Gwariant ar staff asiantaeth gan GIG Cymru
- ✓ Papur trafod: chwe thema i helpu i wneud craffu yn 'Addas ar gyfer y Dyfodol'
- ✓ Paratoadau yng Nghymru ar gyfer Brexit 'heb gytundeb'
- ✓ Adolygiad o drefniadau a gefnogodd Benderfyniad Buddsoddi Cyntaf Bargen Ddinesig Prifddinas-Ranbarth Caerdydd
- ✓ Rheoli gwastraff (atal gwastraff)

Gwaith sy'n mynd rhagddo

- Mynd i'r afael â thrais yn erbyn menywod, cam-drin domestig a thrais rhywiol
- Gwasanaethau Cynllunio: Gwella llesiant Cymru
- Y Gronfa Gofal Integredig
- Codio clinigol yn y GIG
- Gwasanaethau Orthopedig
- Gwella llesiant pobl ifanc
- Gwella ffordd yr A465 (Darn 2)
- Asesiadau pwynt cyswllt cyntaf
- Trefniadau atal twyll yn y sector cyhoeddus yng Nghymru
- Adnewyddu Ysbyty Glan Clwyd
- Amseroedd aros y GIG
- System Wybodaeth Gofal Cymunedol Cymru (WCCIS)
- Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus; trefniadau cydweithredol ar gyfer rheoli adnoddau iechyd lleol

Gwaith arfer da

Pynciau a gyflawnwyd

Seminarau

- Cefnogi pobl yn eu cymunedau: Lleihau derbyniadau diangen i ysbytai
- Pobl ifanc yn dylanwadu ar benderfyniadau ynglŷn â'r hyn sy'n bwysig iddynt
- Manteision Cydfuddiannol: Datblygu cydweithrediad rhwng Cymru a Gwlad y Basg
- Meithrin cymunedau cydnerth
- Ysbrydoli gwasanaethau cyhoeddus i gyflawni annibyniaeth a llesiant trwy uchelgais digidol

Gweminarau

- Dewch i ni siarad am seiberddiogelwch
- Paratoadau yng Nghymru ar gyfer Brexit 'heb gytundeb'
- A all yr Economi Gymdeithasol ein hachub?
- Pam bod defnyddio data'n effeithiol yn ein galluogi i wneud penderfyniadau gwell
- Gweithio mewn partneriaeth: dal y drych i fyny
- Caffael cynaliadwy
- Symud o allbynnau i ganlyniadau
- Profiadau niweidiol yn ystod plentyndod: Camau bach, newid mawr

Canllawiau a rhestrau gwirio

- Canllawiau cryno ar reoli grantiau
- Beth yw'r oedi? Rhyddhau cleifion yng Nghymru

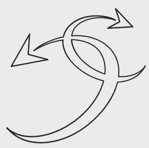

Adroddiad yr Archwilydd Cyffredinol ar ddatgelu gwybodaeth

Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn 'berson rhagnodedig' ar gyfer gwneud datgeliadau chwythu'r chwiban ynghylch cynnal busnes cyhoeddus yn briodol a thwyll, gwerth am arian a llygredigaeth mewn perthynas â darparu gwasanaethau cyhoeddus. Mae Rheoliadau Personau Rhagnodedig (Adroddiadau ar Ddatgelu Gwybodaeth) 2017 yn ei gwneud yn ofynnol i'r Archwilydd Cyffredinol gyhoeddi adroddiad ar gyfer pob blwyddyn ariannol sy'n nodi'r canlynol:

- a nifer y datgeliadau a wnaed wrth yr Archwilydd Cyffredinol yn y flwyddyn honno sy'n ddatgeliadau cymwys yn ei farn ef[68];
- b nifer y datgeliadau cymwys y mae'r Archwilydd Cyffredinol wedi penderfynu gweithredu arnynt;
- c crhynodeb o'r mathau o gamau gweithredu y mae'r Archwilydd Cyffredinol wedi'u cymryd; a
- ch crynodeb o'r ffordd y mae'r wybodaeth a ddatgelwyd wedi effeithio ar allu'r Archwilydd Cyffredinol i gyflawni ei swyddogaethau.

Caiff prif swyddogaethau'r Archwilydd Cyffredinol eu crynhoi yn ein Cynllun Blynyddol ar gyfer pob blwyddyn ac fe'u disgrifir yn fanylach yn ein Canllaw i ddeddfwriaeth archwilio cyhoeddus Cymru.

Yn 2018-19, fe wnaeth 23 o bobl ysgrifennu at yr Archwilydd Cyffredinol neu Swyddfa Archwilio Cymru, neu eu ffonio, gan ddweud eu bod am wneud datgeliad chwythu'r chwiban. Fodd bynnag, dim ond mewn 15 o achosion yr oedd gan yr Archwilydd Cyffredinol sail resymol dros gredu bod y datgeliad yn gymwys ac o fewn y materion y mae wedi'i ragnodi mewn perthynas â hwy. Y rheswm dros hyn oedd am na wnaeth unigolion roi manylion eu sefyllfa gyflogaeth, neu ei bod yn glir nad oeddent yn gyflogeion nac yn weithwyr cymwys eraill.

O'r 15 o ddatgeliadau a ymddangosai'n gymwys, mewn 11 achos adolygodd y tîm archwilio perthnasol y materion a godwyd, ond ni chanfuwyd eu bod yn gyfystyr â materion sylweddol y byddai angen i'r Archwilydd Cyffredinol adrodd arnynt neu gymryd unrhyw gamau eraill yn eu cylch. Yn y pedwar achos arall, ar ôl i staff archwilio eu hystyried i ddechrau, fe wnaed cryn dipyn o waith adolygu pellach neu mae yn yr arfaeth. Gallai un neu fwy o'r achosion hyn arwain at gyhoeddi adroddiad.

Yn gyffredinol, lle mae'r Archwilydd Cyffredinol wedi cael gwybodaeth sydd wedi bod yn berthnasol i'w swyddogaethau, mae hyn wedi helpu i lywio ei waith, ac mewn pedwar achos, mae'r wybodaeth wedi galluogi'r Archwilydd Cyffredinol i nodi materion y mae angen ymchwilio iddynt ymhellach.

68 Datgeliadau sy'n bodloni'r meini prawf yn adran 43B o Ddeddf Hawliau Cyflogaeth 1996 ac sy'n ennyn yr amddiffyniad rhag anfantais a ddarperir gan y Ddeddf honno.

ATODIAD 2 – SYLWEBAETH AR GYNNYDD A WNAED TUAG AT GYFLAWNI EIN BLAENORIAETHAU

Blaenoriaeth	Sylwebaeth
Integreiddio dyletswyddau'r Archwilydd Cyffredinol o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn ein trefniadau ar gyfer rhoi ein rhaglenni gwaith archwilio ar waith.	Ym mis Mai 2018, fe gyhoeddom ni Myfyrio ar flwyddyn un, ein hasesiad o'r ffordd y mae cyrff cyhoeddus yng Nghymru wedi ymateb i'r gofynion a osodir arnynt gan y Ddeddf. Roedd yr adroddiad wedi'i fwriadu'n arbennig i roi cymorth i sefydliadau yn ystod y cyfnod pontio cynnar hwn. Mewn partneriaeth â Swyddfa Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol, fe wnaethom hefyd gynnal cynhadledd i randdeiliaid yr oedd nifer dda'n bresennol ynddi i rannu a thrafod canfyddiadau'r adroddiad. Cafodd gwaith archwilio perthnasol ei integreiddio wedi hynny yn ein cynlluniau gwaith mewn perthynas â chyrff iechyd a llywodraeth leol ar gyfer 2018 a 2019, ac yn ein rhaglen astudiaethau, i gyflawni dyletswyddau'r Archwilydd Cyffredinol dan y Ddeddf. Mae ein hadroddiadau ar y camau y mae cyrff unigol yn eu cymryd i gyflawni eu hamcanion llesiant ar gael trwy'r adran cyhoeddiadau ar ein gwefan. Rydym yn bwriadu cyhoeddi adroddiad cenedlaethol a fydd yn crynhoi canfyddiadau allweddol y gwaith hwn yn 2020.
Archwilio darpariaeth gwasanaethau cyhoeddus integredig yng Nghymru o safbwynt pobl sy'n defnyddio'r gwasanaethau hynny.	Rydym yn gosod pwyslais ar bwysigrwydd deall safbwyntiau defnyddwyr gwasanaethau wrth ystyried effeithiolrwydd trefniadau darparu gwasanaethau. Yn ystod y cyfnod adrodd fe wnaethom gwblhau adolygiad o wasanaethau Llywodraeth Leol i gymunedau gwledig, a oedd yn cynnwys cynnal arolygon dros y ffôn ac wyneb yn wyneb gyda thros 1,500 o bobl sy'n byw yng Nghymru wledig. Hefyd, fel rhan o'n Hastudiaeth Gasanaethau Cymdeithasol a Llesiant ar hyn o bryd fe wnaethom gyfweld â gofalwyr i ddeall lefel y gofal a'r cymorth y maent yn eu cael a pha mor dda y mae eu hanghenion yn cael sylw. Roedd ein hadolygiad o Wasanaethau Cynllunio yn cynnwys arolwg cyhoeddus hefyd (a lansiwyd gennym yn Sioe Frenhinol Cymru) i gasglu barn ynglŷn â pha mor dda y mae awdurdodau cynllunio lleol yn cefnogi llesiant hirdymor eu cymunedau. Ym mis Gorffennaf 2018, fe gyhoeddom ni grynodeb o ganfyddiadau ein harchwiliadau lleol o Wasanaethau Gofal Sylfaenol y Tu Allan i Oriau. Roedd ein gwaith yn cynnwys arolwg o gleifion a oedd wedi cysylltu â gwasanaethau y tu allan i oriau yn ddiweddar. Er mwyn deall yn well sut deimlad yw bod yn glaf sy'n defnyddio'r gwasanaethau hyn, fe gynhaliodd y tîm ymarfer 'siopwr cudd' hefyd i asesu effeithiolrwydd gwybodaeth am linellau ffôn a gwefannau meddygon teulu. Roedd canfyddiadau'r arolwg cleifion a'r ymarfer siopwr cudd o gymorth i lunio ein hargymhellion ar y lefelau lleol a chenedlaethol.

Blaenoriaeth	Sylwebaeth
ryfhau'r graddau y mae pwyllgorau'r Cynulliad yn ymgysylltu â'n gwaith a chanfod ffyrdd o wella ein gwaith i gefnogi craffu ac atebolrwydd effeithiol. 	Yn ogystal â'n gwaith ymgysylltu helaeth arferol â'r Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus, fe wnaethom friffio pwyllgorau eraill y Cynulliad Cenedlaethol ar ystod eang o faterion penodol yn ystod 2018-19, gan gynnwys: ein hadroddiad ym mis Mehefin 2018 ar gymorth Llywodraeth Cymru i Pinewood, a ddefnyddiwyd gan Bwyllgor Diwylliant, y Gymraeg a Chyfathrebu'r Cynulliad i gefnogi ei ymchwiliad i gynyrchiadau teledu a ffilm yng Nghymru. Fe wnaeth ein tîm astudio friffio aelodau'r Pwyllgor ar ein canfyddiadau, ac yna fe wnaeth gefnogi dwy sesiwn tystiolaeth lafar gyda Gweinidogion Cymru. • cafodd ein hadroddiad diweddaraf ar ddatganoli cyllidol yng Nghymru, ei ystyried gan Bwyllgor Cyllid y Cynulliad. • cafodd ein hadroddiad ym mis Chwefror 2019 ar baratoadau ar gyfer Brexit 'heb gytundeb', ei ddefnyddio gan Bwyllgor Materion Allanol a Deddfwriaeth Ychwanegol y Cynulliad i ategu ei waith craffu parhaus ar baratoadau Llywodraeth Cymru ar gyfer Brexit. Ym mis Gorffennaf 2018, fe wnaethom hefyd gyhoeddi 'Canllaw i Gyllid Cyhoeddus Cymru', i roi cymorth i'r rhai sy'n rhan o graffu ar wasanaethau cyhoeddus, gan gynnwys Aelodau Cynulliad a gwleidyddion etholedig llywodraeth leol.
Gwella effaith gyfunol archwiliadau, arolygiadau ac adolygiadau allanol yng Nghymru drwy rannu cuddwybodaeth ac adnoddau yn well. 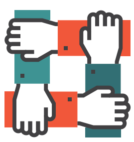	Yn ystod 2018-19, rydym wedi parhau i gwrdd â'n partneriaid yn Arolygu Cymru i rannu gwybodaeth a chuddwybodaeth, adnabod themâu cyffredin ar draws ein priod raglenni gwaith ac osgoi dyblygu ein gwaith. Fel rhan o ymarfer peilot, fe wnaeth Arolygiaeth Gofal Cymru (AGC), Estyn a Swyddfa Archwilio Cymru gyflwyno ein canfyddiadau ar risg a sicrwydd ar y cyd mewn dau gyngor. Cafodd y dull mwy cydgysylltiedig hwn adborth cadarnhaol gan y cynghorau dan sylw, ac mae Bwrdd Rhaglen Arolygu Cymru wedi cytuno i gyflwyno gweithdai risg a sicrwydd o'r fath i bob cyngor, a hynny o wanwyn 2020. Mewn partneriaeth gyda Chomisiynydd Plant Cymru, fe wnaethom hefyd redeg dau ddigwyddiad cydweithredol ym mis Mawrth 2019 a oedd yn amlygu'r heriau allweddol sy'n wynebu pobl ifanc yng Nghymru heddiw. Roedd y digwyddiadau'n canolbwyntio ar sut orau y gallwn gynnwys pobl ifanc yn y broses o ddylunio a darparu gwasanaethau cyhoeddus a rhoddodd y cyfle i bobl ifanc rannu eu profiadau'n uniongyrchol gyda phenderfynwyr, darparwyr gwasanaethau, arolygwyr ac archwilwyr.

Blaenoriaeth	Sylwebaeth
Ymgysylltu ag asiantaethau archwilio eraill yn y DU ac yn rhyngwladol er mwyn rhannu a goleuo arfer gorau a chuddwybodaeth.	Fel aelod o Fforwm Archwilio Cyhoeddus y DU, mae'r Archwilydd Cyffredinol ac aelodau o'n staff yn ymgysylltu'n rheolaidd â'n cymheiriaid yn y Swyddfa Archwilio Genedlaethol (NAO), Audit Scotland a Swyddfa Archwilio Gogledd Iwerddon (NIAO). Dros y flwyddyn ddiwethaf, fe wnaethom rannu a chyfnewid gwybodaeth am ystod eang o bynciau sydd o ddiddordeb i bawb, gan gynnwys mewn perthynas â Brexit, datganoli cyllidol a llywodraethu gwybodaeth. Un maes y canolbwyntiwyd yn arbennig arno fel rhan o'n gwaith ar y cyd eleni oedd defnyddio dadansoddeg data mewn gwaith archwilio. Ym mis Tachwedd 2018, gan weithio ar y cyd gydag Audit Scotland a NIAO, fe lansiom ni Her GovTech sy'n werth £1.25 miliwn i gwmnïau preifat gystadlu i greu meddalwedd dadansoddeg data pwrpasol. Yn ystod y flwyddyn, fe wnaethom barhau i feithrin a chynnal cysylltiadau â swyddfeydd archwilio tramor, gan gynnwys trwy ein aelodaeth o EURORAI, ac ym mis Medi 2018 fe estynnom ni groeso i Archwilydd Cyffredinol Malta a ddaeth ar ymweliad astudio. Ym mis Tachwedd 2018, fe gymerom ni ran hefyd yn Seminar Ymchwiliadau cyntaf erioed EUROSAI, a gynhaliwyd gan NAO ac yr oedd cynrychiolwyr o 15 o swyddfeydd archwilio ledled Ewrop yn bresennol ynddi. Cafodd ein cyflwyniad ar ein gwaith astudiaethau ymchwiliadol dderbyniad da iawn ac roedd yn ddiddorol nodi, yn dilyn eu hymweliad astudio â Swyddfa Archwilio Cymru yn 2017, bod Llys Archwilio'r Iseldiroedd wedi sefydlu eu tîm archwilio astudiaethau ymchwiliadol ers hynny.
Gwella darllenadwyedd a hygyrchedd ein cynnyrch archwilio er mwyn cynyddu eu cyrhaeddiad a'u heffaith hyd yr eithaf.	Yn gynnar yn 2018, fe sefydlom ni brosiect tasg a gorffen mewnol i archwilio ffyrdd y gallem drawsnewid y ffordd rydym yn cyfathrebu ac yn cynyddu ymgysylltiad â'n gwaith. Ym mis Gorffennaf 2018, fe wnaeth grŵp y prosiect ystod o argymhellion i reolwyr, gan gynnwys gwella darllenadwyedd ein hadroddiadau, a chael gwell dealltwriaeth am wahanol anghenion ein cynulleidfaoedd. Ers hynny, rydym wedi bod yn archwilio'r ffyrdd gorau o roi'r argymhellion hyn ar waith. Dau newid pwysig yr ydym wedi'u gwneud yw sicrhau bod ymgysylltu cynharach yn digwydd rhwng ein tîm cyfathrebu a'r tîm archwilio ar bob prosiect archwilio, a rhoi mwy o ddibyniaeth ar adborth gan y gynulleidfa yn ein gwaith parhaus i ddatblygu'r wefan. Trwy gydol y flwyddyn, mae ein Tîm Arfer Da wedi parhau i wneud mwy o ddefnydd o weminarau a phodlediadau i gynyddu cyrhaeddiad eu gwaith i'r eithaf, gan gynnwys cyfres ar newid ymddygiad.

Blaenoriaeth	Sylwebaeth
Defnyddio egin-dechnoleg i wella'r modd yr ydym yn canfod, yn caffael ac yn dadansoddi data, a'r modd yr ydym yn cyflwyno ac yn darlunio ein canfyddiadau.	Fe wnaethom sicrhau cyllid ychwanegol trwy ein Hamcangyfrif ar gyfer 2018-19 i ganlyn arni â phrosiectau dadansoddeg data ar draws meysydd busnes amrywiol. Mae'r cyllid ychwanegol hwn wedi ein galluogi i fod yn fwy arloesol o ran y ffordd yr ydym yn canfod, yn caffael ac yn dadansoddi data a sut yr ydym yn cyflwyno ac yn darlunio ein canfyddiadau Ym mis Ionawr 2019, am y tro cyntaf fe gyhoeddom ni offeryn data rhyngweithiol ar-lein i gyd-fynd â'n hadroddiad ar wariant ar Staff Asiantaeth gan GIG Cymru. Mae'r offeryn yn galluogi defnyddwyr i ddwyn cymariaethau graffigol rhwng gwariant ar staff asiantaeth gan wahanol fyrddau iechyd lleol ac ymddiriedolaethau'r GIG ers 2010. Hefyd, fel rhan o'n gwaith i ystyried paratoadau ar gyfer Brexit, fe wnaethom greu offeryn i dimau archwilio sy'n cronni data'n awtomatig ar gyfer gwaith parhaus, gan ei gwneud yn haws iddynt reoli a darlunio eu tystiolaeth. Yn ddiweddar rydym wedi sefydlu strategaeth ddigidol fwy hirdymor ar gyfer y sefydliad sy'n nodi gweledigaeth uchelgeisiol o ran sut rydym yn dymuno manteisio ar dechnoleg yn y dyfodol. Rydym yn canlyn arni â datrysiadau technolegol i gryfhau ein seilwaith, sicrhau diogelwch a'i gwneud yn haws i ni ddefnyddio offer dadansoddi data ar draws ein meysydd busnes.
Mabwysiadu dulliau gweithio newydd er mwyn darparu gwasanaeth archwilio effeithlon sy'n addas i'r dyfodol wrth i'n hamgylchedd gweithredu newid. 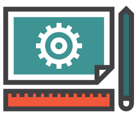	Rydym yn parhau i archwilio ffyrdd newydd a mwy arloesol o gyflawni a chyflwyno canfyddiadau ein gwaith archwilio. Mae hyn wedi cynnwys treialu'r dull y byddwn yn ei ddefnyddio i gyflawni dyletswyddau'r Archwilydd Cyffredinol dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) a gwneud mwy o ddefnydd o 'adrodd ar ffeithiau yn unig' megis yn ein adroddiad ar berthynas Llywodraeth Cymru â Pinewood. Yn ystod y flwyddyn, fe wnaethom hefyd lansio prosiect tasg a gorffen sy'n ceisio herio rhai o'n ffyrdd mwy traddodiadol o weithio. Mae meysydd ymchwilio'n cynnwys taro'r cydbwysedd cywir rhwng anghenion gweithio hyblyg staff unigol a gofynion y busnes ar y cyfan; ystyried a yw ein hadeiladau presennol wedi'u cyflunio yn y ffordd fwyaf effeithiol ac archwilio'r math o swyddfeydd y mae'n debygol y bydd arnom eu hangen yn y dyfodol. Bydd adroddiad ar y prosiect hwn yn cael ei gyflwyno i'r Bwrdd yn haf 2019.

Blaenoriaeth	Sylwebaeth
Cyflwyno strategaeth pobl sy'n ymateb i ganlyniadau ein harolwg staff, yn ein helpu i gyflawni ein hamcanion cydraddoldeb ac yn galluogi ein staff i ragori yn eu gwaith. 	Fe lansiom ni ein Strategaeth Pobl ym mis Ebrill 2018, a honno'n nodi ein pedair blaenoriaeth ar gyfer y cyfnod rhwng 2018 a 2021 i helpu i sicrhau bod Swyddfa Archwilio Cymru yn lle gwych i weithio. Cafodd y blaenoriaethau yn y Strategaeth eu llywio gan y meysydd i'w gwella a amlygwyd yn ein harolwg staff yn 2017 (fel a adroddwyd yn ein Hadroddiad Blynyddol a Chyfrifon ar gyfer 2017-18) a'r dadansoddiad o wybodaeth cyflogaeth a gyhoeddwyd yn ein Hadroddiad Cydraddoldeb 2017-18. Mae nifer o'r prosiectau sy'n tanategu ein Strategaeth Pobl yn cyd-fynd â'r amcanion cydraddoldeb a nodir yn ein Cynllun Cydraddoldeb Strategol hefyd a byddant yn ein cynorthwyo i'w cyflawni. Yn ystod y cyfnod adrodd rydym wedi dechrau a chyflawni gwaith ar nifer o brosiectau a fydd yn cyfrannu at gyflawni'r Strategaeth ar y cyfan. Mae cynnwys y Strategaeth Pobl a'r cynllun cyflawni cysylltiedig yn cael eu hadolygu a'u mireinio ymhellach ar hyn o bryd, yn enwedig i ystyried canlyniadau ein harolwg staff yn 2018 a chanfyddiadau adolygiad archwilio mewnol o'n strategaeth ar gyfer y gweithlu.
Gwella'r modd yr ydym yn rheoli gwybodaeth a data, gan gynnwys ymateb yn effeithiol i'r broses o gyflwyno'r Rheoliad Diogelu Data Cyffredinol. 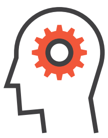	Erbyn mis Mai 2018, roeddem wedi cwblhau ein rhaglen i sicrhau ein bod yn cydymffurfio â'r Rheoliad Cyffredinol ar Ddiogelu Data (GDPR). Roedd hyn yn cynnwys datblygu canllawiau i staff, darparu hyfforddiant cynhwysfawr ar gyfer yr holl staff, a chyhoeddi Nodyn Preifatrwydd ar ein gwefan sy'n nodi beth ddylid ei ddisgwyl pan fo Swyddfa Archwilio Cymru yn casglu gwybodaeth bersonol ac yn egluro sut y byddwn yn diogelu preifatrwydd unigolion. Ym mis Mai 2018 fe wnaethom hefyd ysgrifennu at yr holl gyrff archwiliedig ynglŷn â phrosesu teg a throsglwyddo gwybodaeth yn ddiogel. Yn y llythyr fe wnaethom nodi nad yw'r Rheoliad Cyffredinol ar Ddiogelu Data yn effeithio ar hawliau mynediad yr Archwilydd Cyffredinol ac fe ofynnom ni i'r cyrff hynny sicrhau bod hysbysiadau prosesu teg a gyflwynir ganddynt i gyflogeion, contractwyr a defnyddwyr gwasanaethau'n cynnwys cyfeiriad at gasglu a rhannu data gyda'r Archwilydd Cyffredinol mewn perthynas â'i waith archwilio. Fe wnaeth adolygiad archwilio mewnol a gynhaliwyd ym mis Rhagfyr 2018 ddarparu sicrwydd sylweddol ynghylch y trefniadau yr oeddem wedi'u sefydlu, ac rydym yn parhau i wneud gwaith pellach i leihau swm yr wybodaeth yr ydym yn ei dal yn ddiangen ac i sicrhau bod gwybodaeth yr ydym yn ei dal yn cael ei dogfennu'n llawn.

Wales Audit Office

24 Cathedral Road

Cardiff CF11 9LJ

Tel: 029 2032 0500

Fax: 029 2032 0600

Textphone: 029 2032 0660

We welcome telephone calls in Welsh and English.

E-mail: info@audit.wales

Website: www.audit.wales

Swyddfa Archwilio Cymru

24 Heol y Gadeirlan

Caerdydd CF11 9LJ

Ffôn: 029 2032 0500

Ffacs: 029 2032 0600

Ffôn Testun: 029 2032 0660

Rydym yn croesawu galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg.

E-bost: post@archwilio.cymru

Gwefan: www.archwilio.cymru